הלכה · משנה תורה · מפרשים · משנה למלך · ספר טהרה

# משנה למלך על משנה תורה, הלכות טומאת צרעת

רבי יהודה רוזאניס

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# משנה למלך על משנה תורה, הלכות טומאת צרעת

רבי יהודה רוזאניס

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/משנה-למלך-על-משנה-תורה-הלכות-טומאת-צרעת/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

# תוכן העניינים


**פרק ב** ..... 4
הלכה א ..... 4
הלכה ו ..... 6
הלכה ט ..... 6
**פרק ו** ..... 6
הלכה א ..... 6
**פרק ח** ..... 7
הלכה א ..... 7
הלכה ג ..... 7
**פרק ט** ..... 7
הלכה א ..... 7
הלכה ב ..... 8
הלכה ג ..... 8
הלכה ז ..... 8
הלכה ח ..... 8
**פרק י** ..... 9
הלכה א ..... 9
הלכה ה ..... 11
הלכה ז ..... 12
הלכה יא ..... 12
הלכה יב ..... 12
**פרק יא** ..... 12
הלכה א ..... 12
הלכה ב ..... 22
הלכה ד ..... 35
הלכה ז ..... 35
הלכה ט ..... 36
**פרק יב** ..... 39
הלכה א ..... 39
הלכה ו ..... 39
הלכה ח ..... 51
הלכה י ..... 53
**פרק יג** ..... 53
הלכה ב ..... 53
הלכה ד ..... 53
הלכה ה ..... 54
הלכה יג ..... 54
הלכה יד ..... 54
**פרק יד** ..... 55
הלכה ד ..... 55
הלכה ה ..... 58
הלכה יא ..... 60
הלכה יב ..... 61
הלכה יד ..... 62
**פרק טו** ..... 62
הלכה ב ..... 62
הלכה ז ..... 62
**פרק טז** ..... 62
הלכה א ..... 62
הלכה ב ..... 62
הלכה ג ..... 62
הלכה ו ..... 66
הלכה ח ..... 68
הלכה י ..... 68

# פרק ב

## הלכה א

**וכמה יהיה אורכן כדי שיהיו נטלות בזוג.** וכ"כ בפ"ח גבי שער צהוב. וראיתי למרן בריש פ"ב שכתב פרק בא סימן פלוגתא דתנאי ואיפסיקא הלכתא כמחמיר ע"כ. ודברי מרן באו בקיצור דודאי כשנחלקו התנאים בשיעורין בין לקולא בין לחומרא נחלקו אלא דאנן מספקא לן הלכתא כמאן ופסקינן ככולהו להחמיר וכמ"ש הרא"ש שם וא"כ היה לו לרבינו לפרש שטומאת שער לבן וטומאת שער צהוב בשיעור דנטילת הזוג שהוא טומאת ספק דנפקא מינה טובא לענין דינא בין טמא ודאי לטמא מספק דמלבד לענין מגע תרומה וקדשים דטמא ודאי שורפין וטמא מספק תולין עוד נפקא מינה דטמא ודאי מתוך החלט מביא קרבן אשם לטהרתו ואילו טמא מספק אינו יכול להביא קרבן שהרי אשם אינו בא בנדר או בנדבה ואין לו תקנה אלא שיכתוב נכסיו לאחרים ויביא קרבן עני שהוא חטאת העוף שבאה על הספק וכמבואר כל זה בדברי רבינו והרי בפ"ב גבי ספק שער לבן קודם ספק בהרת קדמה ביאר לנו רבינו שטומאתו מספק. הן אמת שראיתי למרן בריש הלכות פרה שכתב בשם הר"י קורקוס דסובר רבינו דלא אמרינן הלכה כדברי כולם להחמיר אלא לגבי בן ובת אבל לענין פרה נקטינן כר"ע דאמר כדי שיהיו ניטלות בזוג ע"כ. ולפ"ז היה אפשר לומר דרבינו ס"ל שהוא טמא ודאי בשיעורא דניטלת בזוג אלא שדברי הר"י קורקוס הם מתמיהים שהרי גבי שער שחור המציל בנתקים כתב בפ"ח דאינם מצילות עד שיהיו אורכן כדי לכוף ראשן לעיקרן ולר"ע בשיעורא דנטלת בזוג מצילות ולומר שכוונת הר"י קורקוס הוא שדעת רבינו הוא להוציא מן הכלל דוקא פרה אבל נגעים ובן ובת שוים הם ועל כולם אמרו הלכה כדברי כולם להחמיר הנה מלבד שכפי זה הדרא קושיין לדוכתיה דלמה לא ביאר לנו רבינו גבי נגעים שטומאתו בספק הדבר מצד עצמו לא ניתן להאמר דבשלמא אי אמרינן שלא אמרו הלכה כדברי כולן להחמיר אלא גבי בן ובת ניחא שסתמו דבריהם ואמרו הלכה כדברי כולן להחמיר ולא קאי אלא לבן ובת משום דההוא פירקא דיני דבן ובת קיימי ביה אבל לומר דגם גבי נגעים אזלינן לחומרא וגבי פרה הלכה כר"ע הוא דבר מתמיה ומנא ליה לרבינו למיפסק בסכינא חריפא דברי מר עוקבא. הכלל העולה שדברי מהר"י קורקוס הללו לא ניתנו להאמר כלל והדרינן לקושיין דלמה לא ביאר לנו רבינו שטומאתו מספק וכן גבי נתקין היה לו לבאר שאם היו כדי נטילת זוג טמא מספק ואם היה כדי לכוף ראשן טהור ודאי ולומר שסמך על מ"ש בפ"ב מהלכות אישות הוא דוחק גדול בעיני וצ"ע. עוד זאת אדרש במאי דאמרינן הלכה ככולם להחמיר אף בנגעים כמו שנתבאר לעיל

ואמאי הא תנן בריש פ"ה דנגעים כל ספק נגעים טהור וכבר ביארו שם דעד שלא נזקק לטומאה ספיקו טהור והכי תנן בפ"ד דטהרות משנה י"ב והכי מייתי לה בפ"ב דנזיר וא"כ מי שראה אותו הכהן שנולד בו בהרת ובה שער לבן כדי נטילת זוג אמאי מחליטו הכהן והלא ספק נגעים הוא עד שלא הוזקק לטומאה דקי"ל דטהור וכן פסק רבינו בפ"ו דנגעים דין ה' ולא הוציא מן הכלל אלא שנים. ואף שכלל זה דספק נגעים שהוא טהור לא למדו אותו בת"כ אלא גבי פשיון הוא הדין נמי גבי ספק דשער לבן וכמו שהכריח שם הר"ש מהתוספתא שגם בספק דשער לבן אמרינן ספק נגעים טהור וכבר הביא רבינו תוספתא הלזו סוף פ"ו ומלבד מה שהכריח הר"ש מהתוספתא שדין זה דספק נגעים דטהור שהוא בכל סימני טומאה יש להכריח זה ממאי דתנן בריש פ"ה דנגעים כל ספק נגעים טהור חוץ מזה וכו' וקאי למתני' דלקמיה דספק בהרת קדמה לשער לבן וכן בסימן דמחיה כתבו האחרונים דכל ספק שיש במחיה ספיקו טהור ומרן ז"ל בפ"י מהלכות נגעים דין י"ב על מ"ש רבינו ספק עמד ספק לא עמד ספיקו טהור כתב אפשר שהוא מדתנן ספק נגעים טהור ע"כ. הן אמת שדבריו שם הם מתמיהים ואחרי בקשת המחילה הראויה אהה אדוני מה ענין זה לזה אם אמרו בספק נגע דספיקו טהור יאמר בודאי נגע וספק נטמא הטהור לא ראי זה כראי זה. גם בתירוץ האחר שכתב שם מרן משום דהוי ספק טומאה בר"ה דסתם אילן הוא ר"ה גם זה לא יתכן דחלוקי דינים אלו של ר"ה ורה"י אין כאן מקומם בהלכות אלו וכבר ביארם רבינו במקומם הראוי להם ודבריו הללו דספק עמד דספק לא עמד הם משנה ערוכה בפ"ג דעדיות מ"ז ובפ"ו דטהרות מ"ב וכבר הביא רבינו משנה זו בפט"ו מהלכות אבות הטומאה דין ה' ובריש פי"ד מהלכות אבות הטומאה מנה רבינו י"ב ספיקות שטהרו חכמים ובכללם מנה ספק נגעים ספק עובר ועומד וספק ר"ה הרי לך מבואר דספק עובר ועומד לאו מדין ספק נגעים ולא מדין ספק ר"ה נגע בה וכל זה הוא מבואר. והנה יצאנו מכוונתנו ונחזור למה שעמדנו דלמה מר עוקבא אזל לחומרא בספק דשיעור שער לבן הן אמת דאי מקרא ילפינן הך דינא דספק נגעים דטהור וכמ"ש מרן דאיתא בת"כ וכבר הביא הר"ש קרא דת"כ בפ"ה דנגעים עלה דמתניתין דספק נגעים אפשר לומר דכי אגמריה רחמנא למשה דספק נגעים טהור לא אגמרי' אלא בספק דמציאות לא בספק דחסרון ידיעה דלא ידעינן הלכתא כמאן דהא לא מיקרי ספק דקמי שמיא גליא ומש"ה בספק זה דלא ידעינן הלכתא כמאן בשיעורין אזלינן לחומרא אך מסוגיא דפ"ב דנזיר עלה ס"ה מוכח שדין זה דספק נגעים דטהור לאו מקרא ילפינן לה שאמרו מנא ה"מ אמר רב יהודה אמר שמואל אמר קרא לטהרו או לטמאו ופתח בו הכתוב בטהרה תחילה והקשו לזה ואמרו דקרא למילתא אחריתי אתא

והנראה שם מדברי התוס' דלית ליה טעמא דקרא אלא טעמא דספק נגעים הוא משום דהעמד גברא בחזקתו שהיה בחזקת טהור וא"כ הדרא קושיין לדוכתה במחלוקת זה דשערות דנגעים ניזיל לקולא ונוקי גברא בחזקתיה שהיה טהור. ואפשר לומר דלא שייך לומר אוקי גברא אחזקתיה אלא בספק דמציאות דאמרינן אוקי גברא אחזקתיה אך בודאי נעשה המעשה ומספקא לן מילתא היכי אגמריה רחמנא למשה לא שייך לומר לומר אוקי גברא אחזקתיה והכי אגמריה דאטו מפני חזקתו של זה משתנה מאי דאגמריה רחמנא למשה וחילוק זה הוא נכון בעיני, וזה ימים שתמהתי על הרב בעל פני משה וחד דעמיה הלא הוא הרב מהר"א ששון ז"ל שלא עמדו בחילוק זה והדברים ארוכים לא עת האסף פה (*א"ה עיין במה שכתב הרב המחבר בפרק ב' מהלכות אישות):

### הלכה ו

**שנאמר והיא הפכה שער לבן כו'**. עיין ברכת הזבח (דף ל"ד ע"ב):

### הלכה ט

**ויראה לי שטומאתו בספק**. (א"ה הנה הרב תי"ט ספ"ד דנגעים ס"ל דבודאי מחזיקין לטומאה זו ובסוף דבריו כתב וז"ל אמנם ראיתי להרמב"ם שכתב אדהכא בספ"ב מהלכות ט"צ דיראה לו דטומאתו בספק ועיין בחיבורו ספ"ד מהלכות ממרים ע"כ. ונראה דכוונתו להקשות דלפי דברי רבינו שכתב שטומאתו בספק מדרבנן א"כ לא משכחת לה דזקן ממרא יתחייב מיתה על זה כיון שאינו דבר דבמזיד חייב כרת ועל שגגתו חטאת קבועה מאחר שהטומאה מדבריהם כמבואר פח"י מהלכות פסולי המוקדשין דין ט"ו ועיין בסוגיא דפ"ב דנדה אהא דתנן חמשה דמים טמאים באשה יע"ש ברש"י ויראה ליישב דנהי דבנדון זה עצמו אינו חייב כרת ומ"מ הוא דבר המביא לידי דבר שזדונו כרת דאם נגע ככר של תרומה אינו נאכל כמבואר פי"ג מהלכות שאר אבות הטומאה דין י"ב וא"כ אם קידש בו את האשה אינה מקודשת כיון דאין בו שוה פרוטה דלא חזי אלא להסקה וכה"ג כתבו התוספות פרק הנחנקין (דף פ"ז ע"ש):

## פרק ו

### הלכה א

**ובית השחי וכף הרגל כו'**. רש"י בפרק ד' דערכין (דף ח"י) כתב דבין אצבע לאצבע דרגל אינו מעכב את ההופך כולו לבן וזה אינו דלא ממעטינן מרגלו ולא רגלו בכלל אלא דוקא כף הרגל ובפירוש אמרינן בת"כ את כל בשרו להביא את בין אצבעות ידים ורגלים וכן במתני' פרק ו' לא תנן אלא כף הרגל וזה פשוט:

# פרק ח

## הלכה א

**נגעי הראש והזקן כו'**. כתב הראב"ד מהתוספתא נראה כו'. ולי נראה דמתני' בפרק עשירי דנגעים אתיא כתורת כהנים דתנן כיצד מגלחין את הנתק מגלח חוצה לו ומניח שני שערות סמוך לו כדי שיהא ניכר אם פשה ואם כדברי התוספתא שיש שינוי בעור הנתק אף שאינו מניח שתי שערות הרי ניכר אם פשה כמו כל מראות נגעים שניכר בהם הפשיון אלא ודאי דס"ל למתני' דליכא שינוי בעור ומשום הכי מניח ב' שערות סמוך לו כדי שיהא ניכר אם פשה:

## הלכה ג

**ואפילו היה נזיר ה"ז מגלח**. עיין במ"ש רבינו בפ"ז מהלכות נזירות דין ט"ו טעם לנזיר שמותר לתגלחת מצוה ואותו הטעם לא שייך כאן שהרי כתב דימי חלוטו אינם עולין לו כו' והכא מיירי בימי הסגרו דעולין לו וכמ"ש רבינו שם דין ט'. אך לפי מ"ש שם הראב"ד דשאני עשה ולא תעשה דנזיר דקילי משום דאיתנהו בשאלה טעם זה שייך נמי לתגלחת דימי הסגרו אלא שאני תמיה בזה דמלישנא דת"כ דמייתי מרן ז"ל משמע דדרשי מקרא דכתיב והתגלח ולא כתיב וגלח שבא לרבות אפילו נזיר ולרבינו ניחא דאיצטריך קרא משום דמיירי בימי הסגר ועולין לו. אך לטעמא דהראב"ד למה לי קרא תיפוק לי דעשה ול"ת דנזיר קילי ודחי להו עשה דמצורע ואולי עשה זה דוהתגלח לא חשיב עשה שהרי לא מנו אותו מוני המצות בכלל העשין ואינו אלא הכנה כדי לידע הפשיון ולא דמי לתגלחת מצוה דכתיב וגלח שהוא עשה גמור וכמו שמנו אותו מוני המצות ומש"ה איצטריך הכא לרבות מקרא דנזיר לתגלחת וצ"ע ועיין ברכת הזבח (דף ל"ד ע"א) ודו"ק:

# פרק ט

## הלכה א

**הכל מתטמאים בנגעים כו'**. משנה רפ"ג דנגעים וכתב הר"ש בריש פי"ב דנגעים דתניא בת"כ אחוזתכם מיטמא בנגעים ואין אחוזת עכו"ם מיטמא בנגעים וכשם שאין אחוזתם מטמאה בנגעים כך אין בגדיהם וגופן מיטמא בנגעים והכי גריס ר"ע. ונראה דהיקש זה הוא מדכתיב זאת התורה לכל נגע הצרעת ולנתק ולצרעת הבגד ולבית הרי דהקיש הכתוב נגעי הגוף והבגדים והבתים וכ"כ רבינו בספי"ג מהלכות אלו. וקשה דלגופם למה לי היקש תיפוק ליה מדכתיב אדם כי יהיה בעור וישראל קרויים אדם ואין עכו"ם קרויים אדם כדאמרינן גבי טומאת אהל. ואולי איצטריך ההיקש לרבנן דפליגי עליה דרשב"י

ואית להו דעכו"ם מטמאים באהל ולא דרשי מלת אדם למעט עכו"ם. אך בנוסחת ת"כ שבידינו לא גריס וגופם וכ"כ רבינו רפי"ב דנגעים. ולפי גירסא זו נראה דס"ל לת"כ דלגופם לא איצטריך היקשא דת"ל ממלת אדם וכ"כ הר"ב תיו"ט רפי"ב דנגעים. ודע שיש חילוק בין נגעי הגוף לנגעי בגדים ובתים לגבי עכו"ם ונתגייר דאלו בנגעי הגוף הנגעים שהיו בו קודם שנתגייר אינן מטמאים אותו אף שעודם בו לאחר שנתגייר וכדתנן בריש פרק ז' אבל גבי בגדים ובתים נראה דהדין דיראו בתחילה וכדתנן רפי"א הלוקח בגדים מן העכו"ם יראו בתחילה והכי תנן רפי"ט. הרי שאע"פ שנולד הנגע בזמן שהיה טהור אם אח"כ בא לרשות ישראל יראו בתחילה ה"נ בעכו"ם שנתגייר וכבר כתב רבינו בריש פרק י"א טעמא דמילתא דכתב יראו בתחילה אפילו על נגע הנמצא בבגדו קודם שנתגייר ולא דמי כו' יע"ש:

## הלכה ב

**הטומאה והטהרה תלויה בכהן וכו'**. בת"כ ס"פ תזריע אמרינן לטהרו או לטמאו כשם שמצוה לטהרו כך מצוה לטמאו ועיין במ"ש שם הרב קרבן אהרן ול"נ דכוונת הברייתא היא לרמוז מאי דאמרינן בפ"ק דמ"ק (דף ז') מר סבר בכהן תליא מלתא אי טהור א"ל טהור ואי טמא שתיק ומש"ה לטהרו או לטמאו כתיב. ואתיא ברייתא זו כרבי יוסי וכסתם מתניתין דהתם ודו"ק:

## הלכה ג

**כהן שטימא את הטהור וכו'**. תוספתא פ"ק דנגעים ומסיים בה כהן שטימא את הטהור וטיהר את הטמא ונזקק לו בסוף שבוע אע"פ שטימא את הטמא וטיהר את הטהור לא עשה ולא כלום וכבר הביא הר"ש תוספתא זו בריש פ"ג יע"ש:

## הלכה ז

**בכל יום רואין את הנגעים וכו'**. (א"ה כל דין זה ודברי מרן נתבאר בארוכה בדברי הרב המחבר ז"ל בפ"ז מהלכות שביתת יו"ט יע"ש):

## הלכה ח

**שנאמר וצוה הכהן ופנו את הבית וכו'**. בפ"ק דמ"ק איכא מאן דמפיק להאי דרשא מקרא דובים הראות בו ואמרינן מאי בינייהו אמר רבא דבר הרשות איכא בינייהו דלמאן דמפיק ליה מקרא דופנו אף לדבר הרשות ממתינין ורבינו ז"ל שפסקו כרבא הי"ל לבאר כל זה ואף אביי דאמר משמעות דורשין נראה דס"ל דלכ"ע אף לדבר הרשות ממתינין וכמ"ש התוס' שם (דף ח') ד"ה נפקא ובלאו הכי הי"ל לרבינו לפסוק כרבא נגד אביי ודו"ק. (א"ה עיין בדברי הרב המחבר לקמן פי"ד מהלכות אלו דין ד'):

# פרק י

## הלכה א

**התולש סימני טומאה וכו'**. דין זה הוא בפ"ז דנגעים מ"ד התולש סימני טומאה והכוה את המחיה עובר בלא תעשה וכתב שם רבינו תולש סימן טומאה הוא שיסיר שער לבן או יחתוך המחיה או הדומה לזה וכן פירש ר"ע התולש סימני טומאה כגון שער לבן בעור בשר ושער צהוב בנתקים והכוה את המחיה דמשנכוית אינה סימן טומאה ע"כ. ומכל זה נראה דליכא לא תעשה אלא דוקא בתולש סימני טומאה אבל אם לא היו בו סימני טומאה ותלש הנגע לא הזהיר הכתוב על זה אלא שקשה לזה מ"ש רבינו או אחר הפטור ולאחר הפטור ליכא סימני טומאה ואפשר היה לדחוק ולומר דמיירי שנולדו בו סימני טומאה אחר הפטור אלא שקשה דאם נולדו סימני טומאה פשיטא שהוא עובר בלאו ובת"כ מרבה לאחר הפטור מדכתיב לשמור מאד ומה הפרש יש בין קודם שנזקק לטומאה לנולדו בו סימני טומאה אחר הפטור. וראיתי בפי"ט דשבת עלה קל"ב דפריך תינח נגעים טמאים נגעים טהורים מאי איכא למימר ופירש"י נגעים טהורים כגון בהק ופרחה בכוליה ובכולהו איתרבו לאיסור קציצה בספרי אין לי אלא משנזקק לטומאה עד שלא נזקק לטומאה מנין ת"ל ככל אשר יורו ע"כ, ונראה דרש"י לאו מהכא קא יליף משום דמדברי ספרי הללו לא שמעינן אלא דאף קודם שנזקק לטומאה עובר בלאו אבל בבהק או בפרחה בכולו לא שמעינן מהכא אלא דבספרי הכי איתא אין לי אלא משנזקק לטומאה עד שלא נזקק ולאחר הפטור מנין ת"ל וכו' ומדרבי קרא לאחר הפטור לאזהרה מהתם יליף רש"י דאף בבהק או שפרחה בכולו איכא אזהרה דהא כולם טהורים הם. הן אמת דאי לאו דברי רש"י היה נ"ל דלעולם לא הזהיר הכתוב אלא בתולש אחד ממראות נגעים ואף שגזר הכתוב שיהיה טהור כגון שעמד בעינו בשבוע ב' או שפרחה בכולו מתוך החלט מ"מ איכא אזהרה לתולש כיון שהוא ממראות נגעים ואפשר שיבוא לידי טומאה כגון שיפשה או אם פרחה בכולו שיולד בו מחיה כעדשה אבל בבהק שאינו סימן טומאה ואינו מארבע מראות נגעים ליכא אזהרה. וזהו שרבינו לא כתב בחיבורו דין זה דבהק. ויש להסתפק בתולש לאחר הפטור מהו שילקה מי אמרינן כיון דאינו לוקה אא"כ הועילו מעשיו וכמ"ש רבינו א"כ בלאחר הפטור נמי נהי דאיכא אזהרה אבל מלקות ליכא דהא לא עשה ולא כלום דמתחילה נמי קודם התלישה טהור היה או דילמא שאני התם שהיה טמא ואף לאחר שתלש עדיין בטומאתו עומד נמצא שלא תלש סימני טומאה אבל בלאחר הפטור לעולם לוקה ולא מצאתי גלוי לדין זה. ודע שראיתי לתוספות בפ"ק דשבועות עלה ד' ד"ה בקוצץ שכתבו בשם ריצב"א דההיא דר"א דמילה לא איירי

אלא בד' מראות וטהורים דקאמר כגון דעמד בעיניו בזה ובזה או כהה וקרי ליה טהורים לפי שאין מוחלט ע"כ. אך מדברי רש"י שכתב בהק נראה שחולק בזה. ודע שעדיין יש לי משא ומתן בדינים אלו ובמקום אחר אנופף ידי אם יגמור ה' בעדי: ומ"ש רבינו ומותר למצורע לישא במוט על כתיפו וכו' ע"כ. מסוגיית הגמרא בפרק ר"א דמילה עלה קל"ג מתבאר דלדידן דקי"ל כר"ש דדבר שאין מתכוון מותר ע"כ קרא אתא להיכא שבסיב זה או במוט ודאי יתלוש הנגע דהוי פסיק רישיה ולהכי איצטריך קרא דלעשות דאם הוא דבר שאפשר שיתלש ואפשר שלא יתלש למה לי קרא דדבר שאינו מתכוין מותר ולא ידעתי למה לא ביאר זה רבינו וראיתי בספרי הביאו הר"ש בפ"ז דנגעים ולעשות עושה אתה בה והולך ואי אתה חושש שמא הלכה לה צרעת ע"כ. ומדקתני שמא משמע דלאו פסיק רישיה הוא ונראה דברייתא זו אתיא כר"י דסבירא ליה דבר שאין מתכוין אסור: ומ"ש רבינו או הקוצץ הנגע כולו מבשרו נראה דהאי מבשרו ל"ד דה"ה דקוצץ נגע מזולתו ג"כ עובר בלאו דהא בפי"ט דשבת (דף קל"ב) אמרינן דאיצטריך בשר גבי קטן דמילה דוחה את הצרעת ורבא מפיק לה מק"ו דשבת ורבינו כתב דטעמא הוא משום דאתי עשה ודחי לא תעשה ואי אמרת דליכא לאו אלא בקוצץ בהרתו פשיטא דמילת קטן דוחה את הצרעת שהרי המל מקיים מצות עשה ואינו עובר בלאו. אלא ודאי שהלאו הוא בקוצץ סימני טומאה בין מבשרו בין מזולתו ואפילו מקטן. ומיהו נ"ל דכל שקוצץ מדעת בעל הצרעת הנקצץ עובר ודוקא גבי קטן עובר הקוצץ ודייקינא לה מדאמרינן בגמרא ואביי אליבא דר"ש האי בשר מאי עביד ליה א"ר עמרם באומר לקוץ בהרתו קא מכוין. ופירש"י גדול שהוא בר עונשין ואמר למוהל לקוץ בהרתו בכוונה ליטהר ע"כ. ואי אמרת שאין אזהרה אלא על הקוצץ ולא על הנקצץ מה לנו עם כוונת הנימול כיון שכוונת המוהל שהוא המוזהר אינה לטהרו אלא למולו אלא ודאי דכל שהוא גדול הנקצץ הוא המוזהר. שוב ראיתי לרבינו בפי' המשנה פ"ח דנגעים משנה ד' שכתב הנה כל מי שיסיר נגע צרעת מגופו או מגוף חבירו או מן הבגד ילקה מלקות והנכון אצלי דלאו זה הוא כלאו דלא יקרחו קרחה ולא ישרטו וכתובת קעקע שכתב רבינו בסוף הלכות ע"ז שהקורח קרחה בראש חבירו והשורט שריטה בבשר חבירו והכותב כתובת קעקע בבשר חבירו והיה חבירו מסייע בזמן ששניהם מזידין שניהם לוקין אחד שוגג ואחד מזיד המזיד לוקה והשוגג פטור ע"כ. ה"נ דכוותה דהאזהרה היא בין לקוצץ בין לנקצץ ולפיכך גבי קטן עובר הקוצץ דומיא דקרחה וגבי גדול כיון שגם הנקצץ עובר איצטריך קרא דבשר להיכא דמכוין לקוץ אף שהקוצץ אינו מכוין אבל גבי קטן כיון שאין הקוצץ מכוין לטהרו לא איצטריך קרא למישרי. ומה שהכריחו לרש"י לומר דמאי דקאמר רב עמרם באומר לקוץ

בהרתו דמיירי באומר למוהל ולא דמיירי כשהוא מל את עצמו ומש"ה עובר בלאו כיון שמכוין ליטהר אבל באומר למוהל לעולם אימא לך דלא איכפת לן בכוונת הנקצץ כיון שהקוצץ הוא העובר. הוא משום דא"כ אמאי לא פריך עלה ואי איכא אחר ליעבד כדפריך גבי קטן. שוב ראיתי לרש"י שכתב ואי איכא אחר שאינו חושש לטהרו ליעביד אחר ולא ליקום אב להתם ע"כ. משמע מדבריו דאי קאי אב התם אף שהמל אינו מכוין לטהרו אפ"ה עובר בלאו. וטעמא דמלתא דכיון דהמצוה מוטלת על האב המוהל שליחותיה דאב קא עביד וכיון דכוונת האב הוא לטהרו הרי עובר בלאו וא"כ לפי זה אין להוכיח מדברי רב עמרם דבגדול הנקצץ הוא המוזהר דלעולם הקוצץ הוא המוזהר ושאני הכא דכיון דהמצוה מוטלת עליו והוא מכוין ליטהר המוהל שליחותיה קא עביד דומיא דאב: **ומ"ש** רבינו כיצד היתה בו בהרת ובה שלש שערות לבנות ותלש אחת כו'. בפרק המצניע (דף צ"ד) איתמר אחת משתים חייב אחת משלש ר"נ אמר חייב רב ששת אמר פטור ופסק כרב ששת וכן פסק בפרק ח"י מהלכות שבת וכתב שם ה"ה דלא אמרו הלכתא כר"נ אלא בדיני:

## הלכה ה

**מי שהיתה בהרת בערלתו כו'**. יש לתמוה על זה דבפרק י"ט דשבת (דף קל"ב) אמרינן אימור דאמרי' דאתי עשה ודוחה את ל"ת לא תעשה גרידא האי עשה ולא תעשה היא ופירש"י השמר לא תעשה היא ולעשות ככל אשר יורו היינו עשה ע"כ. והא דקי"ל דמילה דוחה את הצרעת רבי יאשיה מפיק למילה בזמנה מקרא דבשר ושלא בזמנה אתיא מבינייא ור"י מפיק למילה בזמנה מק"ו וכי אתיא קרא דבשר הוא למילה שלא בזמנה כמבואר כל זה באותה סוגיא, והנראה אצלי בדעת רבינו הוא דס"ל דאידך ברייתא דדריש לעשות אי אתה עושה אבל אתה עושה בסיב שעל רגלו כו' ס"ל דליכא בתולש סימני טומאה עשה מדדריש לקרא דלעשות לדרשא אחריתי ואם איתא דאתא קרא לעשה מנ"ל אידך דרשא ופסק רבינו כאידך ברייתא משום דרב אשי פסק הכי דקאמר היכא אמרינן דאתי עשה ודוחה לא תעשה כגון מילה בצרעת משמע דס"ל דטעמא דמילה דוחה את הצרעת הוא משום דאתי עשה ודוחה לא תעשה ועיין במ"ש התוספות שם ד"ה האי עשה. גרסינן בפי"ט דשבת (דף קל"ב) דצרעת דוחה את העבודה ופירש רש"י אזהרה שהזהירה תורה על הצרעת שלא לקוץ בהרתו וכו' ולא אמרינן יקוצו בהרתן ויאכלו פסחים או הכהן יקוץ בהרתו ויעבוד אם הכהנים טמאים בצרעת והקהל טהורים ע"כ. ולד נגעים טמאים דהא פשיטא דלא יקוץ דאכתי מחוסר טבילה הוא אלא אפילו נגעים טהורים נמי לא יקוץ והא דלא אמרי' דליתי עשה דעבודה ולידחי לא תעשה דצרעת הא

קאמר רב אשי התם דלא אמרינן דאתי עשה ודחי ל"ת אלא כגון מילה בצרעת א"נ ציצית וכלאים כו' ולא ראיתי לרבינו שהביא דין זה ולא ידעתי למה:

### הלכה ז

**ודבר זה בעיירות המוקפות חומה**. פירוש שמוקפות חומה מימות יהושע בן נון כ"כ הר"ש פרק קמא דכלים משנה ד':

### הלכה יא

**ומטמא משכב ומושב כו'**. דע דרש"י והתוספות כתבו בפרק אלו דברים (דף ס"ז) שהמצורע אינו מטמא משכב ומושב אלא לטמא אוכלין דוקא כדין ולד ואינו עושה המשכב אב כזב וכן הוא סברת הר"ש בפ"ק דכלים משנה ג' וכ"כ הראב"ד לקמן פי"ג דין י"ג ועיין בקרבן אהרן פרשת מצורע פ"א דין ד' ופ"ב דין ו' ועיין בסמ"ג עשין סי' רל"ה ורמ"ג ועיין בתוספות פ' בנות כותים (דף ל"ה) ד"ה לאחרים ועיין בפ"ק דיומא (דף ו') ובתוספות שם ד"ה שמטמא ועיין בספ"ה דנזיר (דף נ"ז):

### הלכה יב

**ספק עמד ספק לא עמד וכו'**. מהר"י קורקוס ז"ל כתב בחידושיו שלא מצא דין זה מבואר אלא דמטי בה מהא דקי"ל ספק נגעים טהור ולדידי אין הנדון דומה לראיה וכמבואר. גם הטעם השני שכתב מרן לא נתיישבה דעתי בו והאמת שדברי רבינו הם משנה ערוכה בפ"ג דעדיות מ"ז ובפ"ו דטהרות משנה ב' ועיין מ"ש רבינו שם בפי' המשנה וכבר הביא רבינו משנה זו בפט"ו מהלכות שאר אבות הטומאה דין ה' יע"ש וזה פשוט (א"ה עיין במ"ש הרב המחבר לעיל פ"ב מהלכות אלו דין א' ועיין בפרק קמא דקידושין (דף ל"ג) דמבואר בגמרא דאם טמא עומד תחת האילן והטהור יושב לא נטמא הטהור יע"ש ברש"י):

## פרק יא

### הלכה א

**ומביא שתי צפורים דרור וכו'**. דין זה הוא משנה ערוכה רפי"ד דנגעים ודין זה דבעינן דרור נתבאר בת"כ גבי טהרת נגעי בתים דכתיב ושלח את הצפור החיה אל מחוץ לעיר רבי יוסי הגלילי אומר שחיה חוץ לעיר ואיזו זו דרור ע"כ. ומינה ילפינן לטהרת האדם ג"כ דבעינן דרור אך לא נתבאר אם דין זה הוא למצוה דוקא או אף לעכובא והרמב"ן בפירוש התורה נסתפק בדין זה וכתב ויתכן שאינו אלא למצוה ודיעבד כולם כשרים בו ולפיכך הוצרכו בת"כ למעט הטמאות. והנה דברי הרמב"ן הללו באו סתומים הרבה

דמעיקרא כתב דלפי דעתו שם צפור כולל כל המינים הקטנים בין טמאים בין טהורים וכתב דמה שדרשו רבותינו כל צפור טהורה לרבות של מצורע לאו מיתורא דטהורה נפיק דהא צפור כולל אף לטמאים אלא מיתורא דכל ונסתייע לזה ממה שדרשו בת"כ טהורות ולא טמאות אלמא דשם צפור כולל אף לטמאות ומש"ה הוצרכו למעטם מאומרו חיות ואח"כ הביא דעת רז"ל שכל עופות טהורים נקראים צפור אבל טמאים אינם נקראים צפור וכדאיתא בפרק שלוח הקן עלה קל"ט וא"כ איך כתב לדעת רז"ל ולפיכך הוצרכו בת"כ למעט הטמאות. וראיתי להרב מהר"י אבוהב ז"ל בפירושיו להרמב"ן שכתב דמ"ש הרמב"ן ויתכן הוא תירץ לקושיא שהוקשה לו לדעת רז"ל דלפי דעתם דאית להו שצפור הוא שם כולל לעופות טהורים א"כ למה הוצרך הכתוב לפרש טהורות שהרי שם צפור מורה על הטהורים לזה אמר הר"ם ז"ל ויתכן כו' כלומר מה שהוצרך הכתוב לומר טהורות לפי שאמר שהיו צפרי דרור והיה עולה בדעת שאפילו בדיעבד צריך שיהיו צפורי דרור לזה אמר הכתוב טהורות כלומר אע"פ שאמרתי שהמצוה בצפורי דרור אע"פ כן לענין עכוב אין צריך לדקדק אלא שלא יהיו טמאות וזהו להורות שכל צפור כשר בדיעבד כו' וא"כ יהיה מה שאמר טהורות כאילו חוזר לומר צפרים ע"כ. ולי נראה ליישב דברי הרמב"ן באופן אחר והוא דבתחילה היה סבור דכל הדברים שהצריך הכתוב בטהרת המצורע הם לעכב וליכא למימר שהוא למצוה דוקא שהרי כתיב תורה ואמרינן בכמה דוכתי דכ"מ שנאמר תורה הוא לעכב ועוד דכתיב תהיה דמשמע עכובא ומש"ה הביא ראיה לסברתו דאית ליה דצפור כולל אף לטמאים מדהוצרך הכתוב לומר טהורות למעט טמאות דאם היה עולה בדעת שכל אלו התנאים אינם אלא למצוה ליכא סייעתא להר"ם מדהוצרך הכתוב לומר טהורות דאימא דאף דצפור אינו נקרא אלא הטהור מ"מ חזר הכתוב לומר טהורות ללמדנו שהוא מעכב כדאמרינן בפרק הקומץ כ"מ שחזר הכתוב ושנה אינו אלא לעכב וא"כ ליכא סייעתא לדעת הר"ם אלא משום דס"ל דכל הנאמר בפרשה הוא לעכב מאומרו תורה ותהיה. לזה הכריח דמדהוצרך הכתוב לומר טהורות למדנו דהטמא נקרא צפור ג"כ אך לדעת רז"ל דצפור אינו נקרא כי אם הטהור קשה מאומרו טהורות לזה תירץ דאפשר דהתנאים הנאמרים בפרשה אינם אלא למצוה ולא לעכב ואם עשה הטהרה במין שאינו דרור נטהר דלא דרשינן לא תורה ולא תהיה ולפיכך הוצרכו בת"כ למעט טמאות לומר שתנאי זה אינו כשאר התנאים ואם עשה הטהרה בטמאים אף בדיעבד לא עשה ולא כלום ונסתייע לזה שאין כל הדברים הנאמרים בפרשה לעכוב ממה ששנינו שתי צפורים מצוותן שיהיה שוות במראה בקומה בדמים ולקיחתן כאחד ואע"פ שאינם שוות כשירות וא"כ הוא הדין

דרור דבדיעבד כשרות אע"פ שאינה דרור והוקשה לו להרמב"ן ממאי דתנן שחט אחת ונמצאת שאינה דרור יקח זוג לשניה דמשמע דבדיעבד נמי לא מהני ותירץ דהטעם בזה שאע"פ שבדיעבד כולן כשרות כשהם שני מינים פסולות ובסוף דבריו כתב והנכון שיעלה מכל זה הוא שנאמר שכל צפור שאינו דרור פסול אפי' בדיעבד מן המדרש הזה שלא שנו במשנתנו מצוותן שיהיו דרור ואע"פ שאינם דרור כשרות כמו ששנינו בשוות וכל הדרורים בעלי פטפוט הם ומה שאמרו בת"כ לא טמאות מפני שיש בטמאין מינים שהם דרור כגון הסנונית לר"א או יהיה פירושו למעט טמאות לך שהם האסורות והטריפות כמו שהעלו בפרק שלוח הקן וזהו ההגון בעיני עכ"ד. והנראה אצלי בכוונת דברי הרמב"ן הללו בשני התירוצין שכתב למה שאמר בת"כ ולא טמאות שהם כלפי השני פירושים שכתב. הראשון הוא לפי דעתו דצפור הוא שם כולל גם לעוף טמא. והשני הוא דעת רז"ל שצפור הוא דוקא עוף טהור וכבר כתב שדבר זה הוא מחלוקת תנאים בירושלמי. והנה כתב דדרור הוא מעכב ועל זה הוקשה לו ממה שאמרו בת"כ טהורות ולא טמאות וקושיא זו היא אף כפי סברתו דצפור הוא כולל אף לטמאים דלמאי איצטריך למעט טמאות ת"ל שהטמאות אינם דרור וכיון שדרור מעכב למה לי למעט טמאות אפילו טהורות כל שאינם דרור לא מהני ותירץ דאיכא סנונית שהיא דרור והיא טמאה וממלת צפורים לא מימעיט מש"ה כתב קרא טהורות ותירוץ זה יצדק כפי סברתו אך למ"ד דצפור הוא דוקא הטהור למה לי קרא דטהורות לסנונית דאף שהיא דרור כיון שהיא טמאה אינה בכלל צפורים ותירץ דלדעת זו כוונת הברייתא שאמרה ולא טמאות היינו טמאות לך שהם האסורות ותירוץ זה הב' יצדק ג"כ כפי סברתו אף אם נאמר דליכא בטמאים דרור אך התירוץ הראשון לא יצדק כי אם כפי סברתו דוקא וזה פשוט. ופי' דרור אמרינן בס"פ האורג עלה ק"ו וברפ"ג דביצה עלה כ"ד אמר רבה בר רב הונא הכא בצפור דרור שאינה מקבלת מרות דתנא דבי רבי ישמעאל למה נקראת דרור שדרה בבית כבשדה ע"כ. ופירש"י שדרה בבית כבשדה שיודעת להשמט בזוית הבית לכל צד ולכך נקראת דרור על שם דירה שדרה בכ"מ ע"כ. אך כפי מדרשו של רבי יוסי הגלילי שכתבנו בתחילת דברינו דמפיק לה מדכתיב החיה על פני השדה וזו היא דרור נ"ל דס"ל שדרור הוא מלשון וקראתם דרור שהוא חפשי כלומר שחיה היא על פני השדה שאינה מקבלת מרות ואלמלא דברי רש"י הייתי מעמיס פירוש זה אף בדברי הגמרא והכוונה שאף בהיותם בבית אינה מקבלת מרות אלא דרה בבית כבשדה ויודעת להשמט ולעולם אינה מקבלת מרות ולפיכך נקראת דרור מלשון חירות וכן פירש הראב"ע עלה דקרא דודרור קן לה יע"ש:

**ודע** שכתב רבינו עובדיה ריש פי"ד דנגעים וז"ל וצריך לומר שאע"פ שעל שם כך הוא נקרא צפור דרור לא מפני כן כל צפור שאינו מקבל מרות הוא שכשר לטהרת מצורע דהא אמרינן בפ"ב דסוטה (דף ט"ז) בצפור דרור שיערו רבנן אין לך גדולה שמדחה את המים ואין לך קטנה שנדחית מפני המים ומצאתי להרמב"ן בפירוש התורה כו' יע"ש. ולא ידעתי כוונתו דהא מאותה סוגיא מוכח דכל צפור דרור שיעור אחד יש לו ומש"ה אמרו שמביא מים רביעית ובפ"ג דביצה עלה כ"ה מוכח דצפור דרור הוא מין קטן דאמרינן וצפור דרור צריכה ליקשר בכנפים כדי שלא תתחלף באמה. ופירש"י דרור קטנה היא והאם והבת שוות ע"כ. ובפ"ב דע"ז אמרינן אי זו היא יורה קטנה כל שאין ראש צפור דרור יכול ליכנס בתוכה יע"ש. והרמב"ן מעולם לא נסתפק בזה אלא שבתחילה היה סבור דשם צפור אינו אלא לעופות הקטנים והביא ראיה לזה מסוגיא זו דסוטה דאילו היה כל עוף טהור כשר לטהר היה מהם מי שדמו דוחה כמה לוגין והרב אזיל כפי מה שהיה סבור שדרור אינו אלא למצוה ואעפ"כ רצה להכריח שלא הכשיר הקטנים שבעופות מסוגיא זו ודחה ראיה זו ואמר ואולי אמרו כן בצפור דרור שהוא מצוה לכתחלה כלומר דשיערו חכמים במה שהוא מצוה לכתחלה שהוא דרור וכבר כתבנו שדרור הוא מין קטן ואה"נ דבדיעבד אם שחט צפור שאינו דרור והיה גדול שכשר בדיעבד אע"פ שדוחה את המים. ולפי מה שהסכים הרב שדרור הוא לעכב אתיא סוגיא דסוטה כפשטה דדרור הוא מין קטן ולעולם אינו דוחה רביעית מים וזה פשוט: ודע שאני מסתפק אם דרור הוא מין אחד מהעופות ונקרא זה המין דרור לפי שדר בבית כבשדה או הם מינים רבים בעופות שהם דרור והכתוב הצריך לטהר המצורע שיביא מהמינים שהם דרור שהרי מצינו שיש בעופות טמאים דרור והיא הסנונית וכמ"ש הרמב"ן ואפשר שגם בטהורים יש מינים שהם דרור אלא שלפ"ז צ"ל שכל המינים שהם דרור כולם הם קטני הכמות שהרי חכמים שיערו בצפור דרור וכן מההיא שכתבנו דצפור דרור צריכה ליקשר בכנפיה וזה הוא קצת דוחק בעיני. ואי אמרינן שהוא מין אחד שהוא דרור בטהורים ניחא טפי. ועיין במהריק"ו סוף שרש קנ"ז דמוכח מדבריו דליכא דרור בטהורים אלא מין אחד דהיינו סנונית דכריסה לבנה ודבריו הם תמוהים בעיני דא"כ למר זוטרא דאמר בפרק אלו טריפות עלה ס"ב בדיורקא כריסה כ"ע ל"פ דאסור כי פליגי בדחיורא כריסה א"כ לר"א דאסר אף בדחיורא כריסה צפור דרור שהצריך הכתוב לטהרת מצורע היכי משכחת לה וכן ההיא דצפור דרור דצריך ליקשר בכנפיה צ"ל דלמר זוטרא ההיא לאו ר"א היא וכל זה הוא דוחק גדול. והנראה אצלי דודאי סתם צפור דרור הוא מין אחר טהור אלא דרב יהודה חידש ואמר דעוף המסרט כשר לטהרת מצורע כלומר שגם הוא

הוא דרור ואליבא דחכמים דמכשירים כשר לטהרת מצורע ועיין במ"ש התוספות בפרק שלוח הקן עלה קל"ט ד"ה ת"ש יע"ש:

**גרסינן** בת"כ פרשת ויקרא בפ' עולת העוף קרבנו תורים ובני יונה ואין הכשרו תורים ובני יונה והלא דין הוא ומה אם הצפרין שלא כשרו לכפר בפנים כשרו לכפר בחוץ תורים ובני יונה שכשרו לכפר בפנים אינו דין שיכשרו לכפר בחוץ ת"ל קרבנו תורים ובני יונה ואין הכשרו תורים ובני יונה ע"כ. ואיכא לעיוני טובא בברייתא זו דלמאי איצטריך לומר דאיכא ק"ו לאכשורי תורים ובני יונה בחוץ ומש"ה איצטריך קרא דקרבנו למעט דהא בלא ק"ו הייתי אומר דבכלל צפרים שאמר הכתוב הוו תורים ובני יונה. וליכא למימר דס"ל לתנא דברייתא דתורים ובני יונה לא הוו בכלל צפרים ומש"ה איצטריך לק"ו דהא בריש פ"ק דנזיר עלה ג' אמרינן דטעמיה דר"מ דאמר האומר הרי עלי צפורין שהוא נזיר משום דחיישינן שמא צפרי נזיר נמי קיבל עליו ובגמרא הקשו ודלמא צפרי נדבה קיבל עליו הרי דבכלל צפרים הוו תורים ובני יונה שהרי הדבר פשוט דנזיר טמא והנודר נדבה אינו מביא כי אם תורים ובני יונה. וכי תימא דבלשון בני אדם הוו תורים ובני יונה בכלל צפרים ומש"ה חיישינן התם משום דבנדרים הלך אחר לשון בני אדם אבל בלשון תורה לא הוו תורים ובני יונה בכלל צפרים זה אינו דהא כתיב ואת הצפור לא בתר וקאי עלה דתור וגוזל דכתיב מקמיה ותו איכא לעיוני דכפי פשטן של דברים דמן הדין היו תורים ובני יונה כשרים לטהר המצורע או משום דבכלל צפרים הם או מדין ק"ו אלא דגזירת הכתוב היא שלא יועילו לטהר המצורע למה לא נתבאר דין זה בשום מקום ובפרט רבינו המגלה לנו כל סתום למה לא ביאר לנו דין מחודש כזה שתורים ובני יונה לא יועילו לטהר המצורע. והנראה אצלי דודאי דתורים ובני יונה הוו בכלל צפורים וכדכתיבנא אלא דגבי טהרת מצורע הצריך הכתוב דרור ואי לא לא מהני ותורים ובני יונה לא הוו דרור ומש"ה אי לאו ק"ו לא הוה אמינא דתורים ובני יונה כשרים לטהר המצורע דנהי דהוו בכלל צפרים מ"מ לא הוו דרור אבל השתא דאיכא ק"ו איצטריך קרא למעטם ואופן הק"ו הוא בזה הענין ומה צפרים אף שהם דרור ולא הוכשרו לכפר בפנים הוכשרו לכפר בחוץ תורים ובני יונה שהוכשרו לכפר בפנים אף שאינם דרור אינו דין שיוכשרו לכפר בחוץ אף שאינם דרור ת"ל קרבנו כו' ודרך זה נכון בעיני בפשט הברייתא. ולפי זה לא הוצרך רבינו ללמדנו דתורים ובני יונה אינם מועילים לטהרת המצורע דכיון שכתב סתם ומביא שתי צפרים דרור הרי סגר את הדלת דכל שאינם דרור לא מהני. אך מה שאני תמיה בזה הוא שראיתי ליונתן שתרגם ודרור קן לה ושפנינא וידוע דשפנינא הוא תרגום של תורים וכמבואר אלמא דתורים הוו דרור וא"כ כיון דהוו בכלל צפרים והוו דרור למה

לא יוכשרו לטהר המצורע ואם הוא גזירת מלך למה לא הוזכר דין מחודש כזה בשום מקום וכעת לא מצאתי ישוב נכון לזה וצ"ע. עוד אני תמיה שראיתי בירושלמי פ"ק דנזיר הלכה א' עלה דמתניתין דהאומר הרי עלי צפרים ר"מ אומר ה"ז נזיר ואמרינן רשב"ל אמר משום דנזיר טמא מביא עוף והקשו וכי צפרים הוא מביא תורים ובני יונה הוא מביא ע"כ. משמע דאית להו דתורים ובני יונה אינם בכלל צפרים והדבר הוא תימה בעיני דהא כתיב ואת הצפור לא בתר וכדכתיבנא והדבר צריך תלמוד. ודע דבת"כ גרסינן וצוה הכהן ולקח הציווי בכהן והלקיחה בכל אדם ועיין במ"ש הרב קרבן אהרן גבי וצוה הכהן ושחט ודו"ק:

**ומ"ש** רבינו ונוטל עץ ארז כו'. כתב הר"ש ריש פי"ד דמסכת נגעים שזה המעשה היה קודם השחיטה והכריח הדבר מההיא דאיפליגו ר"י ור"ש בפ"ב דקידושין (דף נ"ז) אך מדברי רבינו נראה שכל זה המעשה היה אחר השחיטה וכבר הזכיר בפרק זה מחלוקת ר"י ור"ש ועיין בתוי"ט:

**ומ"ש** רבינו וכיצד משלחה וכו'. בפי"ב דנגעים תנן בא לו לשלח את הצפור הזה אינו הופך פניו לא לים ולא לעיר ולא למדבר. ולכאורה היה נראה דכל הנך תלת מילי דמיעט במתניתין הוא בעומד בתוך העיר והיינו דבשעת השילוח לא יהפוך פניו לים כגון בעיר היושבת על שפת הים שלא יהפוך פניו לצד הים וישלחנה אף שמשלחה חוץ לעיר דהיינו שעומד בצד החומה ומשלחה כיון שמשלחה לים לא נעשית המצוה כתקנה. וכן אם העיר יושבת אצל המדבר לא יעמוד בקצה העיר ויהפוך פניו אצל המדבר וכן לא יהפוך פניו לעיר שהוא עומד בה וישלחנה אע"פ שיש שדות בעיר משום דכתיב מחוץ לעיר. והשתא איצטריכו תרי קראי מחוץ לעיר ועל פני השדה דעל פני השדה מיעט שלא יהפוך פניו לים ולמדבר אלא לשדה ועדיין הייתי אומר שאם הוא בתוך העיר והופך פניו לעיר ומשלחה דשפיר עביד קמ"ל קרא דמחוץ לעיר דבעינן שיהיו פניו חוץ לעיר כדי שיהיה השילוח חוץ לעיר. ולפ"ז אם עומד חוץ לעיר והופך פניו לשדה שפיר דמי. אך מדברי רבינו ז"ל שכתב עומד בעיר וכו' משמע דאיכא קפידא בדבר שיהיה בתוך העיר בשעת שילוח ובת"כ איתא ושלח את הצפור שלא יעמוד ביפו וישלחנה לים שלא יעמוד בגבת וישלחנה למדבר שלא יעמוד חוץ לעיר וישלחנה כלפי העיר ע"כ. משמע דליכא קפידא אלא כשעומד חוץ לעיר ומשלחה כלפי העיר אך אם עומד חוץ לעיר ומשלחה כלפי השדה שפיר דמי אך בפ"ב דקידושין (דף נ"ז) הובאה ברייתא זו בסגנון אחר ושלא יעמוד חוץ לעיר ויזרקנה בתוך העיר אלא כל שעומד בעיר ויזרקנה חוץ לחומה ע"כ. ופירש"י מדכתיב ושלח את הצפור אל מחוץ לעיר מכלל דעומד בעיר ומשלחה לחוץ דאי

בעומד חוץ לעיר מאי ושלח אל מחוץ לעיר מעיקרא קודם שילוח נמי התם קיימא. נראה דאיכא קפידא שיהיה בתוך העיר וכדברי רבינו אלא שלפי זה לא ידעתי למאי איצטריכו לומר שלא יעמוד חוץ לעיר ויזרקנה בתוך העיר הא כל שעומד חוץ לעיר אף שזורקה כלפי השדה לאו שפיר עבד דבעינן שיהיה בתוך העיר. ואפשר דכוונת הברייתא היא דמאומרו השדה מיעטו שלשה דברים וכדתניא שדה שלא יעמוד וכו' כלומר דאי לא כתב קרא אלא ושלח על פני השדה לא היינו ממעטים אלא שלא ישלח לים או למדבר וכן שלא יעמוד חוץ לעיר ויזרקנה בתוך העיר אבל אם עומד חוץ לעיר וזורקה כלפי השדה שפיר דמי כתב רחמנא אל מחוץ לעיר לומר שיהיה הוא תוך העיר וישלחנה חוץ לעיר ושיהיה לשדה. ולפי האמת בבא זו דשלא יעמוד חוץ לעיר וכו' לא ממעטינן לה מאומרו השדה אלא מדכתיב מחוץ לעיר ולפ"ז אם עומד חוץ לעיר אף אם זורקה כלפי השדה לאו שפיר עבד. ודע דמתניתין דקתני לא לים ולא לעיר ולא למדבר לישנא דת"כ נקט ולא מיעטו אלא שלא יהיה השילוח לא כלפי הים ולא כלפי העיר ולא כלפי המדבר וכל זה נלמד מדכתיב השדה שיהיה השילוח כלפי השדה דכל אלו החלוקות קיימי למאי דתנן בתחילה ואינו הופך פניו כו'. ואפשר דבאומרו ולא לעיר כלל ב' דברים האחד שלא יעמוד חוץ לעיר ויזרקנה כלפי העיר וכן אף אם הוא בתוך העיר לא יזרקנה כלפי העיר אלא כלפי השדה וכל זה נתמעט מאומרו אל פני השדה אבל אם עומד חוץ לעיר וזרקה כלפי השדה בזה לא איירי מתני'. ודין זה מהברייתא דקידושין למדנו אותו דבעינן שיהיה הוא תוך העיר כדי שיהיה השילוח חוץ לעיר וזה נלמד מאומרו ושלח מחוץ לעיר ורבינו אף שבתחילה הביא לשון הברייתא דפ"ב דקידושין שכתב עומד בעיר חזר ושנה ואינו הופך פניו לא לים ולא לעיר כלישנא דמתניתין משום דאף שלמדנו מאומרו ושלח מחוץ לעיר שיהיה הוא בתוך העיר כדי שיהיה השילוח חוץ לעיר עדיין איצטריך לומר ולא לעיר לומר שאף שהוא בתוך העיר לא יהיו פניו לא לים ולא לעיר ולא למדבר. ולפ"ז אני תמיה על הר"ש ז"ל שכתב אל מחוץ לעיר מהכא נ"ל דאין הופך פניו לעיר ע"כ וכן נראה שהוא דעת רבינו עובדיה ז"ל ולדידי כל הני תלת מילי דמתניתין מפני השדה נפקי ומחוץ לעיר איצטריך שיהיה המשלח בעיר:

**וראיתי** להרב קרבן אהרן שהביא לישנא דברייתא דקידושין וכתב וז"ל וצ"ל דאחר הכפרה צריך הכהן לשוב לעיר או הוא או שלוחו ומשם משלחה חוץ לעיר ע"כ. נראה שהוקשה לו דהא המצורע הוא חוץ לעיר ואיך יהיה המשלח תוך העיר. ואי לזה כיון לא צדק שהרי אין המצורע משולח אלא חוץ מעיירות המוקפות חומה בא"י וכמ"ש רבינו בפ"י דין ז' ובעינן נמי שיהו מוקפות חומה מימות יהושע בן נון וכמ"ש הר"ש פ"ק

דכלים מ"ז. גם מ"ש הרב דמאומרו השדה ולא קאמר בשדה נ"ל דעומד בעיר וזורקה חוץ לעיר. לא ידעתי מי הזקיקו לזה ולמה לא נחה דעתו בדברי רש"י שכתב דמאומרו מחוץ לעיר נפיק וכדכתיבנא. ואי משום דמחוץ לעיר לא כתיב כי אם בנגעי בתים הרי הכתוב הקישם דכתיב זאת התורה וכו'. והרי מאי דבעינן דרור לא למדנו אלא מאומרו החיה אל מחוץ לעיר שיהיה חוץ לעיר ואיזה זה זה דרור וכדאיתא בת"כ ומשם למדנו לטהרת אדם דבעינן דרור. ומלבד זה כמה הלכתא רבוותא למדנו מהיקש זה וכמו שיראה המעיין בת"כ. וראיתי לסמ"ג עשין סימן רל"ז כדברי הרב קרבן אהרן שכתב וז"ל בא לו לשלח כו' אלא לאחר הזאה חוזר לעיר ועומד בעיר וזורקו חוץ לעיר וכו' משמע דס"ל דהזאה לא משכחת לה שתהיה בעיר וצ"ע וכ"כ התוספות פ"ב דקידושין (דף נ"ג) ד"ה כל. עוד זאת אדרש בדינים אלו דמשמע דבעינן שיהיה השלוח בתוך עיר המוקפת חומה וזה לא ידעתי מהיכן למדנו דין זה דנהי דמשלוח אל מחוץ לעיר למדנו שלא יהיה השלוח בשדה אך שיהיה השלוח תוך עיר חומה זו מנ"ל ואדרבא סתם עיר היא שאינה מוקפת חומה כדכתיב מדינה ומדינה עיר ועיר ומדינה היא המוקפת חומה ועיר היא שאינה מוקפת כדאיתא בריש פ"ק דמגילה והדבר צריך אצלי תלמוד. וראיתי לרש"י בפרק שתי מדות (דף פ"ז) אההיא דאמרינן רביעית למה נמשחה אי מצורע חוץ הוא שכתב והלא בחוץ היו כל מעשיו בשער נקנור ולא בעזרה. והדברים תמוהים דדוקא הכפרה היא בשער נקנור אבל הטהרה היתה בכ"מ ונוהגת אף בזמן הזה וכמבואר וצ"ע:

**ומ"ש** רבינו שלחה וחזרה חוזר ומשלחה אפילו מאה פעמים כתב מרן תוספתא בנגעים ומייתי לה בפ"ב דקידושין. והנה כעת לא מצאתי דין זה בקידושין ובתוס' דנגעים פ"ח תניא שלחה וחזרה אפילו שש וחמש פעמים מותרת באכילה וכשירה לטהר מצורע אחר ע"כ. והדבר ברור שיש כאן ט"ס והגירסא היא שלחה וחזרה חוזר ומשלחה אפילו מאה פעמים וכו' ומה שסיימה התוספתא בתר האי דינא דשלחה וחזרה ומותרת באכילה כו' דנראה שאין לו קשר לפי שזה הוא דין בפ"ע ונפקא לן מדכתיב כל צפור טהורה תאכלו לרבות המשולחת נראה שכוונו בזה להההיא דאמרינן בפ"ב דקידושין עלה נ"ז איתמר צפרי מצורע מאימתי אסורין ר"י אמר משעת שחיטה וקי"ל כוותיה וכמ"ש רבינו בדין ז' ופירש"י משעת שחיטה נאסרת השחוטה והמשולחת מותרת כדלקמן ע"כ. משמע דאית ליה דבמשולחת לא חל עליה איסור כלל וכ"נ עוד מדבריו שפירש במילתיה דר"ל דאמר משעת לקיחה נאסרות שתיהן עד שישלח המשולחת וניתרת בשלוחה משמע דדוקא אליבא דר"ל חל על המשולחת איסור וצריכה שלוח להתיר אבל לר"י לא חל על המשולחת איסור כלל אך התוספות שם כתבו משעת שחיטה פירוש ומשולחת מיתסרא

משחיטת חבירתה עד השלוח ואין לפרש משעת שחיטה בשחוטה ובמשולחת ליכא איסור כלל דהא תנא ציפורי מצורע דמשמעות תרווייהו ע"כ, הן אמת דהכרח זה שכתבו מדתנן צפרי מצורע איכא למשדי ביה נרגא דהא בסוף תמורה תנן ואלו הם הנקברים כו' וצפורי מצורע והתם ע"כ ל"ד וא"כ הכא נמי אפשר דל"ד ומ"מ הראשונים הסכימו לדעת התוספות דגם המשולחת נאסרה משעת שחיטת חבירתה עד שישלח וכמ"ש הרמב"ן בחידושיו וכ"כ רבינו ישעיה שם יע"ש וכן הוא דעת רבינו וכמו שנבאר לקמן והשתא הוה ס"ד דאף בשלחה אם חזרה כיון שעדיין יש חיוב עליו לשלחה שעדיין היא אסורה באכילה והא דהתיר הכתוב למשולחת אינו אלא לאינש אחרינא דלא חל עליו חיובי השלוח אבל המשלח כיון דלעולם בעמוד ושלח קאי לעולם לא יצאתה מאיסורה קמ"ל דלא כיון דשלחה כבר יצאתה מאיסורה אף שחייב לחזור ולשלחה ואית בה איסור אכילה, וכן כשרה לטהר מצורע אחר דאף דקודם השלוח אסור לטהר בה מצורע אחר ולא מבעיא אם רוצה ליקח זאת הראויה להשתלח לטהר מצורע אחר ולשוחטה דלא מצי עביד משום דלא מיקיים מצות שלוח אלא אף אם רוצה לטהר מצורע אחר ונשלחה בשביל שניהם אפ"ה לא מצי עביד וכדאיתא בפרק שלוח הקן עלה ק"מ רבא אמר למעוטי שלא לזווג לה אחרת קודם שלוחיה ופריך למאי אי לשחיטה הא בעיא שלוח אלא לשלוח ע"כ. והשתא אתיא התוספתא ללמדנו דאם כבר שלחה וחזרה אף שחייב לחזור ולשלוח מ"מ יכול לזווג לה אחרת ולטהר מצורע אחר והטעם הוא דהא דאמרינן שלא לזווג לה אחרת נפקא לן מדכתיב טהורות ולא אסורות ובשלמא קודם שלוח שנאסרה משעת שחיטת חברתה ממעטינן לה מקרא דטהורות אבל לאחר השלוח אף שחייב לחזור ולשלחה מ"מ כיון דאין בה איסור אכילה דהא משעה ששלחה אזדא לה איסור אכילה תו לא ממעטינן לה מקרא דטהורות שהרי אינה אסורה. וראיתי לרבותינו בעלי התוספות שכתבו שם שלא יזווג לה אחרת היאך משמע זה מטהורות ע"כ. ודבריהם תמוהים הם בעיני דהא כי היכי דלר"נ בר יצחק דאמר למעוטי צפרי עיר הנדחת ולרב פפא דאמר למעוטי צפרים שהחליפן בע"ז הוי משמעות הכתוב טהורות ולא אסורות ה"נ לרבא הוי הכי דקודם שלוח אף המשתלחת אסורה. הן אמת דאליבא דרש"י דאית ליה דהמשולחת לא חל עליה איסור כלל שייכא קושיא זו דהיאך משמע זה מטהורות ואולי יאמר דרבא אית ליה כר"ל דאמר משעת לקיחה ולדידיה אף המשולחת נאסרה משעת לקיחה עד שעת שלוח ומ"מ הוא דוחק לאוקומי לרבא דלא כהלכתא אך אליבא דתוספות דס"ל דאף לר"י נאסרה המשולחת משעת שחיטה לא ידעתי מה זאת תמיהא דהיאך משמע זה מטהורות וצ"ע: ודע שדין זה דרבא נתבאר בדברי רבינו

בדין ז' שכתב וכן צפור המשתלחת מותר לטהר בה מצורעים אחרים מאחר שנשתלחה ומותרת באכילה ע"כ. הרי שכתב בפירוש מאחר שנשתלחה לומר דקודם שנשתלחה אינו יכול לטהר בה מצורע אחר כלל בין במקום שחוטה ובין במקום משולחת והיינו אוקימתא דרבא וסמך לזה ומותרת באכילה לומר דס"ל כסברת התוספות ודעמיה דדוקא לאחר שלוח הותרה באכילה אבל קודם שלוח לא ולאפוקי מסברת רש"י. ודע שראיתי לרש"ל בחידושיו לחולין שאחר שהביא כל האוקימתות שנאמרו בהך דטהורות ולא טמאות כתב והרמב"ם הזכיר כולם חוץ מהך דרבא שלא לזווג לה כו' לא הזכיר ואפשר דס"ל דאין הלכה כרבא אלא כרב פפא ורבינא דבתראי הוו ותו דדרשי קראי טהורות ולא אסורות באכילה ממש כגון החליפן בע"ז או שהרגו את הנפש ובכלל דבריהם נמי הא דר"נ בר יצחק למעוטי ציפורי עיר הנדחת אבל שלא לזווג לה שאינה אסורה ממש שהרי המשולחת מותרת לאחר שילוחיה כדאיתא בפ"ב דקידושין שלא אמרה תורה שלח לתקלה. והרמב"ם כתב שיכול לטהר בה מצורע אפילו אחר ששלחה וא"כ מאחר שאינה אסורה מנ"ל למעוטי שלא לזווג לה אחרת ואע"פ שכתב הר"מ דאין מטהרים שני מצורעים כאחד לפי שאין עושין מצות חבילות היינו לטהרם כאחד אבל הכא שכבר נגמרה טהרתו אלא דבעי שילוח למצוה מה בכך שישלחנו בעד שניהם שהרי מזווג לה אחרת א"כ אין זו חבילות ע"כ. והנך רואה שכל דברים אלו הם שלא בהשגחה שכבר כתבנו דרבינו גם אוקימתא דרבא הביאה ורמזה במ"ש מאחר שנשתלחה דוקא למעט קודם וכן הוא דעת מרן נמצא שכבר הביא כל האוקימתות משום דס"ל דלא פליגי וכמ"ש מרן וזה הוא דעת התוספות והרשב"א שם בחידושיו אלא דאוקימתא דרבא כתבה בקיצור כמנהגו הטוב. ומ"ש שהמשתלחת אין בה איסור אכילה כבר כתבנו שדעת הראשונים ז"ל שיש בה איסור הנאה ג"כ משעת שחיטה עד שעת שלוח ואם קידש בה את האשה אינה מקודשת. ומ"ש שרבינו כתב שיכול לטהר כו' לא ידעתי מאי קאמר דמאי אפילו הוא אלא הכוונה היא דוקא אחר ששלחה ואלו הם דברים פשוטים והאריכות בזה הוא שפת יתר:

**ודע** שעדיין אני מסתפק במ"ש שאם כבר שלחה וחזרה אע"פ שחייב לחזור ולשלחה מ"מ יכול לזווג לה אחרת לטהר בה מצורע אחר לפי שכבר יצאה מאיסורה בשילוח א' אם הוא דוקא לזווג לה אחרת ולשלח את זו בשביל ב' המצורעים אבל לטהר בה מצורע ולשחטה בשביל המצורע השני אפשר דלא דנהי דאינה אסורה מ"מ הא בעיא שילוח וכדאמרינן בגמרא למאי אי לשחיטה הא בעיא שילוח. ומסתימות דברי רבינו שכתב מותר לטהר בה מצורעים משמע דאף לשוחטה שרי. ואפשר דבגמרא לא אמרו הא בעיא

שילוח אלא היכא דלא קיים מצות שילוח כלל. אבל היכא דכבר קיים אף שחזרה לידו וחייב לחזור ולשלחה יכול לטהר בה מצורע אחר ולשוחטה ועדיין צריך אני להתלמד בזה ממקום אחר:

## הלכה ב

**והרי הוא ככל טבולי יום וכו'**. תנן בפי"ד דנגעים מ"ג טבול יום אוכל במעשר העריב שמשו אוכל בתרומה הביא כפרתו אוכל בקדשים נמצאו שלש טהרות במצורע ושלש טהרות ביולדת ע"כ. והנה ג' חילוקי דינים הללו אמרינן בפרק הערל עלה ע"ד דתלתא קראי כתיבי תרי בפרשת אמור לא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים הא רחץ טהור וכתיב ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים וכתיב בפרשת תזריע וכפר עליה הכהן וטהרה הא כיצד כאן למעשר כאן לתרומה כאן לקדשים ובגמרא הקשו דמנ"ל דקרא דאם רחץ בשרו במים דמיירי במעשר אימא דמיירי בתרומה וקרא דובא השמש מיירי במעשר ותירצו בגמרא דמסתמא יש להחמיר בתרומה שכן יש בה מיתה משא"כ במעשר ומש"ה מוקמינן לקרא דאם רחץ במעשר וקרא דובא השמש בתרומה ורבא תירץ דבלאו ה"ט ע"כ קרא דאם רחץ לא מיירי כי אם במעשר מדכתיב ברישא דקרא נפש אשר תגע בו איזהו דבר ששוה בכל נפש הוי אומר זה מעשר וכיון דהאי קרא מיירי במעשר ע"כ קרא דובא השמש מיירי בתרומה והקשו בגמרא דאימא הא דכתיב ובא השמש וטהר דסגי בהערב שמש לתרומה היכא דלאו בר כפרה הוא דהא קרא בזב בעל ב' ראיות ובמצורע מוסגר דומיא דטמא נפש איירי דלאו בני כפרה נינהו אבל היכא דבר כפרה הוא עד דמייתי כפרה אף בתרומה וא"כ קרא דובא השמש מיירי בין התרומה בין בקדשים משום דמיירי היכא דלאו בני כפרה נינהו וקרא דוכפר עליה הכהן מיירי נמי בין בתרומה בין בקדשים משום דהתם מיירי בהנהו דבני כפרה נינהו ואם כן מנ"ל לחלק בין תרומה לקדשים ותירץ אביי דתרי קראי כתיבי ביולדת דבת כפרה היא כתיב עד מלאת ימי טהרה כיון שמלא ימי טהרה וכתיב וכפר עליה הכהן וטהרה הא כיצד כאן לתרומה כאן לקדשים ופריך ואיפוך דקדשים אף דבני כפרה נינהו סגי להו בהערב שמש אבל תרומה היכא דבני כפרה נינהו לא סגי להו בהערב שמש וכפרתה מעכבתה מלאכול בתרומה. ומשני דמסתברא להחמיר בקדשים מתרומה שכן מצינו חומרות יתירות בקדשים מבתרומה ומש"ה מוקמינן לקרא דוכפר עליה הכהן בקדשים וקרא דעד מלאת ימי טהרה בתרומה ורבא אמר בלאו ה"ט נמי לא מצית אמרת דלקדשים בהערב שמש סגי דכיון דכתיב וכפר עליה הכהן מכלל דעד השתא טמאה היא ואי ס"ד קרא קמא בקדשים הוא איקרי כאן והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל

וא"כ ע"כ דקרא דוכפר בקדשים מיירי דכפרתו מעכבתו מלאכול בקדשים וקרא דעד מלאת בתרומה ואשמעינן קרא דאף שהיא בת כפרה אין כפרתה מעכבתה מלאכול בתרומה. וא"ת אמאי לא הקשו מעיקרא ואיפוך גבי תרומה וקדשים כמו שהקשו גבי מעשר ותרומה אלא שהמתינו להקשות קושיא זו לאחר שאמר אביי תרי קראי כתיבי ביולדת וי"ל דלעולם קרא דובא השמש וטהר ע"כ בתרומה מיירי דהא כתיב כי לחמו הוא וסתם לחם הוי תרומה דומיא דהם יאכלו בלחמו. ועוד דכיון דקרא דלעיל מיניה דכתיב כי אם רחץ מוקמינן ליה במעשר מסתברא דקרא דבתריה מיירי בתרומה דהוי דומיא דמעשר אך בקראי דיולדת פריך שפיר ואיפוך ולעולם דקרא דובא השמש מיירי בתרומה אלא דמיירי היכא דלאו בר כפרה וה"ה לקדשים וקרא דוכפר עליה הכהן מיירי דוקא בתרומה וכן קרא דעד מלאת מיירי דוקא בקדשים. תו אמרינן בגמרא ותלתא קראי בתרומה ל"ל והם בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר ואמרינן דבתרומה משתעי קרא דהיינו השוה בזרעו של אהרן וקרא דובא השמש וטהר וקרא דעד מלאת ימי טהרה. ומשני דצריכי דאי כתב רחמנא עד אשר יטהר לא הוה ידענא במאי יטהר אי בטבילה לחודה או בהערב שמש כתב רחמנא ובא השמש וטהר ללמדנו דקרא דעד אשר יטהר הטהרה היא הערב שמש ואי כתב רחמנא הכי ולא כתב קרא דעד מלאת הו"א ה"מ דסגי בהערב שמש היכא דלאו בר כפרה אבל היכא דבר כפרה אימא דכפרתו מעכבתו לתרומה קמ"ל עד מלאת ימי טהרה דאפילו במילתא דאיכא כפרה בהערב שמש סגי. וכ"ת ולכתוב רחמנא עד מלאת ותו לא ואנא אמינא ומה במלתא דאית בה כפרה סגי בהערב שמש במלתא דליכא כפרה לכ"ש אי כתב עד מלאת הו"א אפי' בלא טבילה דבכולה פרשתא לא כתיב טבילה כתב רחמנא עד אשר יטהר דמשמע טבילה כדמפרשי קראי דבתריה. והתוספות כתבו וליכא למימר דלכתוב ובא השמש ועד מלאת דעד אשר יטהר איצטריך לאזהרה לטבול יום דלאו בר כפרה. ונראה דהתוספות אזלי כפי התירוץ הראשון שכתבו בד"ה והכתיב דדרשא דבכל קדש דמרבינן בה תרומה מודה בה רבי ישמעאל וא"כ הא איכא אזהרה גבי תרומה אלא דאיצטריך קרא דעד אשר יטהר לאזהרה דטבול יום דלאו בר כפרה. אבל כפי מ"ש בשם ה"ר אפרים דדרשא זו לא אתיא כי אם אליבא דתנא דפליג עליה דרבי ישמעאל אבל לרבי ישמעאל דריש לקרא דבכל קדש או כר"ל או כר"י וא"כ לית לן אזהרה לאכילת תרומה כי אם מקרא דעד אשר יטהר וא"כ לא היו צריכין התוספות לומר דאיצטריך לאזהרה דלאו בר כפרה דת"ל דליכא אזהרה זולת פסוק זה. ואפשר דתוספות מלתא פסיקתא נקטו דאפילו את"ל דקרא דבכל קדש הוא אזהרה לאכילת תרומה איצטריך קרא דעד אשר יטהר לאזהרה דטבול יום דלאו

בר כפרה וא"ת אמאי לא כתבו דאיצטריך קרא דעד אשר יטהר לאזהרה דזב דלא גמיר מיולדת משום דמרובה טומאתה כי היכי דלא גמיר יולדת מזב לרבי ישמעאל משום דלא הותר מכללו. וי"ל דהתוס' רצו לומר טעם כולל כדי ליישב גם לסברת ה"ר אפרים א"נ דכבר כתבנו לקמן דכפי תירוץ ראשון נהי דיולדת לא גמיר מזב זב מיהא גמיר מיולדת ובהך מילתא פליג רבי ישמעאל עם התנא וכבר הכרחנו זה מסוגיית ההלכה יע"ש. עוד כתבו התוספות ואי כתב רחמנא עד אשר יטהר ועד מלאת ולא כתב ובא השמש הו"א דעד אשר יטהר בטבילה לחודה בזב דלאו בר כפרה והערב שמש במידי דבר כפרה כתב רחמנא ובא השמש א"נ ובא השמש וטהר איצטריך לטהר יומא כדאיתא בריש ברכות ע"כ. ולפ"ז אני תמיה בסוגיית הגמרא כשצדדו ואי כתב רחמנא עד מלאת כו' דע"כ צד זה הוא דלכתוב רחמנא עד מלאת ותו לא דאי אמרת דקושיית הגמרא אינה אלא דלא יכתוב רחמנא עד אשר יטהר לא תירצו לזה כלל דהא אי כתב רחמנא ובא השמש שוב לא הוה ס"ד דקרא דעד מלאת מיירי אפילו בלא טבילה וכיון שכן קושיית הגמרא דלא לכתוב כי אם עד מלאת לימא דאיצטריך קרא דעד אשר יטהר לאזהרה דטבול יום דלאו בר כפרה ובתירוץ זה היה מעלה ארוכה גם לקושיית התוס' דלכתוב עד מלאת ובא השמש אבל לתירוץ הגמרא תיקשי מה שהקשו התוספות דלכתוב עד מלאת ובא השמש וכיון דע"כ צריכין אנו לומר מכח קושיא זו דקרא דעד אשר יטהר איצטריך לאזהרה א"כ אמאי לא תירצו זה בגמרא. סוף דבר טעם זה דה"א בלא טבילה לא ידעתי לאיזה תכלית נאמר דמשמע דאי הוה כתיב טבילה בפרשה דיולדת לא הוו צריכי הני תלת קראי ולפי הנראה מדברי התוספות אף אי הוה כתיב טבילה ביולדת הני תלת קראי מיצרך צריכי. והנראה אצלי בזה דדוקא היכא דכתיבי תרי קראי ובא השמש למלתא דלית ביה כפרה ועד מלאת למלתא דאית ביה כפרה איצטריך עד אשר יטהר לאזהרה דטבול יום דלאו בר כפרה משום דלא יליף אזהרתיה מטבול יום דאית ביה כפרה דהא לא יליף מיניה דהא קרא אחרינא כתיב ביה דהיינו ובא השמש אבל לפי קושיית הגמרא דפריך ולכתוב עד מלאת ותו לא והוה גמיר מלתא דלית ביה כפרה ממלתא דאית ביה כפרה תו לא צריך קרא לאזהרה דטבול יום דלית ביה כפרה דהא ממקום דגמר איסורא גמיר אזהרה ומש"ה איצטריכו בגמרא לומר דה"א אפילו בלא טבילה וא"ת אכתי תיקשי דאי כתב רחמנא עד מלאת הו"א דמלתא דאית ביה כפרה בעי הערב שמש אבל מלתא דלית ביה כפרה בטבילה לחודה סגי ולהכי כתב רחמנא ובא השמש וכיון דכתב ובא השמש איצטריך למימר עד אשר יטהר לאזהרה דטבול יום דלאו בר כפרה הא לא קשיא משום דע"כ לא אמרינן דהיינו אומרים דמלתא דלאו בר

כפרה הוא דבטבילה לחודה סגי אלא אי הוה כתיב עד אשר יטהר ולא היינו למדים מלתא דלית ביה כפרה ממלתא דאית ביה כפרה והיינו אומרים דקרא דעד אשר יטהר איצטריך למלתא דלית ביה כפרה דבטבילה לחודה סגי אבל אי לא הוה כתיב עד אשר יטהר והיינו למדים מלתא דלית ביה כפרה מיולדת דכתיב בה עד מלאת מנא לן לחלק בין מלתא דאית ביה כפרה למלתא דלית ביה כפרה להקל ולומר דאי לית ביה כפרה בטבילה לחודיה סגי. הכלל העולה דאי הוה כתיב טבילה גבי עד מלאת לא הוו צריכי לא קרא דעד אשר יטהר ולא קרא דובא השמש משום דמקרא דעד מלאת היינו למדים דכל טבול יום אסור בתרומה עד שיעריב שמשו ולא היינו מחלקים בין טבול יום דאית ביה כפרה לטבול יום דלית ביה כפרה והיינו למדים האזהרה ממקום שהיינו למדים האיסור אבל השתא דלא כתיב טבילה התם הו"א אפילו בלא טבילה כתב רחמנא עד אשר יטהר לומר דבעי טבילה והשתא דכתב רחמנא עד אשר יטהר איצטריך לומר ובא השמש דלא נימא דקרא דעד אשר יטהר אתא לומר דמלתא דלית בה כפרה בטבילה לחודה סגי. וכ"ת לכתוב רחמנא ובא השמש ועד מלאת הו"א דטבול יום דלית ביה כפרה איסורא איכא אזהרה ליכא כתב רחמנא עד אשר יטהר לאזהרה. ומיהו כל זה ניחא לתירוץ ראשון של תוספות אבל לפי תירוצם השני שכתבו דובא השמש איצטריך לטהר יומא א"כ א"נ הוה כתיב טבילה בפרשה דיולדת הא איצטריך קרא דעד אשר יטהר כיון דע"כ איצטריך קרא דובא השמש לטהר יומא וכיון דכתיב ובא השמש איצטריך עד אשר יטהר לאזהרה דהא לפי תירוץ זה נמי מוכרחים אנו לומר דקרא דעד אשר יטהר אתא לאזהרה דאי לא תיקשי דלכתוב רחמנא ובא השמש ועד מלאת ימי טהרה אלא ודאי דאיצטריך קרא דעד אשר יטהר לאזהרה. וא"כ הדרא קושיין לדוכתה דאמאי לא אמרו בגמרא דאיצטריך קרא דעד אשר יטהר לאזהרה משום קרא דובא השמש כיון דלפי האמת מוכרחים אנו לומר תירוץ זה דאי לא תיקשי דלכתוב רחמנא ובא השמש ועד מלאת. עוד יש לדקדק בתחילת דברי התוס' ששינו את הסדר האמור בגמרא דבגמרא בתחילה נתנו טעם לקרא דעד אשר יטהר ואח"כ לקרא דובא השמש ואח"כ לקרא דעד מלאת והתוספות בתחילה נתנו טעם לקרא דעד אשר יטהר ואח"כ לקרא דעד מלאת ואח"כ לקרא דובא השמש. ודע דהא דאמרינן דתלתא קראי כתיבי גבי תרומה הוא אליבא דתנא דבי רבי ישמעאל דס"ל דקרא דאיש איש בתרומה הוא דהוא דבר השוה בזרעו של אהרן וקרא דעד אשר יטהר הוא עד שיעריב שמשו אבל לתנא דפליג אתנא דבי רבי ישמעאל דס"ל דבזב בעל ג' ראיות ובמצורע מוחלט הכתוב מדבר וקרא דעד אשר יטהר עד דמייתי כפרה הוא א"כ ליכא גבי תרומה כי אם תרי קראי דהיינו ובא השמש ועד מלאת וא"כ כפי תנא זה

אין לנו אזהרה לטבול יום דלית ביה כפרה ולהך תנא דפליג עליה דרבי ישמעאל איכא תרי קראי בקדשים חדא עד אשר יטהר ואידך וכפר עליה הכהן וטהרה ואמרינן בגמרא דצריכי דאי כתב רחמנא ביולדת משום דמרובה טומאתה ומש"ה בעי כפרה לטהרה אבל בזב אימא דבהערב שמש סגי ואי כתב בזב משום דלא הותר מכללו אבל יולדת דהותרה מכללה אימא לא קמ"ל וא"ת היכי תיסק אדעתין דלכתוב קרא גבי זב והא מעד אשר יטהר לא הוה ידענא במאי וכדאמרינן לעיל אליבא דרבי ישמעאל דמוקי לקרא דעד אשר יטהר בתרומה וי"ל דשאני הכא דמוקי לקרא בגמר טהרה דהיינו הבאת כפרתו:

**תנן** בפרק אלו הן הלוקין (דף י"ג) דטמא שאכל את הקדש הוא בכלל הלוקין ונחלקו ר"י ור"ל באזהרה זו מנין דר"ל אומר מדכתיב בכל קדש לא תגע ור"י אומר מג"ש דטומאה טומאה ואמרינן דר"י לא אמר כר"ל משום דס"ל דקרא דבכל קדש הוא אזהרה לתרומה ור"ל אזהרה לתרומה נפקא ליה מאיש איש מזרע אהרן ור"י ס"ל דקרא דאיש איש הוא לאכילה וקרא דבכל קדש הוא לנגיעה דתרומה ומש"ה איצטריך ג"ש דטומאה טומאה לאזהרה דטמא שאכל את הקדש ופריך בגמרא לר"ל דמוקי לקרא דבכל קדש לאזהרה דטמא שאכל את הקדש דהא איתמר טמא שנגע בקדש ר"ל אמר לוקה בכל קדש לא תגע ור"י אמר אינו לוקה ההוא אזהרה לתרומה וא"כ לר"ל דאמר דלוקה אלמא דקרא אתי לאזהרה דטמא שנגע בקדש וא"כ היכי קאמר דאתי להזהיר טמא שאכל בקדש ותירצו דתרתי יליף ר"ל מקרא דבכל קדש דמדסמיך ליה ואל המקדש לא תבוא ע"כ האי בכל קדש לא תגע הוא לא תאכל שהוא דבר שיש בו נטילת נשמה דומיא דמקדש ומדאפקיה רחמנא לאכילה בלשון נגיעה שמעינן אזהרה לטמא שנגע בקדש תו פריך בגמרא לריש לקיש דהא לר"ל מיבעי ליה קרא דבכל קדש לטמא שאכל בשר קדש קודם זריקה דאיתמר טמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים ר"ל אמר לוקה בכל קדש לא תגע לא שנא לפני זריקה לא שנא לאחר זריקה ר"י אמר אינו לוקה לטעמיה דאמר קרא טומאתו טומאתו וכי כתיב טומאתו לאחר זריקה הוא דכתיב וא"כ לר"ל איצטריך קרא ללאו דטמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים וא"כ היכי קאמר דאיצטריך קרא לאזהרה דמיתה דטמא שאכל את הקדש ותירצו דהא דטמא שאכל בשר קדש לפני זריקה מרבויא דבכל נפקא ולעולם דעיקר קרא אתא לאזהרה דמיתה דטמא שאכל את הקדש. העולה מסוגיא זו דבין לר"י ובין לר"ל אזהרה דטמא שאכל את התרומה נפקא מקרא דאיש איש מזרע אהרן וגו' ואליבא דכ"ע האי קרא מיירי בתרומה שהוא דבר השוה בזרעו של אהרן אך בקרא דבכל קדש נחלקו ר"ל ור"י דלר"ל האי קרא הוא לאזהרה דטמא שאכל את הקדש ונפקא לן מהאי קרא לאו לנוגע בשר קודש כשהוא טמא וכן

נפקא לן לאו לטמא שאכל בשר קדש קודם זריקת דמים ולר"י האי קרא אתא להזהיר על הטמא שנגע בתרומה אבל טמא שנגע בקדש לית ליה מהאי קרא וכן לר"י האוכל קודם זריקה כשהוא טמא אינו לוקה וכן לר"ל לית ליה אזהרה לטמא שנגע בתרומה ואמרינן תו התם תניא כוותיה דר"ל בכל קדש לא תגע אזהרה לאוכל אתה אומר אזהרה לאוכל או אינו אלא אזהרה לנוגע ת"ל בכל קדש לא תגע ואל המקדש מקיש קדש למקדש מה מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה אף כל דבר שיש בו נטילת נשמה ואי בנגיעה מי איכא נטילת נשמה אלא באכילה ויש להסתפק אי ברייתא זו דאתיא כר"ל דמוקי לקרא דבכל קדש לאזהרה לטמא שאכל את הקדש אי ס"ל כר"ל בכל פרטיו דטמא שנגע בקדש לוקה מדאפקיה רחמנא בלשון נגיעה וכן טמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים דלוקה מרבויא דכל דדוקא לר"י דמוקי להאי קרא בטמא שלא יגע בתרומה ל"ל הני פרטי דר"ל אבל לתנא דברייתא דמוקי לקרא לאזהרה דטמא שאכל בשר קדש הוא הדין דאית ליה כל מאי דאית ליה לר"ל או דילמא דאפשר דתנא דברייתא אף דאית ליה דקרא בטמא שנגע את הקדש משתעי מ"מ אפשר דלא דרש מדאפקיה בלשון נוגע וכן לא דרש בכל לרבויא ואת"ל דדרש מדאפקיה בלשון נוגע אפשר דרבויא דבכל דרש ליה לרבות את התרומה לנוגע וכדאיתא בריש פ"ק דשבועות עלה ו' ובפרק הערל עלה ע"ה ובפרק הערל גרסינן במים יובא וטמא עד הערב למה לי לנגיעה דתניא וטמא יכול לכל ת"ל וטהר הא כיצד כאן למעשר כאן לתרומה ואיפוך אנא מסתברא כי היכי דחמיר אכילה דתרומה מאכילה דמעשר ה"נ חמירא נגיעה דתרומה מנגיעה דמעשר ואי בעית אימא נגיעה דתרומה מהכא נפקא בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבוא מקיש קדש למקדש מה מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה אף קדש דבר שיש בו נטילת נשמה והאי דאפקיה בלשון נגיעה הכי קאמר נגיעה כאכילה והתוספות תמהו על סוגיא הלזו דכיון דמקרא דבכל נפקא נגיעה דתרומה א"כ במים יובא למה לי ותו דמסוגיא דפרק אלו הן הלוקין מוכח דהך ברייתא מוקי להאי קרא דבכל קדש בקדשים דמייתי מיניה סייעתא לר"ל ותירצו דהכא נמי בקדשים מיירי ואתא לשנויי דלא נימא ואיפוך אנא דכי היכי דגבי קדש החמיר בנגיעה כאכילה הכי נמי גבי תרומה ע"כ וא"ת אליבא דר"י דמוקי להאי קרא בנגיעת תרומה אם כן במים יובא למה לי וי"ל דר"י מוקי לקרא דבמים יובא וטהר חד למעשר וחד לקדשים וא"ת כפי הברייתא דפ"ק דשבועות דמוקי להאי קרא בקדשים ודרש רבוייא דבכל קדש לרבות התרומה א"כ קרא דבמים יובא ל"ל דהא מקרא דנפיק נגיעת קדשים נפיק מיניה נגיעה דתרומה דהא קרא בתרווייהו משתעי וי"ל דס"ד דרבוייא דבכל לא אתא אלא למשמעותיה דקרא דהיינו אכילה דבה משתעי קרא דומיא

דמקדש אבל לנגיעה דאתיא מדרשא מדאפקיה קרא בלשון נגיעה אפשר דלא קאי ריבוייא עלה קמ"ל במים יובא דאף נגיעה דתרומה כאכילה. ודע שהתוס' הקשו עלה דברייתא דמוקי לקרא דבכל קדש באכילה ודרש רבוייא דבכל לרבות התרומה דלמה לי רבוייא לתרומה תיפוק ליה מאיש איש מזרע אהרן וכי תימא דדרש רבוייא לנגיעה דתרומה הא ליתא דא"כ קרא דבמים יובא למה לי דהא כתיב בכל קדש וע"כ לנגיעת תרומה אתי דאי לאכילה למה לי תיפוק ליה מקרא דאיש איש וכן נראה מן הסוגיא דלמאן דדריש בכל לרבות את התרומה רבוייא איצטריך לאכילה דמותיב מהאי ברייתא לרב שישא בריה דרב אידי דקאמר מי מצית אמרת תרומה כתיבא הכא והתניא כו' ועל זה הקשה רבא ולא והכתיב בכל קדש לא תגע לרבות התרומה ואי אמרת דרבוייא דבכל הוא לנגיעה הא גיורת ושפחה בנות מגע נינהו ותירצו התוס' דאיצטריך למיכתב גבי יולדת משום דהותר מכללו וכדאמרינן גבי קדשים דאיצטריכו תרי קראי חד גבי זב וחד גבי יולדת עוד הקשו דהך ברייתא לא אתיא לא כר"ל ולא כר"י משום דרי"ל דמוקי להאי קרא באכילה דרש רבוייא דבכל לאוכל לפני זריקה ולא לתרומה משום דנפקא ליה מקרא דאיש איש ור"י מוקי להאי קרא בנגיעת תרומה ותירץ ה"ר אפרים דהכא דמוקי לה אזהרה לאוכל תרומה היינו למאן דמוקי דקרא דאיש איש מזרע אהרן בזב בעל שלש ראיות ועד אשר יטהר עד דמייתי כפרה ולקדש וא"כ אזהרה לאוכל תרומה לא נפיק אלא מהכא ואע"ג דהכא פריך למאן דמוקי ההוא קרא בזב בעל ב' ראיות מ"מ פריך שפיר דהא איכא מאן דמוקי לה בתרומה אע"ג דגיורת ושפחה לאו בנות מיכל תרומה נינהו ע"כ. ואני תמיה דהא למאן דמוקי קרא דאיש איש בזב בעל שלש ראיות א"כ אזהרה דטמא שאכל את הקדש נפקא ליה מהאי קרא וא"כ בכל קדש לא תגע למה לי דהא ע"כ קרא באכילה מיירי דומיא דמקדש וליכא למימר דכוליה קרא לתרומה אתי דהא מדקאמר לרבות התרומה משמע דמלת בכל הוא דדריש כבר הקשו זה בגמרא ותירצו דאיצטריכו תרי קראי חד גבי זב וחד גבי יולדת נמצא דשלש מחלוקות יש בדבר דאליבא דמאן דמוקי קרא דאיש איש בזב בעל שתי ראיות נחלקו ר"ל ור"י בקרא דבכל קדש דלר"ל האי קרא הוא אזהרה לטמא שאכל את הקדש ומדאפקיה בלשון נגיעה למדנו אזהרה לטמא שנגע בקדש ורבוייא דכל הוא לאוכל לפני זריקה ונגיעה דתרומה נפקא ליה מקרא דבמים יובא ולר"י קרא דבכל קדש הוא לנגיעת תרומה ואליבא דמאן דמוקי לקרא דאיש איש בזב בעל שלש ראיות ואזהרה דטמא שאכל את הקדש נפקא לן מקרא דאיש איש וכן קרא דבכל קדש הוא לאזהרה דטמא שאכל את הקדש ואיצטריכו תרי קראי חד בזב וחד ביולדת ורבוייא דכל הוא לרבות התרומה כלומר לאזהרה דטמא שאכל התרומה:

ויש לחקור בסוגיא זו דאליבא דר"ל דמוקי לקרא דבכל קדש לאזהרת טמא שאכל את הקדש ורבוייא דבכל הוא לאוכל קודם זריקה א"כ מנא לן דבתרומה סגי בהערב שמש היכא דבר כפרה הוא אי משום דכתיב ובא השמש אימא ה"מ היכא דלאו בר כפרה הוא אבל היכא דבר כפרה הוא עד דמייתי כפרה דהא ליכא למימר משום דכתיב עד מלאת דהא האי קרא לר"ל מיירי בקדש וכן לר"י דמוקי האי קרא בנגיעת תרומה אכתי תיקשי אכילה מנא לן דסגי בהערב שמש דהא לר"י קרא לא מיירי כלל באכילה וכדמוכח מדברי התוספות וכן נראה מן הסוגיא דפרק אלו הן הלוקין דאמרינן תניא כוותיה דר"ל מדמוקי לקרא באכילה שיש בו נטילת נשמה דומיא דקדש ואי לר"י נמי מיירי קרא באכילת תרומה ברייתא לא הוי תיובתיה דהא גבי תרומה נמי איכא נטילת נשמה שהרי הוא חייב מיתה בידי שמים וכ"ת דיליף אכילה מנגיעה דכי היכי דלנגיעה סגי בהערב שמש אף דבר כפרה הוא ה"נ לאכילה הא ליתא דהא פשיטא דנגיעה קיל מאכילה וליכא למיגמר אכילה מנגיעה. וע"ק דמסוגיא הלזו דפרק הערל מוכח דאף למאן דמוקי לקרא דאיש איש בזב בעל שתי ראיות וקרא אתי לאזהרת אכילת תרומה אפ"ה מוקי לקרא דעד מלאת בתרומה וא"כ הדרא קושיין לדוכתה דבין לר"ל ובין לר"י קרא דעד מלאת לאו באכילת תרומה משתעי. ותו קשה לר"ל דהיכי ס"ד דקרא דבכל קדש מיירי דוקא בקדש דהא כתיב עד מלאת ימי טהרה ולקדשים כפרתה מעכבתה וכדכתיב וכפר עליה הכהן וטהרה. ותו קשה דאמאי המתינו התוספות להקשות קושייתם עלה דהך לרבות את התרומה דהא מעיקרא שאמרו תרי קראי כתיבי ביולדת כו' היה להם להקשות דהיכי ס"ד לומר דקרא דעד מלאת מיירי בתרומה דהא הך דרשא לא אתיא לא כר"ל ולא כר"י. והנראה אצלי בכל זה דאליבא דכ"ע האי קרא דעד מלאת דהוא פסוק יתר כמ"ש התוספות בד"ה ימי בתרומה משתעי דמשמעותו דקרא הוא כיון שמלאו ימי טהרה וזה א"א לומר כי אם בתרומה דבקדשים כתיב וכפר עליה הכהן וטהרה דמהכרח זה כתבו התוספות פרק אלו הן הלוקין דמוקי ר"י להאי קרא בתרומה ומיהו ע"כ בין למר ובין למר קרא דעד מלאת לא קאי למאי דסמיך ליה דהא כתיב ואל המקדש לא תבא עד מלאת ולביאת מקדש פשיטא דמחוסר כפורים אסור מן התורה בביאת מקדש וכמ"ש רבינו בפ"ג מהלכות ביאת מקדש דין ז' וכ"ש לסברת הראב"ד דס"ל דמחוסר כפורים אית ביה כרת. וא"כ ע"כ האי קרא דעד מלאת מלתא באפי נפשיה הוא ומידרש לאכילת תרומה אליבא דכ"ע ללמדנו דאע"ג דבר כפרה הוא בהערב שמש סגי אלא דברישא דקרא נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש דלרבי יוחנן קרא דבכל קדש מוקי לה בנגיעת תרומה ולא בנגיעה דקדש משום דכתיב בתריה עד מלאת ואי כוליה קרא לא מיירי כי אם בקדשים

לא יצדק לומר עד מלאת דאהיכא קאי קרא דקאמר עד מלאת ולעולם דמודה דקרא דעד מלאת מיירי באכילת תרומה משום יתורא דקרא ור"ל ס"ל דכי היכי דעד מלאת לא קאי למאי דסמיך ליה דהיינו ואל המקדש לא תבא הכי נמי לא קאי אל בכל קדש לא תגע ומש"ה מוקי לקרא בקדשים. וא"ת כפי מ"ש דאליבא דכ"ע קרא דעד מלאת מיירי בתרומה א"כ הא דאמרינן במכות דר"ל לא אמר כר"י משום דאזהרה דתרומה מאיש איש נפקא ת"ל מקרא דעד מלאת דהא אפילו לדידיה דמוקי לקרא בקדשים קרא דעד מלאת מיירי בתרומה י"ל דלדידיה דקרא בקדשים מיירי אף שנאמר דעד מלאת הוא בתרומה מ"מ ליכא אזהרה והוי דומיא דקרא דובא השמש שכתבו התוספות בפרק הערל ד"ה דאי דלא הוי אזהרה ומשום הכי איצטריך לאתויי קרא דאיש איש דהוא אזהרה גמורה והא דאמרינן ואי כתב רחמנא עד מלאת הוה אמינא אפילו בלא טבילה וכו' האי צריכותא איצטריך למאן דמוקי לקרא בתרומה אבל למאן דמוקי לקרא בקדשים בלאו האי טעמא איצטריך קרא דעד אשר יטהר לאזהרה. ולפי מה שכתבנו יתיישב מה שכתב הרא"ם בפרשת תזריע על מ"ש רש"י בכל קדש לרבות את התרומה והביא דברי התוספות דבפרק הערל וכתב ולבי מגמגם בזה דא"כ הא דבעי תלמודא ותלתא קראי בתרומה למה לי ומצריך להו לא אתיא לא אליבא דמאן דמוקי קרא דעד אשר יטהר בזב בעל שלש ראיות ולא למאן דמוקי ליה בבעל שתי ראיות דלמאן דמוקי ליה בבעל שלש ראיות קראי דאוכל תרומה אינם כ"א ב' קרא דובא השמש וטהר וקרא דבכל קדש לא תגע ולמאן דמוקי נמי קרא דעד אשר יטהר בבעל שתי ראיות קראי דאוכל תרומה אינם כי אם שנים קרא דעד אשר יטהר וקרא דובא השמש וטהר אבל קרא דבכל קדש לא תגע לר"י הוא אזהרה לטמא הנוגע בתרומה ולר"ל הוא אזהרה לאוכל קדשים אבל אזהרת אוכל תרומה מפקי ליה מקרא דאיש איש מזרע אהרן ע"כ. וכבר כתבנו דאליבא דכ"ע קרא דעד מלאת דהוא מקרא יתירא לא מיתוקמא כי אם באכילת תרומה ואע"ג דרישא דקרא לא מיירי באכילת תרומה כיון דע"כ לא קאי למאי דסמיך ליה דהיינו ואל המקדש לא תבוא ושבקיה לקרא דאיהו דחיק ומוקים אנפשיה:

**עוד** ראיתי להרא"ם שם שהקשה ועוד אפילו למאן דמוקי קרא דעד אשר יטהר בבעל ג' ראיות למה לא ידרשו קרא דבכל קדש לא תגע כדדריש רבי יוחנן או כר"ל אי משום דקרא דעד אשר יטהר דריש ליה לזב בעל שלש ראיות ועד אשר יטהר עד דמייתי כפרה ולקדשים ושוב אין להוציא ממנו אזהרה לאוכל תרומה תיפוק ליה מקרא דובא השמש וטהר ע"כ. ודבריו תמוהים הם בעיני דקושיא זו תיקשי כפי סוגיית ההלכה דעבדי צריכותא דאיצטריכו ג' קראי דלכתוב רחמנא קרא דעד מלאת וקרא דובא השמש ולא

לכתוב קרא דעד אשר יטהר והתוספות הוקשה להם קושיא זו בד"ה דאי וכתבו וליכא למימר דליכתוב ובא השמש ועד מלאת דעד אשר יטהר איצטריך לאזהרה דטבול יום כו' כלומר דקרא דובא השמש אף שלמדנו הימנו דבעי הערב שמש מ"מ לא חשיב אזהרה כיון שלא בא הכתוב בלשון לאו ומש"ה איצטריך קרא דעד אשר יטהר שהוא לאו גמור לאזהרה וא"כ למאן דמוקי קרא דעד אשר יטהר בבעל שלש ראיות ומוקי לקרא בקדש ע"כ מוכרח הוא למידרש קרא דבכל קדש אזהרה לאוכל תרומה דאי לא אזהרה דאוכל תרומה מנין ודברי הרב בקושיא זו צריכים לי תלמוד. שוב ראיתי להרב בעל חידושי הלכות בפרק הערל שתמה על הרא"ם מטעמא דכתיבנא וגם בקושיא הראשונה של הרא"ם כתב בתירוצם כמו שכתבנו. עוד נ"ל שיש להכריח דאף למאן דלא דריש קרא דבכל קדש לתרומה דריש לקרא דעד מלאת בתרומה ממה שכתבו התוס' עלה דבכל קדש לרבות את התרומה ותימה דלמה לי קרא הא אזהרה דתרומה נפקא לן מאיש איש מזרע אהרן הא ע"כ איצטריך למיכתב גבי יולדת משום דבת כפרה היא וללמדנו דאפ"ה סגי בהערב שמש וכדאמרינן בגמרא. ואי קושייתם היא דלמה לי קרא דאיש איש תיפוק ליה מאזהרה דבכל קדש מלבד שאין לשונם מוכיח כן עוד קשה דהא איצטריך קרא דעד אשר יטהר משום דמקרא דעד מלאת הוה אמינא אפילו בלא טבילה ואי קושייתם היא דלכתוב עד מלאת וקרא דובא השמש היינו מה שהקשו בד"ה דאי מעד אשר יטהר ותו דתירוצם שכתבו ומיהו מצי למימר דאיצטריך למיכתב גבי יולדת משום דהותר מכללו אי קושייתם היא דלמה לי קרא דעד אשר יטהר לא היה להם לומר כי אם דאיצטריך גבי זב. אלא ודאי דכוונת התוספות היא דאפילו אי לא דרשינן לקרא דבכל קדש לתרומה מ"מ קרא דעד מלאת דרשינן לתרומה דאפילו דבר כפרה סגי בהערב שמש אלא שהוקשה להם דכיון דאית לן קרא דעד מלאת אזהרה למה לי דהא אזהרה מקרא דאיש איש נפקא והכרח זה נ"ל שהוא הכרח עצום בכוונת דברי התוספות ולפי זה מה שתירצו התוספות דאיצטריך גבי יולדת משום דהותר מכללו הכוונה היא דאיצטריך למיכתב אזהרה דאי לא הו"א נהי דאיסורא איכא נמי גבי יולדת כדכתיב עד מלאת אבל לאו ליכא כתב רחמנא בכל קדש לרבות את התרומה לומר דאף ביולדת איכא אזהרה אך קשה כיון דיולדת יש בה צד קולא משום דהותר מכללו מש"ה איצטריך אזהרה א"כ מנא לן בזב בעל שלש ראיות דסגי בהערב שמש אי משום יולדת דאף דהוי בר כפרה סגי בהערב שמש אימא דשאני יולדת כיון דהותר מכללו סגי בהערב שמש אף דהוי בר כפרה אבל זב בעל שלש ראיות כיון דבר כפרה הוא אימא דבעי כפרה ליטהר ואולי כיון דאשמעינן קרא דיולדת הושוה דינה לזב בין לאיסור בין לאזהרה מסתמא

לכל דינם הושוה דאף בזב דבר כפרה הוא בהערב שמש סגי. ודע שכפי תירוץ ראשון של תוספות דרשא זו דלרבות את התרומה היא מוסכמת מכל התנאים והא דאמרינן ואי כתב רחמנא ובא השמש ה"מ דלאו בר כפרה כו' ולא קאמר דאיצטריך קרא גבי יולדת משום דהותר מכללו היינו משום דכבר למדנו זה מקרא דבכל קדש ואייתר לן מקרא דעד מלאת ללמדנו דאפילו היכא דבר כפרה סגי בהערב שמש וא"ת כיון דאיצטריכו תרי אזהרות א"כ גבי קדשים אמאי לא איצטריך תרי אזהרות ולפי סוגיא זו ליכא כי אם חד אזהרה דהיינו בכל קדש וי"ל דכיון דחזינן דגבי תרומה זב ויולדת שוין ה"ה גבי קדשים ועוד י"ל דהאי תנא ס"ל דדוקא יולדת לא גמיר מזב משום דשאני זב דלא הותר מכללו אבל זב לעולם דגמיר מיולדת ולא אמרינן דשאני יולדת דמרובה טומאתה והיינו דאמרינן בגמרא ואי כתב רחמנא עד מלאת ה"א אפילו בלא טבילה כתב רחמנא עד אשר יטהר ולא קאמר דאיצטריך קרא דעד אשר יטהר לאזהרה דזב דאינה מרובה טומאתו ומש"ה גבי תרומה איצטריך למיכתב אזהרה גבי יולדת דלא גמיר מזב כיון דהותר מכללו ואי כתב רחמנא גבי יולדת ה"א אפילו בלא טבילה כתב רחמנא עד אשר יטהר אבל אי לאו האי טעמא לא צריך למיכתב אזהרה גבי זב ומש"ה גבי קדשים דכתיב אזהרתיה גבי יולדת לא צריך למיכתב גבי זב. וא"ת אכתי תיקשי שהרי מוכרחים אנו לומר דאיצטריך קרא דעד אשר יטהר לאזהרה וכמו שכתבו התוס' ד"ה דאי דלא תיקשי דלכתוב רחמנא ובא השמש ועד מלאת ולא לכתוב עד אשר יטהר אלא ודאי דאיצטריך קרא דעד אשר יטהר לאזהרה דטבול יום דלאו בר כפרה וא"כ גבי קדשים נמי ניבעי קרא גבי טבול יום דלאו בר כפרה לאזהרה הא ל"ק כלל דהא כבר כתבנו לעיל דע"כ לא אמרינן דאיצטריך אזהרה להיכא דלאו בר כפרה אלא היכא דלא יליף מבר כפרה כגון גבי תרומה דאיצטריך קרא דובא השמש משום דהו"א דהיכא דלאו בר כפרה סגי בטבילה לחודיה וכיון דאיצטריך קרא ללמדנו דגם זה בעי הערב שמש איצטריך למיכתב אזהרה אבל גבי קדשים דיליף אזהרה מיולדת ואין לחלק ביניהם בין היכא דבר כפרה להיכא דלאו בר כפרה ומעולם לא ס"ד דהיכא דלאו בר כפרה דסגי בטבילה לחודה דלא גרע מתרומה לא איצטריך אזהרה. אך קשה לי מנא ליה לסתמא דתלמודא דתנא דבי רבי ישמעאל ס"ל דגמיר זב מיולדת עד דאיצטריך לומר דכתיב עד אשר יטהר משום דהוה אמינא אפילו בלא טבילה אימא דס"ל דכי היכי דלא גמיר יולדת מזב הכי נמי לא גמיר זב מיולדת משום דמרובה טומאתה ומש"ה איצטריך קרא דעד אשר יטהר וכ"ת דמה שהכריחו לסתמא דתלמודא דלרבי ישמעאל גמר זב מיולדת הוא משום דלא כתיבי תרי אזהרות גבי קדשים וע"כ גמר זב מיולדת הא ליתא דכי היכי דלתנא דפליג

עליה דרבי ישמעאל מוכרחים אנו לומר דכיון דאשמעינן גבי קדשים דזב ויולדת שוין תו לא איצטריכו ללמדנו גבי תרומה דפשיטא דגבי תרומה נמי זב ויולדת שוין אע"ג דלא כתיב אזהרה גבי תרומה כי אם ביולדת ה"נ נימא לרבי ישמעאל דקרא דעד אשר יטהר אתא לזב משום דלא גמיר מיולדת דמרובה טומאתה וכיון דלמדנו מתרומה דזב ויולדת שוין ה"ה גבי קדשים ומש"ה לא איצטריך למיכתב אזהרה כי אם ביולדת והדר גמיר זב מינה וצ"ע. עוד כתבו התוס' בסוף דבריהם ואע"ג דבקדשים מצריך תרי קראי כו'. ונ"ל דהמשך דברי התוספות כך הוא דבשלמא כפי תירוץ ראשון דהאי דרשא דבכל קדש הוא אליבא דרבי ישמעאל אף דאיצטריכו תרי אזהרות גבי תרומה מ"מ גבי קדשים לא איצטריך למיכתב גבי זב אזהרה משום דגמר מיולדת דבהך מלתא פליג רבי ישמעאל עם התנא דאליבא דתנא כי היכי דלא גמר יולדת מזב ה"נ לא גמר זב מיולדת ולרבי ישמעאל דוקא יולדת לא גמר מזב אבל זב גמר מיולדת אבל אליבא דרבינו אפרים דהך דרשא דבכל קדש הוא אליבא דתנא דפליג עליה דרבי ישמעאל כי היכי דלהאי תנא איצטריכו תרי קראי גבי קדשים משום דלא גמר זב מיולדת הכי נמי גבי תרומה ניבעי תרי קראי. אך עדיין לא נתקררה דעתי דהא לכל הפירושים יש להקשות לתנא דפליג עליה דרבי ישמעאל מ"ש דגבי קדשים מצריך תרי קראי חד בזב וחד ביולדת משום דלא גמרי מהדדי ולגבי תרומה לא מצריך תרי קראי ואם כן מאי שיאטה דקושיא זו על דברי הר"ר אפרים ואפשר לומר דמעיקרא הוה ס"ד דהא דאמרינן דאיצטריכו תרי קראי בקדשים משום דלא ילפי זב ויולדת מהדדי לאו דבעינן תרי אזהרות דבחדא אזהרה סגי או בזב או ביולדת כיון שכבר למדנו שהדין שוה בשניהם ותרי קראי דקדשים היינו קרא דעד אשר יטהר שהוא אזהרה וקרא דוכפר עליה הכהן ואע"ג דליכא אזהרה גבי יולדת מ"מ כיון שלמדנו דגם יולדת כפרתה מעכבתה ממילא איתרבאי נמי לאזהרה דומיא דיולדת ולפי זה גבי תרומה נמי איכא תרי קראי חד דבכל קדש דלא מיריי כי אם בתרומה ואידך קרא דובא השמש אבל כפי דברי הר"ר אפרים דמוקי להך דרשא דבכל קדש לרבות את התרומה לתנא דפליג עליה דרבי ישמעאל ומדקאמר לרבות את התרומה אלמא פשטיה דקרא בקדשים מיירי אלא דמרבוייא דבכל הוא דאמרינן לרבות את התרומה א"כ איצטריכו תרי אזהרות גבי קדשים אם כן תיקשי דאמאי גבי תרומה לא איצטריכו תרי אזהרות. הכלל העולה ממה שכתבנו דלרבי ישמעאל קרא דאיש איש הוא אזהרה לאכילת תרומה וקרא מיירי בגברא דלאו בר כפרה דומיא דטמא נפש והוכרח רבי ישמעאל לומר זה דאל"ת הכי קרא דעד מלאת למה לי אלא ודאי דקרא דאיש איש מיירי במילתא דלאו בר כפרה ואיצטריך עד מלאת ללמדנו דאף במילתא דבר כפרה

סגי בהערב שמש ותלתא קראי כתיבי בתרומה וכולהו איצטריכו וכדאיתא בגמרא וקרא דבכל קדש לא אתי כלל לאזהרת אכילת תרומה אלא דרש לקרא או כר"ל או כר"י ומ"מ קרא דעד מלאת מיירי באכילת תרומה אליבא דכ"ע וכדכתיבנא לעיל אלא דאליבא דר"י אפשר דמיירי בין בנגיעה בין באכילה דתרומה ואליבא דתנא דבי רבי ישמעאל ס"ל דקרא דאיש איש מיירי בזב בעל שלש ראיות ובמצורע מוחלט ואם כן ע"כ קרא דאיש איש בקדשים מיירי דאי בתרומה עד מלאת למה לי הרי כבר למדנו מקרא דאיש איש דאפילו דאית ביה כפרה בהערב שמש סגי אלא ודאי דהאי קרא בקדשים מיירי וא"כ לית לן אזהרה לאכילת תרומה ועל כן דרש לקרא דבכל קדש לרבות את התרומה ונפקא לן אזהרה דאכילת תרומה מהכא ואיצטריך עד מלאת לומר דאפילו דבר כפרה בהערב שמש סגי ואיצטריך קרא דובא השמש לומר דאפי' דלאו בר כפרה בעי הערב שמש ואיצטריכו תרי אזהרות בקדשים משום דזב ויולדת לא ילפי אהדדי וא"כ מנא לן דקרא דאיש איש מיירי בקדשים אימא דלעולם מיירי בתרומה ואיצטריכו תרי קראי בתרומה משום דזב ויולדת לא ילפי אהדדי וי"ל כמ"ש התוספות דתרומה דלא תליא בכפרה לא בעי תרי קראי לזב וליולדת אלא דוקא לקדש שצריך להמתין על הכפרה ואף כפי התירוץ האחר דתרומה גמר מקדשים מ"מ ניחא טפי לאוקומי תרי אזהרות בקדשים מתרומה וא"ת מנא לן דהאי תנא מוקי לקרא דבכל קדש לרבות את התרומה דמשמע דקרא איירי בקדשים ותרומה אימא דלא מיירי כי אם באכילת תרומה דוקא כדקאמר ר"י דלא מיירי כי אם בנגיעת תרומה וי"ל דברייתא היא שנוייה בת"כ וכמ"ש התוס' בפ"ק דשבועות עלה ז' ד"ה ואימא ע"כ לא אתיא אלא כתנא דפליג עליה דרבי ישמעאל ועוד דכיון דההכרח שיש לנו דהאי קרא באכילה איירי הוא מהיקשא דואל המקדש לא תבוא מסתמא דקרא איירי בקדשים נמי שהם דומים יותר לביאת מקדש דבשניהם איכא כרת וי"ל דמן הסוגיא נראה דלהאי תנא דמוקי לקרא דאיש איש בקדשים מקרא דעד אשר יטהר למדנו דכפרתו מעכבתו דהא אמרינן דאם כתב בזב דלא הותר מכללו כו' וטעמא דמילתא כבר כתבנו לעיל משום דמסתמא בגמר טהרתו משתעי קרא דהיינו הבאת כפרתו ואפ"ה איצטריך למיכתב קרא דבכל קדש שהוא אזהרה לקדש נמי וקרא דוכפר לומר דאפילו ביולדת איכא אזהרה וכפרתה מעכבתה ואי לא הוה כתוב כי אם וכפר עליה ה"א נהי דגבי יולדת כפרתה מעכבתה מ"מ נהי דאיסורא איכא אזהרה ליכא אבל השתא דכתיב אזהרה ביולדת מסתמא אף במחוסרת כפרה דכתיבא בההיא פרשתא דמעכבתה איכא אזהרה וא"כ גבי תרומה מנא לן אזהרה לטבול יום דלאו בר כפרה דהא ליכא קרא לטבול יום דלאו בר כפרה כי אם מקרא דובא השמש מאי אית לך למימר דכיון

דכתיב ביה איסורא מסתמא אזהרה נמי איכא דהיינו מקרא דבכל קדש א"כ גבי קדשים למה לי תרי אזהרות בחדא אזהרה סגי דהיינו מאיש איש כיון דכבר כתיב גבי יולדת וכפר עליה וכיון דאיסורא איכא מסתמא איתרבאי גם לאזהרה וליכא למימר דתרומה יליף מקדשים וכמ"ש התוספות בד"ה והכתיב דהא לא דמו אהדדי דבשלמא לומר דזב ויולדת שוין בתרומה ניחא דגמרינן מקדשים אבל לטבול יום דלאו בר כפרה היכי גמרינן מקדשים לאזהרה. ודע דרבינו בריש פ"ז מהלכות תרומות פסק כרבי ישמעאל דקרא דאיש איש אתי לאזהרת אכילת תרומה ובפח"י מהלכות פסולי המוקדשין דין י"ב כתב דאזהרת הקדשים הוא מקרא דבכל קדש ופסק כר"ל לגבי ר"י משום דאמרינן בגמרא דתניא כוותיה דר"ל וכמ"ש שם מרן. ודע דבעינן איסור נגיעם נחלקו ר"ל ור"י בפרק אלו הן הלוקין דלר"ל טמא שנגע בקדש לוקה ואזהרתיה מקרא דבכל קדש לא תגע ולר"י אינו לוקה משום דהאי קרא אתי לאזהרת נגיעת תרומה ומפשטא דשמועה נראה דלר"י טמא שנגע בתרומה לוקה מדקאמר ההוא אזהרה לתרומה. אך התוס' לא גרסי כי אם ההוא לתרומה הוא דאתא ואפ"ה הוקשה להם דהיכן מצינו חומר בתרומה מבקדשים דבכל קדש לא תגע מוקי לה ר"י לנגיעת תרומה אלמא לקי ובנגיעה דקדש לא לקי ותירץ הר"ש מדרויש דה"ק ההוא לנגיעת תרומה הוא דאתא לאשמועי' דפוסל תרומה עד מלאת ימי טהרה שהיא כטבול יום ולא קאמר דאיכא מלקות בנגיעת תרומה. והנראה מכוונתם הוא דפשיטא להו דטבול יום דעלמא פוסל את התרומה והיינו מקרא דמייתי בפרק הערל (דף ע"ה) במים יובא וטמא עד הערב וטהר. ואמרינן התם דאיצטריך האי קרא לנגיעה דתרומה כלומר דפוסל את התרומה והכא אשמעינן האי קרא דבכל קדש דגם זו עד מלאת ימי טהרה חשיבא כטבולת יום ארוך ופוסלת את התרומה. עוד הקשו התוספות דמ"מ קשה דאיך קאמר ר"י דקרא דכתיב בה קדש דמיירי לתרומה וי"ל משום דגבי האי קרא כתיב עד מלאת ימי טהרה ובקדשים עד לאחר כפרה א"כ ע"כ צריך לאוקומה בתרומה דלקדשים (נפקא לן) מג"ש דטומאתו טומאתו גמר לה. ויש לתמוה דהא ג"ש איצטריך לאכילה דלית לן אזהרה לטמא שאכל קדשים כי אם מג"ש זו וקרא דבכל קדש איצטריך לנגיעה ולעולם דמיירי בנגיעה דקדשים וכבר הקשה קושיא זו הרב בעל חידושי הלכות יע"ש (א"ה עיין במ"ש הרב המחבר פי"ב מהלכות תרומות דין א'):

## הלכה ד

**תגלחת המצורע וטבילתו כו'**. עיין בספר בית יעקב סימן קי"ג ודו"ק:

## הלכה ז

**וכן צפור המשתלחת כו'**. (א"ה עיין במ"ש הרב המחבר לעיל בפירקין דין א'):

## הלכה ט

**שחט אחת מהם כו'**. הנה כפי מ"ש הר"ש פי"ד מנגעים כך הוא דהיכא דהשחוטה נמצאת שלא היתה דרור או שהיתה טריפה בין קודם לקיחה בין אחר לקיחה יקח זוג לשניה והשחוטה מותרת באכילה. וזהו ששנינו במשנה שחט את אחת מהם ונמצאת שלא דרור יקח זוג לשניה והראשונה מותרת באכילה שחטה ונמצאת טריפה יקח זוג לשניה והא' מותרת בהנאה אך היכא דשחט ראשונה ונמצאת הב' שלא היתה דרור או שנמצאת שהיתה טריפה מקודם שחיטה אז צריך להביא ב' לפי שבשעת שחיטה לא היה לה זוג. וזהו מה שאמרו בתוספתא שחט אחת מהם ונמצאת שניה שלא דרור או שנמצאת טריפה שתיהן מותרות ויביא ב' בתחילה ולא גרסינן בהך בבא יקח זוג לשניה וכמ"ש מהר"י קורקוס והיכא דלאחר שחיטה נטרפה השניה שהשחיטה היתה בכשרות שתיהן אסורות לפי שהשחיטה אסרתם ויביא ב' אחרות וכל זה אליבא דר"י דאמר צפורי מצורע משעת שחיטה אסורים אך לר"ל דאמר משעת לקיחה הדין משתנה דלדידיה כל היכא דבשעת לקיחה לא היתה טריפה ואח"כ נטרפה כבר נאסרה אף שלא היתה שחוטה והיכא דשחט ונמצאת השחוטה שהיתה טריפה לאחר לקיחה יביא לה זוג לשניה והשחוטה אסורה בהנאה דהא נאסרה משעת לקיחה והיכא דשחט ונמצאת השניה טריפה אם טריפה מקודם לקיחה שתיהם מותרות ויביא שנים משום דבשעת שחיטה לא היה לה זוג ואם נטרפה לאחר לקיחה שתיהם אסורות ויביא ב'. והא דתני בתוספתא שתי צפרים של מצורע שמתה אחת מהם או שברחה או שנעשית טריפה יקח זוג לב' ע"כ. ולא הזכיר אם האחרת מותרת בהנאה משום דזה הוא תלוי במחלוקת דלר"י שרי ולר"ל אסור ובפלוגתא לא מיירי ומחלוקת זה דר"י ור"ל הוא מחלוקת תנאים וכמבואר בפ"ב דקידושין עלה נ"ח ובבא שניה דהתוספתא והאי או שנמצאת טריפה לר"ל הוי דומיא דשלא דרור ולר"י בקודם שחיטה וכן הא דתני שחטה ומתה חבירתה או שנעשית טריפה שתיהם אסורות ויביא ב' הוי נמי אליבא דכ"ע וכ"ת לר"ל מאי איריא דמתה אחר שחיטה או שנעשית טריפה אחר שחיטה אפילו קודם נמי. הא לא קשיא משום דבעי למיתני שתיהם אסורות ויביא ב' ודין זה לא שייך אלא היכא דמתה אחר שחיטה דאילו קודם שחיטה יביא זוג לשניה והראשונה אסורה בהנאה ומש"ה לא מותיב בגמרא לר"ל מהאי תוספ' משום דאיכא למדחי וכדכתיבנא. ורבינו לא הזכיר כי אם דין המשנה דהיינו היכא דהשחוטה נמצאת שלא היתה דרור או טריפה באיזה צד שיהיה יקח זוג לשניה והראשונה מותרת באכילה או בהנאה ולא הזכיר דין דקודם שחיטה דפשיטא דיקח זוג לשניה והראשונה מותרת דאפי' בנשחטה כל שלא היתה

שחיטה כראוי לא נאסרה ויקח זוג לשניה כ"ש היכא שלא נעשה שום מעשה והיכא דשחט ונמצאת השניה שלא היתה דרור או שהיתה טריפה מקודם שחיטה אי להתירם באכילה פשיטא דהא כבר למדנו דמשעת שחיטה דוקא נאסרות וכבר למדנו דשחיטה בפסול אינה אוסרת מדלא נאסרה כשנמצאת השחוטה טריפה או שלא היתה דרור ואי להצריך שיביא ב' ולא סגי שיביא זוג לשחוטה הא מכ"ש דמתה המשתלחת ישפך הדם ויקח שתים אחרות נפקא דהשתא ומה התם דבשעת שחיטה היה לה זוג אפ"ה כל שלא קיים מצות שלוח לא מהני שיביא זוג לשחוטה וישלחנה אלא צריך להביא שתים היכא דבשעת שחיטה לא היה לה זוג לכ"ש דלא מהני שיביא לה זוג. ולפ"ז נמצא שכל הדינים שהוזכרו בתוס' כבר הם רמוזים ומפורשים בדברי רבינו ובההיא דשחטה שלא בעז ארז ואזוב ושני תולעת דרבי יעקב אומר הואיל ונשחטה שלא כתקנה מותרת באכילה ור"ש אמר הואיל ונשחטה שלא כמצותה אסורה בהנאה ע"כ כתב ר"ש האי פסול הבא מחמת דבר אחר מר מדמי ליה לפסול דקודם שחיטה ומר מדמי ליה לפסול דלאחר שחיטה ע"כ. וראיתי להריטב"א שכתב בחידושיו לקידושין דהיכא דשחט ונבלה אז פשיטא דאליבא דכ"ע לא שמה שחיטה ושריא בהנאה אך היכא דשחט טריפה אליבא דר"ש דאמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה מותרת בהנאה אך לרבי יעקב אסורה ולפי זה רבינו מזכי שטרא לבי תרי דאיהו פסק כרבי יעקב והכא גבי טריפה פסק דמותרת בהנאה וכן גבי שחט ונמצאת שלא היתה דרור פסק דמותרת באכילה ולדעת הריטב"א לרבי יעקב שחיטה זו אע"פ שאינה ראויה אוסרתה. והנראה אצלי בדעת רבינו הוא דדוקא היכא דהפסול בא ממקום אחר כגון שלא היו שם אזוב וכדומה התם הוא דפליגי ר"י ור"ש אבל היכא דהפסול הוי בנשחטה התם אליבא דכ"ע שחיטה שאינה ראויה היא ואינה אוסרת ולפ"ז היכא דשחט ונמצאת השניה שלא היתה דרור או שנמצאת טריפה שהפסול לא היה בנשחטה אליבא דרבי יעקב שתיהם אסורות לפי ששחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה ולפי זה לא הביא רבינו דין התוספתא משום דלדידיה אליבא דר"ש היא ולא כתב לאיסורא משום דסמך על מ"ש גבי אין שם אזוב וכולהו שחיטה שאינה ראויה דתנינן בפרק אותו ואת בנו ופרק מרובה לא דמו כלל להאי דהכא משום דכיון דשחט שאינה דרור או טריפה הוה ליה כשוחט מין אחר דלא מהני לטהרת מצורע אבל בשוחט צפור דרור והפסול בא לו מחמת דבר אחר כגון שלא היה אזוב או שלא היתה השניה דרור או שהיתה טריפה כיון דשחיטה זו היתה בהכשר והפסול בא מחמת דבר אחר קרינן ביה שחיטה שאינה ראויה ותלוי במחלוקת דומה להההיא דתנן בפרק תמיד נשחט ר"ש אומר השוחט פסח בי"ד על החמץ לשמו חייב

שלא לשמו פטור ופירש"י משום דהוי פסול ור"ש לטעמיה דאמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה משמע דלדידן חייב אף שהוא פסול ה"נ דכוותה. ומ"ש ר"ש דמחלוקת ר"י ור"ש בשחיטה שלא באזוב היא דמר מדמי ליה לפסול דקודם שחיטה ומר מדמי ליה לפסול דלאחר שחיטה תימה הוא בעיני דהא בגמרא נתבאר דמחלקותם הוא אי שחיטה שאינה ראויה הוי שחיטה או לא גם לא ביאר דעתו היכא דשחט ונמצאת השניה טריפה או שלא היתה דרור אם תלוי במחלוקת ר"י ור"ש וצ"ע. וגירסת מרן בתוספתא כך היא שחט אחת מהם ונמצאת שלא דרור או שנמצאת טריפה יקח זוג לשניה ואם ירצה יביא ב' ושתיהם מותרות שחטה ומתה חבירתה או שנעשית טריפה שתיהן אסורות ויביא שתים בתחילה והשגת הראב"ד כך דלמה השמיט שאם ירצה יביא ב' ושתיהם מותרות ותירץ מרן שסובר הר"ם שכיון שלא הוזכר כן במשנה משמע דמתניתין לא סברה הכי דאל"כ לא הוי שתיק מיניה ולפי זה השניה אינה מותרת באכילה לפי שחייב לקיים בה מצותה כיון שהוקצה לכך ולא נדחית מפני שחיטת חבירתה. ועוד כתב מרן ומ"מ כו' ואכתי קשה לי למה לא כתב הר"ם ויביא שתים בתחילה אם ירצה ואי סובר שגם זה ליתא לפי שלא הוזכר במשנה וכמ"ש מרן א"כ מה הועיל לנו במה שחידש בפי' התוספתא ואולי שאין כוונת מרן אלא לענין פירוש התוספתא וכמ"ש. עוד נ"ל דלהכי לא כתב רבינו דאם ירצה יביא שתים משום דסבר לה כרב דאמר בפ' שני שעירי עלה ס"ד שני שבזוג ראשון יקרב שני שבזוג שני ירעה דסבר לה כרבי יוסי דאמר מצוה בראשון ואע"ג דרבי יוסי קאמר ואם היה שני מובחר הימנו יביאנו כבר כתבו התוס' שם דבשעיר המשתלח ובשעיר הפנימי הנשרף חוץ לשלש מחנות אפילו היה שני מובחר ממנו מצוה בראשון ורבינו פסק כרב וכמבואר בסוף הלכות יוה"כ ומש"ה ה"נ כיון שיכול לקיים המצוה בצפור הא' לא אמרינן יביא שתים ומה שקשה לזה ממה שפסק רבינו בהלכות קרבן פסח פ"ד כבר עמד עליו מרן שם יעש"ה ומ"מ אכתי קשה לי במה שפסק רבינו נשפך הדם מניחין את המשתלחת עד שתמות כו' ובר"פ שני שעירי אמרינן ועוד א"ר יהודה נשפך הדם ימות המשתלח כו' ואמרינן בגמרא דטעמא דר"י משום דסבר ב"ח נדחין ולפ"ז לדידן דקי"ל ב"ח אינם נדחין וכמו שפסק רבינו בכמה מקומות למה פסק דמניחין את המשתלחת עד שתמות. שוב ראיתי שכבר עמד על זה הרב תיו"ט ותירץ דשאני הכא דאיכא קראי דכתיב את הצפור החיה בדם הצפור השחוטה דמינה דרשינן בת"כ אלו השני חלוקות. ודע דאליבא דכ"ע שילוח לא מעכב ואם מתה קודם שילוח כבר נטהר דדוקא הזייה מעכבת אבל שילוח לא וגבי שעיר המשתלח נמי דוקא שמת

קודם הזייה אבל קודם הולכה כבר נעשה מצותו וכדאיתא בפרק שני שעירי עלה ס"ה וכבר נתבאר זה לעיל בדברי הראב"ד דשילוח הצפור לא מעכבא יע"ש:

## פרק יב

### הלכה א

**ושני מראות אלו מצטרפין כו'**. אף בימי הסגר נאסר הבגד בהנאה. והכי איתא בת"כ צרעת ממארת תן בו מארה אל תהנה בו אין לי אלא מוחלט מוסגר מנין ת"ל כי צרעת וכ"כ הר"ש בספי"א דנגעים וכן נלמד ממ"ש רבינו לקמן פי"ג דין י"א. אך לא נתבאר אם לאחר החלט שנשרף אם אפרו אסור דומיא דבית דאפשר דדוקא התם אפרו אסור משום דגמר נתיצה נתיצה מע"ז ואיכא ג"ש וכדאיתא בירושלמי בפ"ב אבל הכא לא. ודע שהרמב"ן מנה במנין העשין שלו עשה זה דצרעת לומר שהנהנה בטלו:

### הלכה ו

**בגד שקרע ממנו מקום הנגע כו'**. תנן בפי"א דנגעים מ"ו חזר נגע לבגד מציל את המטלית חזר למטלית שורף את הבגד הטולה מן המוסגר בטהורה חזר נגע לבגד שורף את המטלית חזר למטלית הבגד הראשון ישרף והמטלית תשמש את הבגד השני בסימנין ע"כ. זו היא גירסתנו אבל הר"ש ור"ע גרסי חזר נגע לבגד מציל את המטלית. והנה רבו החילוקים בדינים אלו והנני מבאר אותם אחד לאחד וזו המשנה בנויה על עיקר הדין דקי"ל הכהה בשני קורעו ושורף מה שקרע וצריך מטלית והנה החלוקה הראשונה היא דאם לאחר שהביא מטלית מבגד טהור וחברו במקום הקרע אם חזר הנגע לגופו של בגד. השני הוא אם חזר הנגע למטלית שחבר. השלישי הוא אם חתך חתיכה אחת מבגד המוסגר ועשאו טלאי לבגד טהור וחזר נגע לבגד. הרביעי הוא אם חזר הנגע למטלית דהיינו החתיכה שנטלה מן המוסגר. החמישי הוא היכא דקרע הנגע מן הבגד והביא מטלית מבגד טהור וחברו במקום הקרע ונראה נגע בבגד ופשה מן הבגד למטלית. הששי הוא הטולה מן המוסגר בטהור ונראה נגע בבגד הטהור. השביעי הוא פשה מן הבגד הטהור למטלית. השמיני הוא שני בגדים המוסגרים שנטל מטלית מזה וטלה על זה וחזר הנגע באחד מן הבגדים. התשיעי הוא אם חזר הנגע באחד מן המטליות. והנה החלוקה הראשונה דהיינו שהביא מטלית מבגד טהור וחברו במקום הקרע וחזר הנגע לגופו של בגד דינו מפורש במשנה דתנן מציל את המטלית דאינו טעון שריפה אבל הבגד טעון שריפה כדכתיב ואם תראה עוד בבגד באש תשרפנו והא דבחלוקה זו אין הבגד אוחז את המטלית ובחלוקה השניה המטלית אוחז הבגד וכלפי לייא שהרוב אינו אוחז המיעוט

והמיעוט אוחז הרוב נראה דטעמא דמלתא הוא דלעולם הטהור אוחז עמו הטמא אבל הטמא אינו אוחז עמו הטהור וטעמא דמסתבר הוא למדקדק בו היטב והרב בעל קרית ספר כתב טעם אחר ואין דבריו נכונים לע"ד. ודע דהמטלית מלבד שאינו טעון שריפה אף גם זו לא חשוב כאילו נראה בו נגע וישמש את עצמו בסימנין אלא הוא טהור מכל וכל ואע"ג דמלתא דפשיטא היא דכל שחיבר שני בגדים במקום אחד דהוו חיבור לטומאה ואם נראה הנגע באחד מהם נטמא כל הבגד שאני התם שכולם היו טהורים מקודם ולפיכך אם נראה באחד מהם נטמא חבירו אבל הבגד שנראה בו הנגע כבר הוחזק להיות בו נגע ולפיכך כשחזר ונראה בו נגע תולין הקלקלה במקולקל ולא חשיב כאילו נראה הנגע במטלית ועיין בחלוקה הרביעית. והחלוקה השניה דהיינו אם חזר הנגע למטלית שחיבר גם זה דינו מפורש במשנה אלא שנחלקו בפי' המשנה דהר"ש ס"ל דהא דתנן חזר למטלית שורף את הבגד דהוי דוקא הבגד אבל המטלית אינו טעון שריפה והא דלא תני מציל את המטלית משום דלא שייך בה הצלה דקתני עלה בתוספתא ומטלית תשמש את עצמה בסימנין דאם יש בה ג' על ג' מסגירה כבגד גדול אבל פחות מג' על ג' אין מיטמא בנגעים ונראה דהא דבעינן ג' על ג' היינו דוקא להך מילתא דאמרינן ומטלית תשמש את עצמה אבל לשרוף את הבגד אפי' שלא היה במטלית ג' על ג' הבגד טעון שריפה דהא קי"ל דתופר מטליות שאין בכל אחד מהם ג' על ג' דמיטמא בנגעים דכולו בגד אחד הוא וכמו שפסק רבינו אבל לענין המטלית צריך שיהיה בו ג' על ג' משום דהבגד טעון שריפה ואם לא היה בו שלש על שלש נמצא דכששורפין הבגד לא נשרף שיעור לטומאה ונטהר לגמרי דהא קי"ל דבגד המוסגר שקצצו ועשאו מוכין פחות משלש על שלש טהור וכמו שפסק רבינו בפי"ג דין י"א וזהו דבתוספ' לא הזכירו תנאי זה שיהיה במטלית שלש על שלש אלא במלתא דמטלית תשמש את עצמה אבל גבי שורף את הבגד לא הזכירו תנאי זה וזה פשוט. ויש לדקדק אמאי לא תני במתניתין בהך חלוקה והמטלית תשמש את עצמה כי היכי דקתני בסיפא דקתני והמטלית תשמש את עצמה וי"ל דבסיפא איצטריך משום דמטלית טעון שריפה ולאחר שישמש את הבגד אפילו ניצול הבגד המטלית טעונה שריפה וכדקתני בתוספתא והביאה הר"ש ולפי זה ס"ד אמינא כיון דחל על המטלית מצות שריפה ישרפוה מיד ולא ימתינו שתשמש את הבגד קמ"ל דממתינים שתשמש את הבגד ואח"כ יקיימו במטלית מצות שריפה. ורבינו פסק חזר הנגע למטלית שורף את הכל וכתב על זה מרן כפשטא דמתני' ודלא כדמשמע בתוספתא ויש לתמוה דלמה דחה דברי התוספתא מאחר שיש ליישב לישנא דמתני' דקתני שורף את הבגד דהיינו דוקא הבגד אבל המטלית תשמש את עצמה וכעת צ"ע.

ועיין לקמן בחלוקה העשירית. החלוקה השלישית דהיינו אם חתך חתיכה אחת מבגד המוסגר ועשאו טלאי לבגד טהור וחזר נגע לבגד דינו מפורש במתניתין דתנן הטולה מן המוסגר בטהור חזר נגע לבגד שורף את המטלית זו היא גירסת רבינו וכמו שפסק בפירקין משום דחשיב מטלית זה כאילו הוא מחובר עם הבגד המוסגר ומש"ה אם חזר נגע בבגד שורף גם את המטלית ונראה דדוקא אם היה במטלית שלש על שלש אבל אם לא היה בו ג' על ג' כבר נטהר כשנחתך מן הבגד. אך גירסת הר"ש היא מציל את המטלית וכתב דאע"ג דהמוסגר טעון שריפה מציל את המטלית דהיינו טלאי שנטל ממנו וחברה בבגד הטהור וכן היא גירסת ר"ע. אך יש לתמוה על גירסא זו מההיא דתנן בפי"ג דנגעים מ"ה הבונה מן המוסגר בטהור חזר נגע על הבית חולץ את האבנים וכתב שם הר"ש שדינם כדין בית שניטלו ממנו וכבר תמה על זה הרב בעל תוספות י"ט יע"ש ועיין מה שאכתוב לקמן בזה גבי בתים. החלוקה הרביעית דהיינו אם חזר הנגע למטלית דינו מפורש במתני' דתנן חזר למטלית הבגד הראשון ישרף והמטלית תשמש את הבגד השני בסימנין ולאחר ששימש את הבגד אף שניצול הבגד ואפילו הלך הנגע לגמרי מהחתיכה המטלית טעונה שריפה כדקתני עלה בתוספתא וטעונה שריפה באחרונה שהרי משחזר בו הנגע מתחלתו כבר הוזקק לשריפה. ונראה שגם זה הוא דוקא כשיש במטלית שלש על שלש שלא נטהר כשנחתך מן הבגד אבל אם לא היה בו ג' על ג' המטלית אינו טעון שריפה שהרי כבר נטהר כשנחתך מן המוסגר ואם חזר בו הנגע יראה בתחילה כדין הבגד הטהור שהוא מחובר במטלית ומיהו לענין שריפת הבגד הראשון אין חילוק בין אם היה בו ג' על ג' או אם לא היה במטלית שלש על שלש וכמו שחלקנו לעיל עלה דתוספתא. ומיהו כד מעיינינן שפיר נראה דאם אין במטלית שלש על שלש הבגד הראשון אינו טעון שריפה דכיון שנטהר שוב לא חשיב כמו הבגד הא' ולא דמי להההיא שכתבנו לעיל דאם חזר למטלית הבגד טעון שריפה אף שאין במטלית שלש על שלש דשאני התם דמטלית זה הוא מחובר בבגד המוסגר ומש"ה אף שאין בו שלש על שלש זוקק לשרוף הבגד משום דחשיב כאילו נראה בבגד אבל כאן שהמטלית אינו מחובר עם הבגד המוסגר דיינו שנאמר שאם יש במטלית שלש על שלש דעדיין תורת מוסגר עליו אוחז עמו הבגד הראשון שנחתך הימנו אבל אם אין בו שלש על שלש שיצא מתורת מוסגר ונטהר לגמרי שוב לא חשיב כאילו הוא מחובר והנגע עצמה שלא היה מחובר עם הטהור הנוגע במטלית לא היה זוקק לטומאה לבגד הראשון ואין סברא דבשביל חבורו עם הטהור יזקיק את הבגד הראשון לשריפה ועדיין אין ולאו ורפיא בידי:

**ויש** לדקדק דבשלמא לגירסת רבינו דגריס שורף את המטלית ניחא דכי היכי דהבגד

המוסגר אוחז עמו המטלית לשורפו אע"פ שהמטלית נתחבר לבגד טהור ה"נ המטלית אוחז עמו הבגד להטעינו שריפה אע"פ שהוא נפרד ממנו אך להר"ש ור"ע דגרסי מציל את המטלית יש לדקדק דכי היכי דאין הבגד מושך עמו המטלית הכי נמי המטלית לא ימשוך את הבגד ומאי שנא דבגד אינו אוחז את המטלית ומטלית אוחז את הבגד. וכבר הוקשה זה להרב בעל קרבן אהרן בפרשת תזריע פי"ו פיסקא ה' ותירץ והטעם בזה לפי דעתי ממה שאמר הכתוב ואם תראה עוד שלא חשש אלא לחזרת הנגע במקומו הראשון שכן אמר עוד ואין עוד אלא מקומו ולזה כאשר חזר למקומו בכל מקום שיהיה הבגד טעון שריפה עכ"ד. ואני תמיה על דבריו דהא תניא התם אין לי אלא מקומו מנין לרבות כל הבגד ת"ל בבגד ומה שנאמר הוא ללמדנו שצריך מטלית וללמדנו ג"כ דמה ראשונה כגריס אף שניה כגריס וכדאיתא התם בת"כ וא"כ אין חילוק בין אם נראה הנגע בבגד או במטלית. ומלבד זה אני תמיה דכאן לא שייך ההיא דואין עוד אלא מקומו דהתם מיירי במטלית שחיבר במקום הנגע שקרע אבל הכא מיירי בקורע מטלית מן הבגד המנוגע ואין חילוק בין מטלית זה לשאר הבגד וכל שיחזור הנגע באחד מהם לא קרינן ביה ואם תראה עוד לפי שכולם הם שלא במקום הנגע הראשון. וכבר דחה תירוץ זה הרב תיו"ט. והנכון מ"ש הרב תי"ט דהבגד אינו מושך המטלית כיון שהמטלית מחובר בטהור אבל המטלית מושך הבגד כיון שאינו מחובר בטהור ועומד בפני עצמו ועיין לקמן בחלוקה השמינית. וראיתי לרבינו ז"ל שכתב חזר על המטלית הבגד המוסגר הראשון ישרף והמטלית תשמש את הבגד שהיא תפורה בו בסימנין אם עמד בעיניו שני שבועות או פשה שורפין הכל. והנה מפשט דבריו נראה דהמטלית אינו טעון שריפה מצד עצמו אלא אם עמד בעיניו או פשה דאז שורפין המטלית והבגד הטהור המחובר בו וזה תימה דבהדיא תניא בתוספתא וטעונה שריפה באחרונה וצ"ע. ובפט"ו דין ז' כתב נראה נגע על האבנים שבנה המוסגר ינתץ והבית השני מסגירין יע"ש. וכתב מהר"ם מטראני בספרו קרית ספר דאף לר"ש דגריס מציל את המטלית אם חתך חתיכה מן המוסגר ולא חברו עם הטהור וחזר הנגע בבגד דאף החתיכה טעונה שריפה דדוקא נתחבר לבגד טהור הוא דמציל את המטלית אבל אם אינו מחובר טעון שריפה דאם הרוב נגרר אחר המיעוט דהיינו כשחזר למטלית שהוא מיעוט הבגד הראשון ישרף כ"ש כשחזר לבגד שהמטלית שחתך ממנו ולא חברו לאחר שיהא נגרר אחר רוב הבגד שנחתך ממנו וישרף הכל ודברים של טעם הם עיין לקמן בחלוקה השביעית. ויש לדקדק דבשתי החלוקות הראשונות דתנן חזר הנגע לבגד מציל את המטלית חזר למטלית שורף את הבגד נראה דטעמא דמלתא הוא משום דכשנראה בבגד שכבר היה טמא אינו מושך עמו המטלית

ולומר דחשיב כאילו נראה הנגע במטלית אלא אמרינן נגע זה מכח נגע הישן הוא ומש"ה לא מחזקינן הנגע כאילו נראה במטלית אבל כשנראה במטלית שהוא הטהור מושך עמו הבגד וחשיב כאילו נראה הנגע בבגד. כללו של דבר הטמא אינו אוחז עמו הטהור אבל הטהור אוחז עמו הטמא. וא"כ פלי זה הא דתנן הטולה מן המוסגר בטהור כו' חזר למטלית הבגד הראשון ישרף והמטלית תשמש את הבגד השני בסימנין קשה לי טובא דאמאי תשמש את הבגד השני והלא אין הטמא מושך עמו הטהור ומטלית זה טמא הוא וכי היכי דברישא תנן חזר הנגע לבגד מציל את המטלית משום דאין הטמא מושך עמו הטהור הכי נמי בטולה מן המוסגר בטהור וחזר הנגע במטלית יציל את הבגד השני לפי שאין הטמא מושך עמו הטהור ולא מצאתי קורת רוח בקושיא זו אם לא שנאמר דלעולם כל היכא שחיבר הטמא עם הטהור כי היכי דטהור אוחז עמו הטמא הכי נמי הטמא אוחז עמו הטהור ושאני רישא דמתני' דתנן מציל את המטלית משום דלאו ברצונו חיבר הטהור עם הטמא אלא גזירת הכתוב היא שיחבר מטלית במקום הקרע דמתניתין רבנן היא דקאמרי וצריך מטלית וכמו שכתב הרב בעל קרבן אהרן ומש"ה אינו מושך אותו הטמא אבל בטולה מן המוסגר בטהור כיון שברצונו חיבר הטמא עם הטהור אם חזר הנגע במטלית מושך עמו הבגד השני ועדיין לא נתקררה דעתי בזה ועיין לקמן בחלוקה הי'. והחלוקה החמישית דהיינו היכא דקרע הנגע מן הבגד והביא מטלית מבגד טהור וחיבר במקום הנגע ונראה נגע בבגד ופשה מן הבגד למטלית דינו מפורש בתוספתא דקתני פשה מן הבגד למטלית זה וזה ישרפו וכתב הר"ש דטעמא הוא דכיון שהנגע בשניהם לא אמרינן המטלית תשמש לעצמו דחשיב כנגע אחד שזקוק לשריפה עכ"ד. ולכאורה דין זה מתמיה דכשנראה הנגע במטלית אמרינן שורף את הבגד והמטלית תשמש את עצמה אע"פ שנגע זה זוקק לשריפה לשאר הבגד וכשנראה בבגד ופשה מן הבגד למטלית הן לו יהי דפשיון זה אף שאין בו כגריס מ"מ חשיב כאילו נראה כגריס במטלית כיון שיש בעיקר הנגע כגריס מ"מ לא יהא חמור מהיכא שנראה כגריס במטלית וליכא למימר דמדין פשיון הוא דישרף המטלית דקי"ל דאחד מסימני הטומאה דטעון שריפה הוא הפשיון הא ליתא משום דאין פשיון סימן טומאה אלא כשנראה בו נגע בתחילה ואח"כ פשה אבל הכא כשנראה נגע בתחילה בבגד היה ולא חשיב כאילו נראה במטלית דהא תנן מציל את המטלית וא"כ כשפשה מן הבגד למטלית לא חשיב אלא כאילו חזר הנגע למטלית וא"כ אמאי לא אמרינן דהמטלית תשמש את עצמה דאם היה הדין דהיכא דחזר הנגע לבגד ששימש הבגד למטלית בסימנין הוה אתיא שפיר דין התוספתא דהיכא דפשה מן הבגד למטלית דזה וזה ישרפו משום דקודם הפשיון הרי

נראה בו הנגע והפשיון מזקיקו לשריפה אבל לפי מה שכתבנו לעיל דלעולם המטלית טהור מכל וכל ולא חשיב כאילו נראה בו נגע א"כ כשפשה הבגד למטלית לא הוי סימן טומאה הפשיון וכיון דלא הוי פשיון הן לו יהי דנראה הנגע במטלית הרי כתב הר"ש דהמטלית ישמש את עצמו. ואולי דדוקא היכא שנראה בבגד אז הוא דאמרינן דמציל את המטלית ולא חשיב כאילו נראה הנגע במטלית משום דתולין הקלקלה במקולקל ואמרינן נגע זה שנראה בבגד מכח הנגע הישן שנקרע הוא אבל לאחר שפשה מן הבגד למטלית הוכיח סופו על תחלתו דמה שנראה בבגד הנגע לא היה מכח הנגע הישן אלא נגע חדש הוא וחשיב כאילו נראה במטלית ולפיכך כל שפשה הוא סימן טומאה להזקיקו שריפה. ואפשר להעמיס דברים אלו בדברי הר"ש יע"ש: ודע דרבינו לא הביא דין זה בחיבורו ולא ידעתי למה וכי תימא דרבינו אזיל לשיטתיה דהיכא דחזר למטלית שורף הכל הבגד והמטלית וא"כ לא איצטריך לאשמועינן דאם פשה מן הבגד למטלית דזה וזה ישרפו דאפי' אם לא נראה בבגד כלל כי אם במטלית הכל טעון שריפה כ"ש כשנראה בבגד ופשה הן הבגד למטלית דטעון שריפה המטלית הא ליתא דאכתי איצטריך להא דתוספתא לומר דאע"פ שאין בפשיון שיעור נגע דהיינו כגריס טמא מטעם פשיון דקי"ל הפשיון הסמוך כל שהוא. ואולי ס"ל לרבינו דאף בלא טעמא דפשיון טמא וישרף כיון דקי"ל דאם חזר למטלית שורף את המטלית וכשפשה למטלית חשיב כאילו נראה הנגע במטלית ואף שאין במטלית כגריס מ"מ כיון דבעיקר הנגע איכא כגריס חשיב כאילו יש במטלית שיעור נגע דהיינו כגריס ובתוספתא לא הוצרכו ללמד דין זה אלא משום דס"ל דאם חזר הנגע למטלית דאינו שורף המטלית אלא המטלית תשמש את עצמה ודוק. והחלוקה הששית דהיינו הטולה מן המוסגר בטהור ונראה נגע בבגד הטהור דין זה מפורש בתוספתא דתניא הטולה מן המוסגר בטהור ונראה נגע בבגד שורף את המטלית וכתב הר"ש ונראה נגע בבגד כלומר בטהור נראה הנגע ומש"ה נקט נראה הנגע ולא קתני חזר כדקתני במתניתין משום דהכא בטהור איירי שהנגע נראה בו עכשיו בתחילה ושורף את המטלית דמטלית זה מבגד מוסגר קא אתי והנגע שבטהור כאילו הוא במטלית שנתחבר בו הילכך המטלית טעון שריפה והבגד שבו הנגע טעון הסגר והמוסגר שנטלה ממנו חתיכה זו כדקאי קאי דלגבי המוסגר לא נחשב הנגע כאילו הוא במטלית עכ"ד. ויש לדקדק בתחילת דבריו שכתב בטהור נראה הנגע ומש"ה נקט נראה הנגע ולא קתני חזר כו' דע"כ דקדוק זה ליתא דהא ברישא תניא הטולה מן הטהור במוסגר ונראה נגע בבגד כו' ופירש שם הר"ש דהיינו מתניתין דצריך מטלית אחר וא"כ הוה ליה למימר חזר נגע לבגד כדקתני במתניתין ואולי סובר הר"ש דקתני ברישא נראה אגב דבעי

למיתני בסיפא נראה דלא שייך חזר אבל אי אמרת דגם סיפא מיירי דומיא דמתניתין קשה אמאי לא תני ברישא ובסיפא חזר. ודע שרבינו לא הביא דין זה ולא ידעתי למה. והחלוקה השביעית דהיינו הטולה מן המוסגר בטהור ונראה נגע בבגד הטהור ופשה מן הבגד למטלית דין זה מפורש בתוספתא דקתני פשה מן הבגד למטלית זה וזה ישרפו ודין זה הוא פשוט שהרי קודם הפשיון כבר היה טעון הבגד הסגר ועכשיו שפשה הוא סימן טומאה ומזקיקו שריפה והמטלית בלא הפשיון נמי היה טעון שריפה ולענין הבגד המוסגר שניטלה ממנה חתיכה זו נראה דטעון שריפה ואע"ג דבחלוקה הששית כתב ר"ש דלגבי המוסגר לא נחשב הנגע כאילו הוא במטלית שאני התם שלא נראה הנגע במטלית אבל הכא שפשה מן הבגד למטלית אף שאין במטלית כגריס חשוב כאילו נראה במטלית דקי"ל הבגד הראשון ישרף וגם חלוקה זו לא הוזכרה בדברי רבינו. החלוקה השמינית דהיינו שני בגדים המוסגרים שנטל מטלית מזה וטלה על זה וחזר הנגע באחד מן הבגדים דין זה מפורש בתוספתא דתנן שני בגדים המוסגרים שנטל מטלית מזה וטלה על זה ונראה הנגע באחד מהם הוא ומטליתו ישרפו וכתב שם הר"ש הוא ומטליתו ישרפו היינו מה שטלה ממנו לבגד אחר ואע"ג דבטלה מן המוסגר לטהור תנן במתניתין תציל את המטלית יש לחלק בין מוסגר לטהור למן המוסגר למוסגר עכ"ד. ויש סיוע מזה למה שכתבנו לעיל בחלוקה הרביעית דטעמא דבגד אינו אוחז עמו המטלית ומטלית אוחז עמו הבגד הוא משום דמטלית מחובר בטהור ומש"ה אין הבגד מושך המטלית והכא שמטלית זה הוא מחובר בטמא אם נראה הנגע בבגד שניטלה ממנו המטלית ישרף הבגד והמטלית שניטלה הימנו שהיא מחוברת במוסגר האחרת ויש לדקדק לסברת מהר"ם מטראני שכתבנו לעיל דאף להר"ש אם חתך חתיכה מן המוסגר ולא חברה עם הטהור אלא שהיא בפני עצמה אם חזר הנגע לבגד דשורף את המטלית דדוקא במחובר לטהור הוא דאמרינן מציל את המטלית א"כ מאי איריא דתני בתוספתא היכא דחיבר המטלית בבגד המוסגר אפי' שהמטלית הוא בפני עצמו ישרף המטלית וי"ל דרבותא אשמעינן דסד"א דוקא כשהמטלית הוא בפני עצמו שלא נתחבר לשום דבר אז הוא דישרף משום דעדיין חשיב מן הבגד שניטלה הימנו כיון שלא נתחבר עדיין עם דבר אחר אבל כשנתחבר עם דבר אחר אף שהוא טמא אימא לא חשיב מן הבגד הראשון ואם נראה הנגע בבגד לא ישרף המטלית קמ"ל דאין הדבר תלוי אלא בחיבורו עם הטהור וכל שאינו מחוברת עם הטהור בין שהוא בפני עצמו או שהוא מחובר עם הטמא אם נראה הנגע בבגד שורף את המטלית: ודע דבחלוקה זו דהיינו שחתך חתיכה מבגד מוסגר וחברה עם בגד מוסגר אם נראה הנגע בבגד שניטלה ממנו החתיכה הדין הוא ששורף

הבגד והחתיכה שניטלה ממנו שהיא מחוברת בבגד האחר דחשיב כאילו נראה הנגע בחתיכה ג"כ אבל הבגד האחר כדקאי קאי דלגבי הבגד המחובר עם החתיכה לא חשיב כאילו חזר הנגע בחתיכה דומה למה שכתבנו בשם הר"ש בחלוקה הששית וכן אם נראה הנגע בבגד המחובר עם החתיכה דינו שישרף הבגד עם המטלית המחובר בו דהא אף אם מטלית זה היה מחובר בבגד טהור ונראה הנגע בבגד המטלית טעון שריפה וכמו שכתבנו לעיל בחלוקה הששית והבגד שניטל ממנו מטלית זה כדקאי קאי דלגבי הבגד שניטלה ממנו המטלית לא חשיב כאילו נראה הנגע במטלית וכמו שכתבנו. והחלוקה התשיעית דהיינו אם נראה הנגע באחד מן המטליות דינו מפורש בתוספתא דתנן נראה באחד מן המטליות כולן ישרפו וכתב על זה הר"ש כולן ישרפו דכיון דשניהם מוסגרים הכל טעון שריפה דהא בטלה מן המוסגר בטהור נמי אמרינן תשמש לבגד והכא זה וזה מוסגר כאילו חזר בכל אחד ואחד עכ"ד. ולא הבנתי כוונת התוספתא דמדקאמר נראה באחד מן המטליות נראה שהיו כאן שני מטליות והיינו שנטל מטלית מזה וטלה על זה ומהאחר נטל וטלה על זה וא"כ יש לתמוה אמאי ישרפו כולם דבשלמא הבגד המחובר עם המטלית תינח דישרף שהרי אף אם היה בגד זה טהור הא קי"ל דאם נראה במטלית תשמש את הבגד השני וכן הבגד שממנו נחתך מטלית זה טעון שריפה דהא קי"ל חזר למטלית הבגד הראשון ישרף אך המטלית שבבגד האחר אמאי ישרף וכי תימא דחשיב כאילו נראה הנגע בבגד המחובר עמו אותו הבגד מושך עמו המטלית שנחתך הימנו וכדתנן לעיל שאם נראה הנגע בבגד שישרוף הבגד והמטלית שנחתך הימנו הא ליתא דשאני התם שנראה הנגע בבגד ומש"ה הבגד מושך עמו המטלית שנחתך הימנו אבל הכא שהנגע נראה במטלית אף שהבגד המחובר עמו טעון שריפה מ"מ לא חשיב כאילו נראה הנגע בבגד כדי למשוך עמו המטלית שנחתך הימנו וכמ"ש לעיל דבטולה מן הטמא בטהור דאף שאם נראה הנגע במטלית הבגד הראשון טעון שריפה מ"מ אם חזר הנגע בבגד הטהור אף שהמטלית המחובר עמו טעון שריפה מ"מ הבגד הראשון שניטל ממנו החתיכה כדקאי קאי דלגבי הבגד הראשון לא חשיב כאילו נראה הנגע במטלית וכן אין לומר דטעמא דהמטלית האחר טעון שריפה הוא משום דכיון דנטמא הבגד האחר משום דנראה הנגע במטלית זה שנחתך הימנו א"כ חשוב כאילו נראה הנגע באותו בגד ומש"ה טעון שריפה המטלית המחובר עמו וכדקי"ל דבטולה מן הטמא בטהור ונראה הנגע בבגד הטהור שישרף המטלית המחובר הא נמי ליתא מטעמא דכתיבנא דכללו של דבר דלעולם אין המטלית או הבגד מושך מטלית או בגד עמו אלא באחד משני דרכים או שהם מחוברים עכשיו או שהיו מחוברים מקודם אבל בהבצר

שני הדרכים הללו אינו טעון שריפה וא"כ בנראה הנגע באחד מן המטליות המטלית האחר מהיכן יבא לו הטומאה הא לא היו מחוברים מקודם וגם עכשיו אינם מחוברים. ועוד אני תמיה דמה הפרש יש בין אם נראה הנגע באחד מן המטליות או אם נראה באחד מן הבגדים דכי היכי דבנראה באחד מן המטליות אמרינן דכולן ישרפו דהיינו הבגד המחובר והבגד שניטלה ממנו מטלית זה והמטלית האחר ג"כ או משום הבגד המחובר למטלית זה שנראה בו הנגע שמושך עמו המטלית שנחתך הימנו או משום הבגד האחר שאוחז עמו המטלית המחובר עמו א"כ גם אם יראה הנגע באחד מן הבגדים יהיו כולם טעונים שריפה דהיינו המטלית המחובר עמו והמטלית שנחתך הימנו והבגד האחר ג"כ יהיה טעון שריפה או משום המטלית שנחתך הימנו שהוא מחובר עם הבגד שנראה בו הנגע או משום המטלית המחובר עמו שקיבל הנגע מן הבגד שנחתך הימנו. וסבור הייתי לומר דדוקא היכא דנראה הנגע בבגד אז הוא דאמרינן דאף שנטמא המטלית המחובר עמו מ"מ אין המטלית מושך הבגד אשר נחתך הימנו חתיכה זו וכדאמרינן בטולה מן המוסגר בטהור שאם נראה הנגע בבגד הטהור אף דחשיב כאילו נראה הנגע במטלית מ"מ אין כח במטלית לאחוז עמו הבגד אשר נחתך הימנו כיון שלא נראה הנגע במטלית לפי שאין כח במועט דהיינו המטלית לאחוז המרובה אלא דוקא אם נראה הנגע בו אבל כשלא נראה הנגע בו אלא שקיבל הטומאה מזולתו אין בו כח למשוך המרובה ומש"ה בשני בגדים מוסגרים שחתך מזה וטלה בזה אם נראה הנגע באחד מן הבגדים ישרף הוא ומטליתו דהיינו המטלית המחובר עמו והמטלית אשר נחתך ממנו וחברו עם הבגד האחר אבל הבגד האחר אינו זקוק לשריפה דמהיכן תבא הטומאה לבגד האחר על כרחין מאחד מן המטליות או מן המטלית המחובר עם הבגד שנראה בו הנגע שיאחוז עמו הבגד אשר היה מחובר עמו מקודם או מן המטלית אשר נחתך מן הבגד אשר נראה בו הנגע שימשוך את הבגד עמו להיותו מחובר עמו והא ליתא וכמ"ש שאין כח במועט לאחוז המרובה אלא כשנראה הנגע במועט לא כשקיבל הטומאה מזולתו. אבל כשנראה הנגע באחד מן המטליות שנטמאו כל הבגדים מן הדין אז נטמא ג"כ המטלית האחר לפי שהבגד המחובר עם המטלית אשר נראה בו הנגע או הבגד אשר נחתך הימנו המטלית אשר נראה בו הנגע מושך עמו המטלית האחר ואע"פ שלא נראה הנגע בבגדים מ"מ יש כח בהם לאחוז עמהם את המועט ואע"פ שלא נראה הנגע בהם אלא שקיבלו מזולתם. כללו של דבר המועט אינו מושך המרובה אלא כשנראה הנגע במועט אבל המרובה מושך עמו המועט אף שלא נראה הנגע במרובה אלא שקיבל הנגע מזולתו. זה עלה בדעתי ולא נתקררה דעתי בזה. עוד נ"ל דהכא לא מיירי בטלה מזה על

זה ומזה על זה אלא מיירי בטלה מזה על זה דוקא ומאי דתני נראה באחד מן המטליות לאו דוקא אלא אגב דתני נראה באחד מהם תנא סיפא נמי נראה באחד מהם ולעולם דליכא כי אם מטלית אחד ולפ"ז ניחא כל החלוקות דברישא תני נראה באחד מהם ישרף הוא ומטליתו והכוונה הוא שאם נראה בבגד אשר נחתך הימנו המטלית ישרף הוא והמטלית המחובר עם הבגד האחר אבל הבגד האחר כדקאי קאי ואם נראה הנגע בבגד המחובר ישרף הוא עם המטלית המחובר עמו אבל אם נראה הנגע במטלית כולן ישרפו לפי שהבגד המחובר עמו ישרף דהא קי"ל והמטלית תשמש את הבגד השני בסימנין והכא שהוא מוסגר ישרף והבגד האחר ישרף משום דקי"ל נראה במטלית הבגד הראשון ישרף. ושוב ראיתי בתוספתא והכי איתא שני בגדים המוסגרים שנטל מטלית וטלה על זה מטלית מזה וטלה על זה כו' וא"כ הדרא קושיין לדוכתה וצריך עיון: עוד יש חלוקה עשירית והוא שחתך חתיכה מבגד טהור וחברה עם המוסגר אבל לא חברה במקום הקרע ונראה שדין מטלית זה הוא כדין המטלית שחיבר במקום הנגע ואם נראה הנגע בבגד מציל את המטלית ואם נראה במטלית שורף את הבגד. ומיהו לפי מ"ש לעיל דלעולם הטמא אוחז הטהור והטהור אוחז הטמא ומאי דתנן דאם חזר הנגע לבגד דמציל את המטלית הוא משום דמטלית זה גזירת הכתוב היא שיחברנו בבגד ומש"ה אין הבגד אוחז המטלית אבל לעולם דאף הטמא אוחז עמו הטהור וכדתנן והמטלית תשמש את הבגד השני בסימנין הרי שהטמא מושך עמו הטהור. א"כ בחלוקה זו שחיבר חתיכת בגד מוסגר בטהור וחזר הנגע ישמש הבגד למטלית בסימנים ולא מצאתי גלוי לדין זה ואם נראה הנגע במטלית הבגד ישרף דומה למה שאמרו בתוספתא דבטולה מן הטמא בטהור ונראה הנגע בטהור שהמטלית ישרף ולענין המטלית עצמו נראה דאליבא דכ"ע לא ישרף אלא ישמש את עצמו ולא מיבעיא להר"ש דס"ל שאף במטלית שחיבר במקום הקרע אם נראה הנגע במטלית דדוקא הבגד ישרף אבל המטלית יציל את עצמו דודאי דהוא הדין בנדון דידן. אלא אף לסברת רבינו דס"ל שאם חזר למטלית דישרוף הכל הבגד והמטלית מ"מ אפשר דבמטלית זה שלא בא במקום הנגע שלא ישרף דדוקא במטלית הבא במקום הנגע ס"ל דישרף משום דעליה אמר קרא ואם תראה עוד בבגד וכו' באש תשרפנו וקאי לבגד ולמטלית דמיירי ביה קרא אבל במטלית זה אפשר דאף רבינו יודה שאינו נשרף אלא ישמש את עצמו. ולפי זה אפשר לומר דההיא דתניא בתוספתא הטולה מן הטהור במוסגר לא הוי דינא דמתניתין דצריך מטלית וכמו שכתב הר"ש אלא דין התוספתא הוא הנדון שאנו דנין עליו ומש"ה תני נראה במטלית ישרוף את הבגד והמטלית תשמש את עצמה אבל בדינא דמתניתין כ"ע לא פליגי שאם נראה במטלית

ששורף הכל וכמו שפסק רבינו. ובזה ניחא מה שהקשינו לעיל דאיך פסק רבינו נגד התוספתא אלא דמ"מ קשה למה לא הביא דין התוספתא:

**תנן** בפי"ג דנגעים הבונה מן המוסגר בטהור חזר נגע לבית חולץ את האבנים חזר על האבנים הבית הראשון ינתץ והאבנים ישמשו את הבית השני בסימנים ע"כ. והנה החלוקה הראשון דהיינו אם חזר נגע לבית דחולץ את האבנים כיוצא בזה תנן בפי"א דנגעים מ"ו גבי בגדים והנה לגירסת רבינו דגריס התם חזר נגע לבגד שורף את המטלית ניחא דהוו בגדים ובתים שוים בדינם אך לגירסת הר"ש דגריס גבי בגדים מציל את המטלית לפי שאין הטמא אוחז עמו הטמא המחובר בטהור קשה טובא ממתניתין דבתים דתנן חולץ את האבנים ומאי שנא בתים מבגדים וכבר תמה על זה הרב בעל תוספות יו"ט יע"ש ואפשר לתרץ ולומר עם מה שכתבנו לעיל בשם מהר"ם מטראני דאף להר"ש דגריס מציל את המטלית היינו דוקא לפי שהיא מחוברת בטהור אבל אם חתך חתיכה מן המוסגר והניחה בפני עצמה אם חזר הנגע לבגד המטלית ישרף לפי שאין מציל המטלית אלא חיבורו עם הטהור ולפי זה אפשר דלא שייך חיבור אלא גבי בגדים שתפרם זה בזה שאז נחשב כל הבגד אחד אבל גבי אבנים לא שייך חיבור והרי הוא כאילו אבני המוסגר הם בפני עצמם ומש"ה תנן חולץ את האבנים דדכוותיה גבי בגדים נמי שאינם מחוברים הוי דינא דישרף המטלית ועוד אפשר לומר דגבי בגדים דיש להם טהרה דהיינו אם קצצו ועשאו מוכין פחות משלש על שלש וכמו שפסק רבינו בפי"ג דין י"א מהני בהו ג"כ החיבור לטהור אף שיש בו שלש על שלש כיון שהוא מחובר בטהור אבל גבי אבנים דאפילו אם דק אותם לעפר אינם יוצאין מידי טומאתן לא מהני להו חיבור בטהור. והחלוקה השניה דהיינו אם חזר על האבנים דהבית הראשון ינתץ והאבנים ישמשו את הבית השני בסימנים הכי תנן נמי גבי בגדים חזר למטלית הבגד הראשון ישרף והמטלית תשמש את הבגד השני בסימנין. וראיתי לרבינו בפט"ז דין ז' שכתב נראה נגע על האבנים שבנה המוסגר ינתץ והבית השני מסגירין אותו בנגע זה כדין כל בית שנראה בו נגע בתחילה ע"כ. והנה לא הזכיר דין האבנים שנראה בהם הנגע מה יהיה דינם אם הבית השני נטהר. וראיתי להר"ש שכתב והני אבנים נמי בעו נתיצה אלא שממתין עד שישמשו את הבית השני בסימנים וכן כתבו לעיל גבי בגדים בחלוקה הרביעית שכתבו בתוספתא דהמטלית טעונה שריפה באחרונה לאחר ששימש את הבגד השני אף שנטהר הבגד השני. הן אמת דרבינו גבי בגדים נמי סתם את הדברים בפירקין דין ז' שכתב והמטלית תשמש את הבגד כו' אם עמד בעיניו שני שבועות שורפין הכל ומפשט דבריו נראה דאין שריפה במטלית כ"א עם הבגד השני וכבר תמהנו לעיל שהוא

היפך התוספתא ומ"מ לא ידעתי למה שינה רבינו גבי בתים לשון המשנה ולא כתב והאבנים ישמשו את הבית השני וכמו שכתב גבי בגדים מאחר שדרכו הוא להעתיק לשון המשנה. ודע דההיא דתנן בפי"א דנגעים חזר נגע לבגד כו' פירשה הר"ש דהיינו לאחר שקרע הנגע מן הבגד והביא מטלית מבגד טהור כו' ומתניתין קאי עלה דאידך מתניתין הסמוכה לה דקתני וצריך מטלית ולענין הדין נראה דאם בשבוע ראשון הביא מטלית וחיבר לבגד המוסגר שיש בו הנגע ופשה הנגע פשיטא דמציל המטלית אף שהבגד טעון שריפה משום פשיון וכמו שפסק רבינו ריש פירקין שהרי פשיון זה מן הנגע הישן הוא ואפילו אם בפשיון זה יש בו כגריס מ"מ לא חשיב כנגע אחר ולומר שישמש הבגד למטלית בסימנים שהרי כבר כתבנו לעיל דהא דתנן מציל את המטלית הוא מכל וכל וכמו שנראה מדברי הר"ש שם. ואם נראה נגע כגריס במטלית יש להסתפק בזה מה יהיה דינו אם נאמר דהבגד ישרף משום דהא קי"ל דפשיון הרחוק אם הוא כגריס מטמא משום פסיון וכמו שפסק רבינו בפירקין דין ד' או דילמא דלא שייך פסיון הרחוק אלא בבגד שהיה מחובר עמו בתחילת הראות בו הנגע אבל בבגד שלא היה מחובר בו בתחילה כשנראה בו הנגע לא שייך בה פסיון הרחוק ועיין במה שכתבנו לעיל בחלוקה החמישית. ולענין המטלית נראה דאליבא דכ"ע אף שנראה דהבגד ישרף המטלית ישמש את עצמו בסימנים ולא ישרף ואף לרבינו דס"ל דאם חזר למטלית ישרוף הכל לא דמי לנדון דידן ודוק. והא דתנן הטולה מן המוסגר בטהור כו' פירשה הר"ש דהיינו בגד שמסגירו ועמד בעיניו בשבוע ראשון ובשבוע שני כהה דקורע ממנו הנגע ושורף מה שקרע ההוא מוסגר קרי ליה כו' ולענין הדין נראה דאף בשבוע ראשון אם חתך ממנו חתיכה וחברה בטהור ופשה הנגע בשבוע ראשון או שעמד בעיניו בשבוע שני דלרבינו שורף את המטלית ולהר"ש מציל את המטלית והא דלא פירש הר"ש למתניתין בכי האי גוונא הוא משום דסיפא דקתני חזר למטלית הבגד הראשון ישרף כו' ודין זה לא שייך אלא במוסגר דהר"ש אבל בנדון דידן דהיינו בשבוע ראשון אם חזר הנגע למטלית הבגד הראשון כדקאי קאי וליכא למימר משום פסיון הרחוק דהא ודאי בשני בגדים לא שייך פסיון הרחוק וזה פשוט והמטלית עצמו ג"כ יראה בתחילה כדין נגע חדש וזה פשוט. וגבי נגעי בתים דתנן הבונה מן המוסגר בטהור פירשה הר"ש לאחר שחילץ ונתץ וטח והביא אבנים אחרות ובנה במקומן והסגירו ובתוך ימי הסגרו לקח מאותו בית אבנים ובנאן בבית טהור והך מתניתין רישא וסיפא לא מיתוקמי אלא בגוונא דהר"ש משום דלא משכחת נתיצה כי אם לאחר שחילץ וטח וא"כ הא דתנן חזר נגע על הבית חולץ את האבנים דמדין נתיצה נגעו אלא דלא שייך נתיצה כיון שהם בבית טהור ע"כ דכשחזר

הנגע בבית הראשון לאחר חליצה וטיחה הוא וסיפא נמי דקתני הבית הראשון ינתץ ע"כ בכי האי גוונא הוא. ומיהו נראה לי דלאו דוקא כשלקח האבנים מן הבית המוסגר לאחר חליצה וטיחה אלא אף שלקחם בשבוע ראשון או בשבוע שני ובנאם בבית טהור ואח"כ הוזקק הבית הראשון לחליצה וטיחה וחזר הנגע לבית שחולצין האבנים אף שהלקיחה והבנין היה קודם חליצה וטיחה כיון שכבר נתחייב זה הבית בנתיצה דין האבנים כדין בית שניטל ממנו וכן אם חזר על האבנים לאחר חליצה וטיחה של הבית הראשון הבית הראשון ינתץ כדינו ודכוותה גבי בגדים דאם חתך חתיכה מן הבגד המוסגר בשבוע ראשון וחברה בטהור ולבסוף הוזקק הבגד הראשון לקריעת מקום הנגע אם חזר הנגע על הבגד לרבינו שורף המטלית ולר"ש מציל את המטלית ואם חזר על המטלית לאחר שקרע הנגע מן הבגד הראשון הבגד הראשון ישרף והר"ש דלא פירש להני מתניתין בכה"ג הוא משום דכיון דע"כ כשחזר הנגע הוא לאחר חליצה וטיחה ולגבי בגדים לאחר שקרע מקום הנגע מלתא פסיקתא קאמר דכשבנה או כשטלה היה לאחר חליצה וטיחה או לאחר שקרע מקום הנגע וחיבר לו מטלית. ודע שהרב תיו"ט בפי"ג דנגעים מ"ה הביא בשם מהר"ם פירוש מחודש בהא דתנן חזר נגע לבית חולץ את האבנים דלאו מדין נתיצה נגעו בה אלא עצה טובה קמ"ל וכי היכי דגבי בגדים תנן מציל את המטלית הכי נמי גבי בתים הוי דינא הכי יע"ש. ודע שדין ב' בתים המוסגרים שנטל מזה ובנה בזה דינם כדין הבגדים שכתבנו לעיל בחלוקה השמינית והתשיעית וכן הביא הר"ש מהתוספתא דאבנים כמטלית. גרסינן בתוספתא בית המוסגר שנשרו ממנו אבנים טהורות שני בתים מוסגרים שנטל אבן מזה ובנה בזה ונראה נגע באחד מהן היא טמאה בלבד ראב"ש אומר אבנים כמטלית ע"כ. ונראה דהא דקתני ברישא דאם נשרו אבנים טהורות ת"ק הוא אבל לראב"ש דהשוה הבתים לבגדים אף האבנים שנשרו הם טמאים דהא בבונה מן המוסגר בטהור קי"ל כראב"ש דאם חזר הנגע על הבית חולץ את האבנים וכ"ש כשאינם מחוברים בטהור וכמ"ש לעיל בשם מהר"ם מטראני דיותר יש להקל במחובר עם הטהור מכשהם בפני עצמם והיינו טעמא דרבינו לא הביא בחיבורו דין התוספתא הלזו:

## הלכה ח

**בגד שבא כולו בתחילה ירקרק וכו'**. כתב על זה מרן בפרק כל היד ובפרק הנחנקין רבי נתן בן אבטולמוס אומר מנין לפריחת בגדים שהיא טהורה כו' וקשיא לי דהתם משמע דרבנן פליגי עליה ואמאי שבק רבנן ופסק כרבי נתן עכ"ד. ולי נראה דטעמיה דרבינו הוא מדאמרינן בפרק איזהו מקומן עלה נ' דבר הלמד בהיקש מהו שילמוד בג"ש תא שמע רבי נתן בן אבטולמוס אומר מנין לפריחת בגדים שהיא טהורה נאמר קרחת וגבחת בבגדים

ונאמר קרחת וגבחת באדם מה להלן פרח בכולו טהור אף כאן פרח בכולו טהור והתם מנא לן דכתיב מראשו ועד רגליו ואיתקש ראשו לרגל מה להלן כולו הפך לבן טהור אף כאן כולו הפך לבן טהור ע"כ. וס"ל לרבינו דרבנן דחולקים על רבי נתן ס"ל דדבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בג"ש וכיון דנתקין לא למדו דין זה דפריחה אלא מהיקשא דמראשו ועד רגליו שוב אין הנתקים חוזרים ומלמדים לבגדים בג"ש. ולפי הנראה סתמא דתלמודא הכי ס"ל דהלכתא כרבי נתן מדבעו מהו שילמוד ופשטוה מרבי נתן דמלמד בג"ש ואם איתא דליתיה להא דרבי נתן הוה להו למיפשטא דאינו חוזר ומלמד בג"ש מרבנן דפליגי עליה דרבי נתן אלא ודאי דס"ל לסתמא דתלמודא דהלכתא כרבי נתן ורבי יוחנן התם לא דחה ראיה זו אלא משום דהוו חולין אבל בקדשים אין דנים למד מלמד והתם בקדשים קיימינן וכדאיתא התם אבל בחולין גם הוא מודה דחוזר ומלמד בג"ש מהך דרבי נתן ומש"ה פסק רבינו כרבי נתן. ומ"מ אני תמיה בזה דהא לרבי נתן פריחה בין לנתקין בין לבגדים לא למדנו אלא מנגעי עור בשר אלא הנתקין למדין בהיקש וחוזרין ומלמדין בג"ש לבגדים וא"כ איך כתב רבינו דאם אחר שפטרו בא כולו ירקרק או אדמדם שהוא טהור והלא גבי נגעי עור בשר קי"ל פורח אחר הפטור שהוא טמא מוחלט וכמו שפסק רבינו רפ"ז וזה הוא דבר מתמיה שאם הפריחה לא למדנו אותה בבגדים אלא מן האדם איך נקל בפריחת האדם. וראיתי להראב"ד ז"ל שהשיגו בזה וכתב על דין זה אם כן מצא נוסחא שלו הרי טוב ואם מדעתו אין שומעין לו שהרי באדם פורח אחר הפטור טמא מוחלט הוא ונראין הדברים ק"ו בבגדים ע"כ. ואני תמיה על הר"א ז"ל דהא פריחה בבגדים לא הוזכרה בכתוב כלל וא"כ לא ימנע אם הרב סובר שאין שום לימוד בבגדים מהיקש או מג"ש שנלמוד ממנו פריחה א"כ אמאי לא השיגו אעיקרא דדינא דמנא לן פריחה בבגדים דודאי מסברא אין אנו יכולין ללמוד דין זה דפריחה שהוא גזירת הכתוב. ואם הרב אית ליה דאיכא היקש או ג"ש למידרש מיניה דומיא דאדם דאית ליה פריחה לא ידעתי אמאי שבקיה לרגזנותיה ולא בא על רבינו בסופה ובסערה כדרכו ולומר שאם אין אנו למדין דין הפריחה אלא מאדם מהיכא תיתי שנלמוד יותר מהמלמד אשר ע"כ נ"ל דלרבי נתן בין בנתקין בין בבגדים אין הפריחה מטהרת אלא מתוך הסגר או מתוך החלט אבל מתוך פטור אין הפריחה מטהרת הפריחה דנגעי עור בשר ורבנן חולקין על רבי נתן בהיקש דמראשו ועד רגליו דמהתם יליף רבי נתן פריחה בנתקים משום דס"ל דאדרבה רגליו דקרא אין הפריחה נוהגת בהם וכדאמרינן סוף פ"ד דערכין עלה ח"י מראשו ולא ראשו בכלל רגליו ולא רגליו בכלל ומהכא ממעטינן כף הרגל דאינו מעכב את ההופך כולו לבן וכדאיתא בת"כ והכי תנן בפט"ז דנגעים מ"ז ואין ספק שדרשא זו דרגליו ולא

רגליו בכלל היא חולקת על רבי נתן וכמ"ש התוספות שם בד"ה ואי בעית כו'. ומיהו ס"ל לרבנן דפריחה נוהגת בנתקים וכדתנן בפ"י מנגעים מ"ט והיינו מדאמרינן בת"כ מנין אתה אומר היה בו נתק כגריס וניתק כל הראש טהור ת"ל ואיש כי ימרט ראשו טהור הוא כו' הרי שלמדנו דין הפריחה מן הכתוב וכיון שלמדנו כן מרבוי הכתוב אין לנו לחלק בין פרח מתוך הסגר לפרח מתוך פטור דלית לן קראי לאוכוחי דדוקא מתוך הסגר טהור כדאית לן גבי נגעי אדם וכמ"ש מרן כל זה בפ"ח דין י"ב בשם הר"י קורקוס ז"ל ורבנן בג"ש דקרחתו או גבחתו אינם חולקים אלא ס"ל דבגדים ילפי מנתקים בג"ש דקרחת וגבחת וא"כ כי היכי דגבי נתקים כל פריחה מטהרת ואפילו לאחר הפטור ה"נ בבגדים ורבינו פסק כרבנן ומש"ה פסק בנתקין ובבגדים דאפילו לאחר הפטור טהור וההיא דפרק כל היד ודהנחנקין מיירי בכה"ג דנחלקו בנגעי בגדים שהיתה בהם פריחה לאחר הפטור דלרבנן טהור ולרבי נתן טמא ונמצא שנחלקו בדבר שזדונו כרת לענין טומאת מקדש וקדשיו והתם לא הביאו ברייתא זו דרבי נתן כי אם בקיצור לפי שלא הוצרכו אלא לומר שיש מחלוקת בנגעי בתים ונפקא מינה לזקן ממרא אבל עיקר נוסחת הברייתא היא כמו שהיא שנויה בזבחים ופסק רבינו כרבנן בין תבין:

### הלכה י

**פחות מג' אצבעות כו'**. דע דאע"ג דקי"ל דאריג כל שהוא טמא וכדאיתא בפרק במה אשה (דף ס"ג) וכמו שפסק רבינו בפרק כ"ב מהלכות כלים היינו דוקא בשאר טומאות אבל בנגעים אינו מתטמא בפחות משלש על שלש דרבויא דאו בגד בשרצים הוא דכתיב. ועיין במ"ש הרב קרבן אהרן בפרשת תזריע אברייתא דאין לי אלא בגד וארג בו שלש על שלש כו' שכתב בסוף דבריו דלפי הגירסא הכתובה שם בא לרבות אריג כל שהוא אף לנגעים ועיין במ"ש התוס' פ"ב דשבת (דף כ"ה) ד"ה ת"ל:

## פרק יג

### הלכה ב

**כל הבגדים כו'**. (א"ה ולענין בגדי גר תושב עיין מ"ש הרב המחבר לקמן פי"ד דין י"א יע"ש):

### הלכה ד

**העור שאינו מעובד כו'**. (א"ה עיין במ"ש הרב המחבר לקמן ריש פ"ב מהלכות כלים). בין פשוטיהם בין מקבליהן כו'. עיין לקמן פ"א מהלכות כלים דין י' ואי ס"ל לרבינו דנשתנה דין נגעים משאר טומאות דאפילו פשוטי כלי עור מתטמאים בנגעים קשיא לי

הא דאמרינן בפ"ב דשבת (דף ז"ך) מה לנגעים שכן שתי וערב כו' אמאי לא קאמר נמי מה לנגעים שכן פשוטי כלי עור מטמא בהם:

## הלכה ה

**ועשה מהן כלים מטמאים בנגעים וכו'**. עיין במ"ש הר"ב תיו"ט בשם הר"י מסמפונט עלה דמתני' ועיין בפירוש רבינו שם ובמסכת כלים פי"ז משנה י"ג ודו"ק היטב בדבריו: **והוא שיחברנו לו כדרך חיבורי בגדים לטומאה**. (א"ה כתב מרן שם ובת"כ מייתי לה מקרא ופירוש דברי מרן אלו עיין לקמן בדברי הרב המחבר פ"א מהלכות כלים דין ג' גם שם שקיל וטרי על דברי הר"י מסמפונט הנזכר):

## הלכה יג

**וכן משכב ומושב כו'**. נראה מדברי רבינו דס"ל דלא מיעטו בגמרא אלא אבן מנוגעת אבל בגדים עושין משכב ומושב כזב וקשיא לי ההיא דתניא בריש ספרי ר"ע אומר מזכר עד נקבה אחד אדם ואחד כלים במשמע ר"י אומר הרי אתה דן הואיל ואדם מטמא בנגעים וכלים מטמאים בנגעים מה אדם טעון שילוח כו' לא אם אמרת באדם שמטמא משכב ומושב תאמר בכלים שאין מטמאים משכב ומושב לפיכך לא יטענו שילוח הרי אבן המנוגעת תוכיח שאינה מטמאה משכב ומושב וטעונה שילוח היא תוכיח לכלים שאע"פ שאינם מטמאין משכב ומושב יטענו שילוח ע"כ. מברייתא זו מוכח שכלים ואבן המנוגעת דינם שוה שאינם עושים משכב ומושב וכדברי הראב"ד וכעת צ"ע:

## הלכה יד

**מטלית שיש בה שלש על שלש כו'**. מסתמות דברי רבינו נראה דאין חילוק בדינים אלו בין מוסגר למוחלט אלא שכולם שוין בדין הטומאה. וזהו שבתחילת דבריו כתב אחד בגד או כלי עור או שתי או ערב המוסגר או המוחלט לענין טומאה הרי הוא אב מאבות כו' ואני תמיה על זה מהא דאמרינן בפרק מצות חליצה (דף ק"ג) ת"ש מטלית שיש בו שלש על שלש אע"פ שאין בו כזית כיון שנכנס רובה לבית טהור טמאתהו מאי לאו מוחלטת לא מוסגרת אי הכי אימא סיפא היו בה כמה זיתים כיון שנכנס כזית ממנה לבית טהור טמאתהו אי אמרת בשלמא מוחלטת היינו דאיתקש למת אלא אי אמרת מוסגרת אמאי איתקש למת ופירש"י אי אמרת מוחלטת היינו דמטמא בכזית אפילו אין כאן בגד שלש על שלש משום דמוחלט איתקש למת ומת מטמא בכזית והיכא איתקש דכתיב אל נא תהי כמת שמרים מוסגרת הואי וקאמר ליה אהרן למשה אל נא תחלט שלא תהא כמת ע"כ. הרי דמוכח מסוגיא זו דאין בגד המנוגע מטמא בכזית אלא במוחלט אבל במוסגר

לא ורבינו סתם וכתב שאם הכניס כזית ממנה לבית טהור נטמא משום דמצורע איתקש למת וכמ"ש בסוף דבריו ולא חילק בין מוסגר למוחלט וכעת צ"ע:

## פרק יד

### הלכה ד

**אפילו חבילי עצים וחבילי קנים כו'**. תנן בפי"ב דנגעים מ"ה כיצד ראיית הנגע כו' אפי' חבילי עצים ואפילו חבילי קנים דברי ר"י רש"א עסק הוא לפנוי אמר רבי מאיר כו' מה מטמא כו' ע"כ. וכתב שם הר"ש עסק זה לפנוי בתמיה וכי להעסקו לפנות הבית הוצרך הכתוב שאתה מזקיקו לפנות דברים שאין מקבלים טומאה אלא לא בא הכתוב לדרוש אלא כמו שדרש ר"מ שהתורה חסה על ממונם של ישראל ע"כ. והנה כפי זה ר"ש ור"מ כולם הם בסברא אחת ופליגי עליה דר"י והנה רבינו פסק כר"י ותמה מרן דלמה פסק כמותו במקום ר"ש ור"מ דרבים נינהו וכתב ואפשר שרבינו סובר דבהא לא פליגי ע"כ. ולא ידעתי איך יתכן לומר זה דהא פשטא דמתני' הוא דפליגי וראיתי בת"כ שלא הזכירו לר"ש בזה אלא לאחר שהביאו סברת ר"י דאמר אפילו חבילי עצים אפילו חבילי קנים אמרו אמר ר"מ עסק הוא לפנוי אמר ר"מ וכי מה מטמא לו כו' ואפשר שגם גירסת רבינו במתניתין כך היתה ולפי זה ר"י ור"מ פשיטא דהלכה כר"י אך רבינו עובדיה שגירסתו היא אמר ר"ש כו' כתב דאין הלכה כר"י ונראה דאליבא דר"י מה שאמר הכתוב ופינו את הבית היא גזירת מלך שגזר שכשיבוא הכהן יהיה פנוי שהרי אין שום תכלית לפנות חבילי עצים וזה הוא מה שאמרו בת"כ בטרם יבוא הכהן לראות את הנגע לראות את הפנוי כלומר שלא יראה הכהן כי אם הנגע ולא דבר אחר ונראה דמלבד מה שנחלקו בפירוש יש עוד נפקותא אחרת בין ר"מ לר"י דלדעת ר"מ שהוא מפני שהתורה חסה על ממונם של ישראל אינו מחוייב מן הדין לפנות שלא מצינו בשום מקום שיהיה האדם מוזהר שלא לטמא כליו אלא הכתוב נתן רשות אל הכהן שימתין עד כדי שיפנו משום דחס על ממונם של ישראל דמן הדין תיכף שאמר המצורע כנגע נראה לי חייב הכהן ללילך ולראות הנגע ומשום הפסד ממונו נתנה לו תורה רשות להמתין עד כדי שיפנו הבית ואם המצורע אינו רוצה רשאי הוא לחבול בעצמו אבל אליבא דר"י נראה דהיא מצוה פרטית שגזר הכתוב שכשיבא הכהן יהיה הבית פנוי והרי זה מכלל החוקים ולפי זה אני תמיה על מ"ש רבינו בפ"ט דין א' חתן שנראה בו נגע כו' שנאמר וצוה הכהן ופינו את הבית וגו' אם המתינה תורה לדבר הרשות שלא יטמאו כליו ק"ו לדבר מצוה ע"כ. והדבר הוא תימה אצלי דמאחר שהוא פסק כרבי יהודה דאפילו חבילי קנים איך כתב

שלא יטמאו כליו והלא לר' יהודה אין הטעם משום רחמנות אלא גזירת הכתוב היא וא"כ אין ללמוד מכאן שנמתין בשביל שום דבר דהכא כך הוא מצותו שכשיבוא הכהן תהיה הבית פנוי מכל וכל. וראיתי בפ"ק דמ"ק עלה ז' דאמרינן וביום הראות בו יש יום שאתה רואה בו כו' דברי ר"י רבי אומר אינו צריך הרי הוא אומר וצוה הכהן ופנו וכו' ואמר רבא התם דר"י סבר דמהתם לא גמרינן דחידוש הוא דהא עצים ואבנים בעלמא לא מטמאי והכא מטמאי ע"כ. וסבור הייתי לומר דהא דקאמר דהא עצים ואבנים כו' קאי על טומאת הבית בעצמו בטומאת צרעת דבשלמא טומאת אדם הרי מצינו שמקבל שאר טומאות ואינו חידוש כל כך מה שמתטמא בצרעת אבל טומאת הבית הוא חידוש גדול שהרי לא מצינו בשום מקום שהעצים והאבנים יקבלו טומאה והכא מקבלים טומאה ע"י הצרעת האבנים והעצים והעפר וכמבואר בדברי רבינו ריש פ"ו ולא נחה דעתי בזה משום דלמה לי מטעמא דעצים ואבנים אינם מקבלים טומאה משום דהוו פשוטי כלי עץ תיפוק ליה דלא מצינו בשום מקום טומאה בדבר המחובר שהוא בנין וכל מה שנזכר במסכת אהלות הבית טמא רוצה לומר על האדם והכלים שבבית אבל הבית עצמו פשיטא שאינו מקבל טומאה וכמו שכתב רבינו בפ"ה מהלכות טומאת מת דין י"ב. ואפילו באהלים ס"ל להראב"ד דכל שהם מחוברים אינם מקבלים טומאה אלא דוקא פשתן וכמו שיראה המעיין שם והיא סברת התוספות בפרק במה מדליקין יע"ש וא"כ הול"ל בקיצור שהחידוש הוא שהוא מחובר ומקבל טומאה ותו קשה לי דלמה ליה לרבי יהודה לדחות סברת רבי מטעם חידוש תיפוק ליה דלא מצינן למילף מופינו דהתם לאו מטעם המתנה הוא אלא גזירת הכתוב לדעת ר"י וכמו שכתבנו למעלה. והנראה מדברי התוספות הוא שהחידוש הוא מה שמפנה אפילו חבילי קנים וחבילי עצים ומטעם זה כתבו בד"ה נפקא דלא תיקשי לרבא דאמר דלרבי יהודה ביום ולא בלילה נפקא ליה מכנגע נראה לי ולא לאורי. וקשה דהא לר"י לא גמרינן מנגעי בתים דחידוש הוא וכוונתם בתירוץ קושיא זו הוא דלא אמר רבא דלא יליף ר"י משום החידוש אלא בהפנאה לחוד דזה הוא החידוש דכתיב ופנו את הבית ודריש ליה ר"י לעצים ואבנים וא"כ לענין ופנו דוקא הוא חידוש אבל לענין האור אין חידוש בו כלל ולזה יליף מיניה לי ולא לאורי ולא יליף לענין המתנה דהוא בהפנאה ובהפנאה איכא חידוש וכבר בא כל זה מבואר בדברי הרב קרבן אהרן יע"ש. ולפי פשטן של דברים נתיישב הכל דלרבי יהודה דדריש מקרא דופינו לרבות חבילי קנים למדנו מזה דהכא חבילי קנים נמי מקבלים טומאה אגב הבית וטעמא דקרא דאמר ופנו הוא משום דחסה תורה על ממונם של ישראל משום דגזירת הכתוב הוא בבית המנוגע שוטמא אפילו עצים ואבנים ומש"ה קאמר דאין למדים מכאן

המתנה למצורע שהרי חידש הכתוב כאן חידוש דאפילו עצים יקבלו טומאה ואפשר דמפני חומר זה נתנה לו תורה רשות להמתין אבל במקום אחר אין לנו להמתין ור"ש דקאמר ליה לר"י עסק הוא לפנוי כפי סברתו דחבילי קנים אינם מקבלים טומאה אבל לר"י ליכא קושיא כלל דלדידיה חבילי קנים וכלים שוים הם בדינם. הן אמת דלפי פשטן של דברים מתיישב הכל אך הדבר מצד עצמו הוא תימה בעיני שלא ראיתי בשום מקום חידוש זה דהבית יטמא דבר שאינו מקבל טומאה ורבינו לא הזכיר מזה כלל אף שפסק כר"י והרואה דבריו בפי"ו ששם הביא מה שמטמא בית המנוגע לא הזכיר כי אם אדם וכלים ולא הזכיר בשום מקום דאף דבר שאינו מקבל טומאה מתטמא בבית המנוגע. ונראה שיש להכריע דין זה דחבילי קנים אינם מתטמאים בבית המנוגע מההיא דתנן פ"ק דסוכה (דף י"ב) חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדין אין מסככין בהם ואמרינן בגמרא דטעמא הוא מדרבנן דפעמים שאדם בא מן השדה כו' ואיכא משום תעשה ולא מן העשוי וכדאיתא התם ולמה לן מהא תיפוק ליה דאין מסככין בהם מן התורה שהרי מקבלין טומאה ע"י נגעים. הן אמת שראיתי שם לתוספות בד"ה באניצי שכתבו בסוף דבריהם דלא שייך למילף מפסולת גרן ויקב לפסול בדבר המטמא בנגעים מאחר דאין מטמא בשאר טומאות ע"כ אך הרואה יראה דהתוספות בתחילה היו סבורים דאף מה שמתטמא בנגעים פסול לסכך ורש"י ז"ל כתב כן בפירוש שכתב סככה באניצי פשתן פסולה שכן ראוי ליטמא בנגעים ורבינו והראב"ד שכתבו טעם אחר לפסול אניצי פשתן הוא משום דס"ל דאניצי פשתן אינם מתטמאים בנגעים וכמו שיראה המעיין שם בהר"ן ואם איתא להאי מילתא לא הוה משתמיט בשום דוכתא לומר דאין מסככין בחבילי עצים משום דמתטמאין בנגעים ורבינו עובדיה עלה דהך דרבי יהודה דאמר אפילו חבילי עצים הוקשה לו מקרא דכתיב ולא יטמא כל אשר בבית דמשמע דאטומאה קפיד רחמנא ותירץ דס"ל לרבי יהודה דמלתא באפי נפשה היא לאשמועינן דכלים דהוו מעיקרא מיטמו אי שביק להו ע"כ. והנה דרשא זו היא בת"כ והיא נלמד דאף דקי"ל הנכנס לבית המנוגע אינו מטמא בגדים אלא עד ששהה בכדי אכילת פרס מ"מ זהו דוקא בבגדים שהוא לבוש אבל בגדים שהיו שם מקופלים או על כתיפו תיכף ומיד הם נטמאים וכמבואר שם מ"מ למדנו מדברי הרב דס"ל דלר"י נמי חבילי עצים נמי אינה מתטמאים בבית המנוגע וא"כ חזרו כל הקושיות שהקשינו למקומם באופן שסוגיא זו דמ"ק צריכה אצלי תלמוד. ודע שראיתי לתוספות שם שכתבו דגם רבי ס"ל כרבי יהודה דאפילו חבילי עצים מפנה וכמ"ש בד"ה דהא יע"ש וא"כ יש מכאן סיוע למה שפסק רבינו כרבי יהודה משום דרבי קאי כוותיה וכן נראה מדברי רש"י יע"ש. ודע דבגמרא אמרינן רבא אמר דבר הרשות

איכא בינייהו דמשמע דלרבי אף לדבר הרשות ממתינין אף לטומאה שבגופו ולא ראיתי לרבינו שהזכיר דין זה ואף דאביי אמר משמעות דורשין איכא בינייהו מ"מ היה לו לפסוק כרבא ועוד דהרואה דברי התוספות בדבור המתחיל נפקא יראה דסבירא להו דלאביי אף לר' יהודה ממתינין אף לדבר הרשות וכבר הכריח זה הרב בעל קרבן אהרן יע"ש. ואם כן יגדל התימה על רבינו איך לא ביאר לנו כל זה וצ"ע:

## הלכה ה

**ואחר שיראה הכהן את הנגע וכו'**. בפ' הנודר מן הירק דף נ"ו תניא ויצא הכהן מן הבית יכול ילך לביתו ויסגיר ת"ל אל פתח הבית יכול יעמוד תחת המשקוף ויסגיר ת"ל מן הבית עד שיצא מן הבית כולו הא כיצד עומד בצד המשקוף ויסגיר ומנין שאם הלך לביתו והסגיר או שעמד תחת המשקוף והסגיר שהסגרו מוסגר ת"ל והסגיר את הבית מ"מ ע"כ. והנה הנראה מדברי רש"י והר"ן והרא"ש והתוספות שם דס"ל דקרא דוהסגיר את הבית דכתב רחמנא הוא סגירת הדלת ממש שכן פירשו במאי דאמרינן יכול ילך לביתו ויסגיר דהיינו ע"י חבל ארוך או ע"י שליח ולא ידעתי מאין למדו זה רבותינו והא גבי נגעי אדם כתיב והסגיר הכהן את הנגע וכן גבי נגעי בגדים והתם פירוש הסגר הוא שיאמר הכהן שהוא מוסגר לפי שהכל תלוי בפי הכהן שיחליט או יפטור או יסגיר וכמ"ש רבינו בפ"ט מהלכות אלו דין ב' וא"כ גבי בתים נמי דכתב רחמנא והסגיר את הבית היינו שיאמר הכהן שבית זה הוא מוסגר לפי שבית המוסגר הוא אב מאבות הטומאה וכמו שנתבאר כל זה בפי"ו מהלכות אלו ופשיטא שהכל תלוי בדיבור הכהן ולזה כתב רחמנא והסגיר את הבית כלומר שיאמר שבית זה הוא מוסגר דומיא דאדם וכלים ובריית‍א זו הכי מיפרשא דרחמנא אמר דאמירה זו שאומר הכהן דבית זה הוא מוסגר תהיה אחר שיצא הכהן מן הבית אל פתח הבית ולזה דרשו דאי כתב רחמנא מן הבית ה"א שילך לביתו ויאמר שהבית הוא מוסגר שלא היתה הקפדת הכתוב אלא על היציאה מן הבית אבל לאחר שיצא בכל מקום שיסגיר שפיר דמי תלמוד לומר אל פתח הבית ואי כתב אל פתח הבית הוה אמינא יעמוד תחת המשקוף ויאמר שבית זה הוא מוסגר תלמוד לומר מן הבית עד שיצא מן הבית כולו הא כיצד עומד בצד המשקוף ויאמר בית זה מוסגר הוא אבל שיצטרך הכהן לסגור הדלת לא ידעתי מנין זה ודברי רבינו לדידי הכי מיפרשן שכתב ויסגיר או יחליט או יפטור ויסגיר הוי בדיבור דומיא דיחליט או יפטור וס"ל לרבינו דכי היכי דבהסגר קפיד רחמנא שיהיה אחר שיצא מן הבית ה"ה בהחלט או בפטור אבל אם נאמר דהסגר זה הוא סגירת הדלת ממש וחידוש הוא שחידש הכתוב בנגעי בתים מנא ליה לרבינו דגם כשמחליט או פוטר שיהיה אחר שיצא מן הבית דהא

פשיטא כשמחליט או פוטר ליכא סגירת דלת וא"כ אפשר דלא קפיד קרא שיהיה אחר שיצא מן הבית אלא בדאיכא סגירת דלת אלא ודאי דס"ל לרבינו דהסגר זה הוא אמירה בעלמא שיאמר הכהן שהוא מוסגר דומיא דהחלט ופטור משום הכי ס"ל דכולם שוים בדינם כמ"ש מרן. עוד ראיתי לדקדק לפי שראיתי שינויי לשונות בדברי רש"י ז"ל דבפרק הנודר פירש"י יכול ילך לביתו ויסגיר ע"י שליח ע"כ. ובפ"ק דחולין עלה י' פירש יכול יהא לו רשות לילך לתוך ביתו ולחזור ולסגור הדלת ע"כ. וראיתי להרב בעל קרבן אהרן בפרשת מצורע שעמד בזה וכתב דרש"י בחולין הוכרח לפרש כן משום דהתם הביאו ברייתא זו לאותובי לרב אחא בר יעקב דאמר דקרא דויצא מן הבית הוא ביצא דרך אחוריו ולעולם קא חזי ליה ולא הסיר ראייתו ממנו ואותיב ליה מהכא יכול ילך לתוך ביתו ואם נאמר כמו שפירש בנדרים אין הוכחה לאותיב מיניה לרב אחא שעדיין יפרש רב אחא דהלך לאותו דרך דרך אחוריו ופניו לנגע ובחבל ארוך סגר לזה פירש"י דפירוש הברייתא שלא חייבו הכתוב להסגיר תיכף מהר אלא נתן לו רשות שיצא למקום שירצה ואחר יסגיר ואם כן יכול אני לומר שילך לתוך ביתו ואח"כ יחזור ויסגיר שבזה יעלם עיניו ממנו ואיכא למיחש שמא נפחת והסגירו בפחות מכשיעור ע"כ ואין דבריו מובנים אצלי כלל דאף לפי מה שפירש"י בחולין עדיין יש לדחות ולומר דלעולם בעינן שלא יעלם הנגע מעיני הכהן אלא דאשמעינן קרא דלמצוה בעינן שתיכף ומיד בעומדו על הפתח יסגיר הדלת אבל בדיעבד אם הלך לביתו דרך אחוריו ופניו כנגד הפתח וחזר וסגר הדלת דהסגרו הסגר ועוד אם כפי מה שפירש"י בפרק הנודר ליכא תיובתא לרב אחא אמאי לא תירץ כן רב אחא והוצרך לאוקומי ברייתא דקיימי דרא דגברי ועוד למה לא פירש רש"י בנדרים כמו שפירש בחולין מאחר שמה שפירש בחולין הוא מוכרח בפירוש הברייתא מדאותיבו מינה לרב אחא. עוד אני תמיה בדברי רש"י במה שפירש במאי דאמרינן ומנין שאם הלך לביתו והסגיר כו' דהיינו ע"י חבל ארוך כגון שהיה ביתו סמוך לשם ע"כ. ולא ידעתי למה לא פירש סיום הברייתא דומיא דמאי דפירש ברישא ועוד שהנראה מדברי רש"י דהקושיא לרב אחא הוא מסיום הברייתא דקתני שאם הלך לביתו והסגיר שהסגרו הסגר ולדברי הרב בעל קרבן אהרן מאחר שסיום הברייתא פירש רש"י דהיינו ע"י חבל ארוך ליכא תיובתא לרב אחא מברייתא זו וכמבואר. סוף דבר דברי רש"י דחולין צריכין אצלי תלמוד. עוד ראיתי שינויי נוסחאות בברייתא זו דבפרק הנודר גרסינן ומנין שאם הלך לביתו והסגיר או שעמד תחת המשקוף ובחולין גרסי' או שעמד בתוך הבית וגירסת ת"כ היא כגירסתנו בחולין וראיתי לרש"י בחולין שכתב בתוך הבית תחת המשקוף ע"כ. ולפי זה אין חילוק בין ההוא דנדרים להא דחולין.

והיה נראה לי דאם הסגיר בתוך הבית דאין הסגרו הסגר דדוקא בהלך לביתו או שעמד תחת המשקוף דהא קיים עיקר קרא דכתיב ויצא אף דלכתחלה בעינן שיהיה עומד בצד המשקוף אם עבר ולא עמד בצד המשקוף בין שהלך לביתו בין שעמד תחת המשקוף הסגרו הסגר דהא מ"מ יצא מן הבית דהא בכל דוכתא מן האנף ולחוץ לא הוי בכלל בית אבל היכא דלא יצא מן הבית כלל והסגירו בתוך בית המנוגע אפשר דלא מהני הסגר זה ולזה פירש"י בתוך הבית תחת המשקוף שאם לא היה תחת המשקוף אלא לפנים מהמשקוף לא מהני. ונראה שזה הוא דעת רבינו שבתחלה נקט שלש חלוקות לא שיסגיר והוא בתוך ביתו או בתוך בית המנוגע או תחת המשקוף ואח"כ לא נקט אלא שתי חלוקות דאם הלך לתוך ביתו או שעמד תחת המשקוף וחלוקת דבתוך בית המנוגע השמיטה נראה שדעתו כמו שכתבנו דאם הסגיר בתוך הבית המנוגע דלא מהני. וראיתי להר"י קורקוס שכתב דלדעת רבינו נמי אם הסגירו בתוך בית המנוגע דהסגרו הסגר ולא ידעתי מי הכניסו בתגר זה מאחר דדברי רבינו דייקי שפיר היפך ממ"ש ואי איתא כדבריו לישמעינן רבותא דאפילו הסגיר בתוך בית המנוגע דמהני וכ"ש הסגיר תחת המשקוף אלא ודאי כדכתיבנא. וראיתי להר"ש בפרק י"ב דנגעים דגירסתו בת"כ היתה עמד תחת המשקוף והסגיר עמד בבית שהנגע בתוכו והסגיר וכו' אך דברי רבינו נוחים אצלי לפי גירסתנו בת"כ. עוד ראיתי להר"י קורקוס שכתב דהיכי משכחת לה שיסגיר והוא בתוך הבית דמשכחת לה שיצא דרך גגות או חלון וכיוצא בזה א"נ שישב שם עד הלילה ולמנות השבעה משעת הסגר עכ"ד. והנה תירוץ זה האחרון לא ידעתי כוונתו. ולפי מה שכתבנו לעיל דלדעת רבינו הסגר זה אינו סגירת הדלת הדברים הם כפשטן. עוד כ' הרב הנזכר דמ"ש רבינו ויחליט ויפטור אגרא דהסגר דכ' כתב כן ואה"נ שאם מחליט או פוטר יכול לגזור כן והוא בתוך הבית ולכן לא הזכיר אח"כ כשאסר אלא שיסגיר כו' ולא הזכיר חליטה ופטור ע"כ. ואין דבריו נראים אצלי ומה שכתבנו הוא הנכון:

## הלכה יא

**ובתי העכו"ם שבא"י אין מטמאין בנגעים**. כתב על זה מרן נלמד ממה שיבא בסמוך ע"כ. ואין צורך לזה דהא משנה שלמה שנינו ברפי"ב דנגעים כל הבתים מיטמאים בנגעים חוץ משל עכו"ם. עוד כתב מרן על הלוקח בתים מן העכו"ם יראו בתחלה בפי"ב ומייתי לה מקרא בת"כ. ולא מצאתי בת"כ דין זה ולא הזכירו בת"כ אלא עיקר הדין דבתי עכו"ם אינם מטמאים בנגעים ומייתי לה מקרא דאחוזתכם אבל הלוקח בתים מן העכו"ם מה יהיה דינו לא הוזכר שם. ולענין גר תושב אם ביתו מיטמא בנגעים לכאורה נראה דאינו

מיטמא דמקרא דמימעיט עכו"ם ה"נ מימעיט גר תושב ולפי זה הוא הדין בגדי גר תושב דאינם מיטמאין דהא בת"כ שנינו גבי עכו"ם וכשם שאין אחוזתן מיטמאין בנגעים כך אין בגדיהם מיטמאין בנגעים הרי שלמדנו בגדים מבתים וכיון דבבתים אימעיטו עכו"ם וגר תושב הוא הדין גבי בגדים. וראיתי להר"ש ברפי"א דנגעים דכ' כל הבגדים מטמאין בנגעים אפילו של גר תושב ע"כ וכ"כ רבינו עובדיה ואין ספק שהכריחם לומר זה מדלא תני חוץ מגר תושב כי היכי דתני ברפ"ג גבי נגעי הגוף ולפי זה גבי בתים בתי גר תושב מיטמאין בנגעים וזה הוא תימה בעיני דהא מקרא דמימעיט עכו"ם מימעיט נמי גר תושב דהיינו מקרא דאחוזתכם ועוד דמדברי הר"ש רפי"ב נראה דגריס בת"כ וכשם שאין אחוזתם מיטמאה בנגעים כך אין בגדיהם וגופן מיטמא בנגעים ע"כ והכי גריס ר"ע וכיון שלא למדנו לגופם כי אם מבתים איך נחלק ביניהם לגבי גר תושב. והנראה אצלי דמן התורה פשיטא דאין הגר תושב מיטמא בשום טומאה לא בגופו ולא בבגדו ולא בביתו אלא דרבנן הוא דגזרו גבי בגדים ובתים לענין גר תושב. שוב ראיתי להרב בעל תי"ט רפ"ג דנגעים דכתב בשם מהר"ם גר תושב דינו כעכו"ם זולתי להאכילו נבילות ולהחיותו ומשום דלקמן פי"א אמרינן גבי נגעי בגדים כל הבגדים מיטמאין בנגעים חוץ משל עכו"ם ולא קאמר כי הכא חוץ מגר תושב והכי אמרינן לקמן בנגעי בתים דגזרו מדרבנן על גר תושב איצטריך למימר הכא חוץ מגר תושב דלא גזרו בו הוא משום דנגעי הגוף לא מיטהרו אלא בקרבן וגר תושב לאו בר אתויי קרבן הוא הלכך לא גזרו ביה רבנן ע"כ. הרי שכתב דמה שבגדי ובתי גר תושב מיטמאין בנגעים אינן אלא מדרבנן וכדכתיבנא. ומיהו מה שכתב מהר"ם דנגעי הגוף לא מיטהרו אלא בקרבן כו' לא ידעתי כוונתו מה היא ואם הכוונה היא על ב' צפרים שמביא המצורע לטהרתו גם גבי בתים צריך לטהרת הבית שתי צפרים ואם כוונתו הוא על השלשה כבשים הא ליתא דאין טהרתו תלויה בהם ואין כפרתו מעכבתו אלא לאכול בקדשים וכמ"ש רבינו בפי"א מהלכות אלו. ודע דרבינו לא ביאר גבי נגעי בגדים ובתים מה יהיה דין גר תושב אלא העתיק המשנה כצורתה וכ' הר"ב תי"ט רפי"א דנגעים דאפשר דס"ל דתנא סמך אדלעיל דקתני וחוץ מגר תושב וה"ה הכא עכ"ד. עוד כתב אבל אין נראה כן מדברי הרמב"ם והרב כו' ובנוסחת הרב שבידינו איתא בפירוש ואפילו של גר תושב:

## הלכה יב

**והלוקח בתים מן העכו"ם יראו בתחלה.** משנה רפי"ב דנגעים וכתב רבינו עובדיה יראו בתחלה והימים שהיה בהם הנגע כל זמן שהיו ביד עכו"ם אינם עולים להם מן החשבון ע"כ וכ"כ גבי בגדים וכ"כ הר"ש רפי"א ומיהו ימים שעמד בהם בנגעו בעודו ברשות

העכו"ם אין עולין לו משבא לרשות ישראל לפיכך יראו בתחלה ע"כ וקשה דהא גבי ישראל נמי כל הימים שהיה בו הנגע ולא ראהו הכהן אינם עולים מן המנין. והנכון בזה מ"ש הרב בעל עץ חיים דר"ל דאפילו אי איתרמי דראהו כהן ברשות עכו"ם ונסגר כסבור של ישראל הוא אין עולים לו אותם ימים עכ"ד. כ' הרב בעל קרית ספר דאחוזת ישראל שמושכרת לעכו"ם שדר בה נראה דמטמאה דהא אחזותכם קרינן בה ואם חכר ישראל בית מהעכו"ם לא יראו בתחלה עכ"ד (א"ה עיין במה שכתב הרב המחבר לעיל פ"ט דין א'):

### הלכה יד

**בית הכנסת כו'**. עיין פרק ד' מהלכות מעשר דין ו' ודוק:

## פרק טו

### הלכה ב

**כשיבוא הכהן ויראה הנגע כו'**. גרסינן בתורת כהנים אשר לו הבית שלא ישלח ביד שליח יכול אפילו זקן ואפילו חולה ת"ל ובא והגיד לכהן ורבינו השמיט דין זה:

### הלכה ז

**הלוקח אבנים מבית מוסגר ובנאו וכו'**. (א"ה ביאור כל אלו החלוקות עיין לעיל בדברי הרב המחבר ז"ל פרק י"ב דין ו' באורך יע"ש):

## פרק טז

### הלכה א

**וכולן אסורים בהנאה**. עיין במ"ש התוספות פ"ד דערכין (דף כ') ד"ה אע"פ. ומ"ש רבינו ואם שרפן ועשה מהן סיד כו'. עיין בירושלמי פ"ג דערלה דמשמע דאליבא דכ"ע אסורים בהנאה דגמר נתיצה נתיצה מע"ז כי פליגי אם עלו מטומאה ולא ידעתי למה לא ביאר רבינו דין זה:

### הלכה ב

**וכן אבנים שיש בהם הנגע במוסגר מטמאים מאחוריהם**. (עיין בדברי הרב המחבר לקמן דין ג'):

### הלכה ג

**אחד המוסגר כו'**. תנן פי"ג דנגעים בית המוסגר מטמא מתוכו והמוחלט מתוכו ומאחריו זה וזה מטמאין בביאה ע"כ. ופירש"י בפרק מצות חליצה עלה ק"ג מטמא מתוכו במגע

ואע"ג דלא נכנס גופו לתוכו דליהוי טמא משום בא אל הבית אם נגע בכותל טמא והמוחלט מטמא אף מאחריו וזה וזה מטמאין בביאה אם נכנס דרך ביאה וכיון שהכניס רובו לתוכו טמא משום והבא אל הבית כו' עכ"ד. ולפי פירוש זה לא מצאתי מקום מהיכן למדו רבותינו שבית המוסגר מטמא במגע דהא בקרא ליכא כי אם והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותו יטמא ואפשר לומר דלא טימא הכתוב אלא בנכנס דרך ביאה אבל במגע לא ואולי דס"ל דטומאת ביאה שטימא הכתוב מתורת מגע נגעו בה דכיון שנכנס רובו הוי כנוגע דכ"נ מדברי רבינו בפ"ו מה' אבות הטומאה דין ו' שכתב המכניס ראשו ורובו לבית עכו"ם נטמא כנוגע אך התוספות שם כתבו דמתוכו דמוסגר היינו שנכנס כולו לבית ונסתפק ר"י בבית המוסגר אם נגע בנגע שמתוכו בלא ביאה אי חשיב כאחוריו דמוחלט או שמא גרע עוד כתבו בתחלת דבריהם מטמא מאחוריו פירוש אם נגע בנגע מאחוריו של בית וכשנדקדק היטב בדברי התוספות נראה מדבריהם דס"ל דהא דתנן מטמא מאחוריו הוא דוקא אם נגע באבן אשר בו הנגע מאחוריו של בית אבל בשאר הבית לא ונסתפק ר"י בבית המוסגר אם נגע במגע מתוכה בלא ביאה אי חשיב כאחוריו דמוחלט או דילמא מיגרע גרע אבל בנוגע בבית מתוכו שלא במקום הנגע מעולם לא נסתפקו התוספות ואפשר דס"ל דאף במוחלט הדין כן דאינו מטמא מתוכו שלא במקום הנגע וא"ת כפי הצד דגם המוסגר מטמא מתוכו במקום הנגע מאי דוחקייהו לומר דמתוכו דמוסגר היינו שנכנס כולו לבית אימור דמתוכו הוא בנגיעה דומיא דמאחריו וההפרש שיש בין מוסגר למוחלט הוא שהמוסגר אינו מטמא כי אם מתוכו במקום הנגע והמוחלט מטמא אף מאחריו במקום הנגע הא ל"ק כלל. ומ"ש הם ממש דברי התוס' או שמא גרע ומתוכו דמוסגר היינו שנכנס כולו לבית. וכוונת דבריהם דלפי צד זה דשמא גרע מתוכו דמוסגר ע"כ אית לן למימר דהיינו שנכנס כולו לבית אבל לעולם דלפי הצד האחר דחשיב כאחוריו דמוחלט מתוכו דמוסגר היינו שנגע בנגע מתוכו:

**עוד** אפשר לומר בדברי התוספות דס"ל דנגע הנולד מאחורי הבית אינו מטמא במגע כי אם במוחלט אבל כשהוא מוסגר אינו מטמא נגע הנולד מאחורי הבית. וזהו שכתבו בתחילת דבריהם מטמא מאחוריו פירוש אם נגע בנגע מאחוריו של בית ועל זה נסתפק ר"י בבית מוסגר אם נגע בנגע שמתוכו בלא ביאה כלומר דהא דמעטיה היינו דוקא בנולד הנגע מאחוריו אבל בנגע שבתוכו אף המוסגר מטמא במגע בלא ביאה דחשיב כאחוריו דמוחלט או שמא גרע ולעולם המוסגר אינו מטמא כי אם דרך ביאה ומתוכו דמוסגר היינו שנכנס כולו לבית ולפי פי' זה אינם מחלקים התוספות בין האבן אשר נראה בו הנגע לאבנים אחרים שהוא בתוך הבית ועיקר החילוק אינו אלא בין נגע הנולד

מאחורי הבית לנגע הנולד בתוך הבית ואפשר דבאבנים אשר נולד בהם הנגע מטמאים מאחורי הבית אך בשאר הבית הוא שמחלקים התוספות בין אם נולד הנגע מתוכו לנולד מאחוריו והספק הוא אי מאי דאמרינן דמוסגר הוא מטמא מתוכו הוא דוקא דרך ביאה אבל במגע אינו מטמא אף שהנגע נולד בתוך הבית או דלמא דמתוכו דמוסגר הוא דומיא דמאחוריו דמוחלט ושניהם הוי במגע. והוצרכתי לזה לפי שראיתי בתוספתא הביאה הר"ש עלה דמתניתין דאבנים שיש בהם נגע מטמאין מאחוריהם וכן כתב רבינו בפירקין יע"ש. ולפי הפי' הראשון שכתבנו יש לתמוה דהא אבנים אשר בהם הנגע יש להם דין מוחלט ומטמאין מאחוריהם והתוספות מסתפקים אם מטמאים מתוכם אך לפי פירוש זה ניחא דלעולם אבנים אשר בהם הנגע דינם כמוחלט אך בשאר הבית נסתפק ר"י אם מטמא במגע מתוכו ודוקא שנולד הנגע מאחוריו הוא דאימעיט או דילמא לעולם אינו מטמא שאר הבית כי אם דרך ביאה. ודע דמדברי הרב בעל תיו"ט עלה דמתניתין נראה שהבין דברי התוספות כפשטן שנסתפקו אם הבית מתוכו מטמא במגע או אינו מטמא וכתב דאף דהתוספות ספוקי מספקא להו הר"ם ור"ע פשיטא להו דאינו מטמא במגע עכ"ד. כנראה דהבין דברי התוספות כפי הפשט והתוספות כפי דעתו מיירי בשאר הבית מדפליג התוספות עם הר"ם הן אמת דכפי הצעה זו אתו שפיר דברי התוספתא עם דברי התוספות אך אני תמיה איך לא השגיח בעין יפה בדברי התוספות שכתבו בתחילת דבריהם אם נגע בנגע ובספיקו של ר"י כתבו אם נגע בנגע שמתוכו ולפי דרכו נגע זה הוא שפת יתר ולא הול"ל אלא אם נגע מתוכו או מאחוריו. ומ"ש עוד הרב הנזכר שבפירש"י שבידינו הוא היפך מ"ש התוספות בשם רש"י שהרי כתב בפירוש מטמא מתוכו במגע וכו' כבר כתב רש"ל בהגהותיו שיש גירסא אחרת ברש"י וז"ל מטמא מתוכו מטמא כל דבר שכולו לתוכו אפילו אין שם ביאה כגון הנכנס לבית המנוגע דרך אחוריו דקי"ל במסכת שבועות דאין זו ביאה ואפילו נכנס כולו חוץ מחוטמו טהור כי נכנס כולו מיהא טמא דכתיב ולא יטמא כל אשר בבית והמוחלט מטמא אף מאחוריו במגע אם נגע בכותל מטמא עכ"ד. והרב בעל המנהיר כתב בחידושיו שגירסא זו היה לתוספות בדברי רש"י וזה שכתבו התוספות דמתוכו דמוסגר היינו שנכנס כולו דכיון שאינו דרך ביאה בעינן שיכנס כולו ולא סגי ברוב. ולפי פירוש זה ניחא הא דמסיים במתניתין וזה וזה מטמאין בביאה. ולכאורה קשה דמאי אתא לאשמועינן הא קתני ברישא דמוסגר מטמא מתוכו וכ"ש המוחלט אבל כפי דברי רש"י הללו ניחא דמתוכו דמוסגר היינו שנכנס כולו מאחוריו שלא כדרך ביאה ואין טומאתו משום והבא אל הבית אלא משום ולא יטמא כל אשר בבית וכדאיתא בפ"ב דשבועות ומש"ה בעינן שיכנס כולו אבל בסיפא אשמעינן

שמטמאין בביאה דהיינו דרך ביאה וסגי ברובו דאף במוחלט נמי אם נכנס רובו שלא כדרך ביאה לא נטמא ואין חילוק בזה בין מוסגר למוחלט ופירושא דמתניתין הכי הוא המוסגר מטמא מתוכו כלומר כל שאינו דרך ביאה לא משכחת שיטמא במוסגר כי אם מתוכו דהיינו שנכנס כולו לתוכו אבל באופן אחר לא משכחת ליה טומאה משום דאינו מטמא במגע אבל המוחלט מטמא מתוכו דהיינו שנכנס כולו שלא כדרך ביאה ומאחריו ג"כ אף שאין כאן ביאה כלל משום מגע ואין הפרש בין מגע מתוכו לאחריו אלא רבותא אשמעינן דאף מאחוריו דליכא ביאה כלל מטמא במגע ורבינו שכתב אחד המוסגר והמוחלט מטמא בביאה כיצד בית שהיה מיסך כו' נראה דס"ל דמאי דאמרינן במתני' דזה וזה מטמאין בביאה היינו שאם היו הבית המנוגע והטהור תחת אהל אחד שנטמא האדם ולא מיירי בנכנס לתוך הבית והוצרך לפירוש זה משום דס"ל דמאי דאמרינן דבית המנוגע מטמא מתוכו דהיינו דרך ביאה וכמ"ש בפירוש המשנה ולפ"ז סיפא דמתניתין קשיתיה דמאי אתא לאשמועינן הא מרישא שמעינן לה ומש"ה פירש דביאה דסיפא לאו היינו דומיא דמתוכו אלא ביאה דסיפא היינו שאם נכנס מהמוסגר או מהמוחלט תחת האהל נטמא כל אשר באהל. וראיתי לרבינו ז"ל בפי' המשנה שכתב וכבר ידעת שענין מטמאין בביאה שיטמא כל מה שיכנס בה לפי מה שיתבאר. ומ"ש לפי מה שיתבאר כוון עלה דמתני' דבית שהוא מיסך וכמ"ש בחיבורו אך מ"ש כל מה שיכנס בה אין הלשון מדוקדק לפי מ"ש ויש ליישבו בדוחק. ור"ע העתיק דברי רבינו ולא כתב כפי מה שיתבאר ולא ידעתי למה דאי לאו הכי סיפא דמתניתין מיותרת. ודע שעדיין יש לדקדק בדברי רבינו דלפי דרכו היה לו לתנא לסמוך מתניתין דבית שהוא מיסך למתניתין דבית המוסגר וכבר נתעורר על זה הרב בעל תיו"ט יע"ש. ודע שהתוספות כתבו בסוף דבריהם וז"ל ובת"כ דריש כנגע נראה לי בבית מתוכו מטמא ואין מטמא מאחוריו והאי קרא במוסגר כתיב משמע שדורש דנגע הנולד בתוך הבית מטמא ולא הנולד מאחוריו ע"כ, ולא ידעתי קשר לדברי התוספות הללו. וראיתי לרש"י שכתב ומקראי נפקא לן בת"כ דמוסגר מטמא מתוכו ולא מן אחוריו כו' ואם כיוון על דברי ת"כ הללו שהביאו התוספות לא ידעתי כוונת רש"י שהרי קרא משתעי בתחילת הראות הנגע לכהן וקאמר ובא אשר לו הבית והגיד כנגע נראה לי בבית. ועל זה מיעטו דדוקא מתוכו אבל מאחוריו לא וא"כ ע"כ דמאחוריו אינו נזקק להראותו לפי שאין בו תורת נגע דומה למה שמיעטו מהאי קרא גופיה לי ולא לאורי שאם נראה בבית אפל טהור ואינו נזקק לו ה"נ הוי מיעוטא דבבית וע"כ אית לן למימר שפי' הת"כ הוא כדברי התוספות דהיינו דנגע הנולד מאחורי הבית אינו מטמא משום נגע. ואפשר לומר דמהכא ילפינן דאינו מטמא מאחוריו דטעמא דקרא

דבנגע הנולד מאחורי הבית שלא הזקיקו הסגר הוא משום דאין בו טומאה שהרי במגע אינו מטמא מאחוריו וביאה לא שייך כשהנגע מאחורי הבית מש"ה טהרו הכתוב אבל אם הבית המוסגר היה מטמא אף מאחוריו היה מזקיק הכתוב הסגר לנגע הנולד מאחורי הבית לפי שהיה מטמא במגע. ודע שרבינו בחיבורו לא הביא דברי ת"כ הללו. וראיתי בתוספתא פ"ז דנגעים דתניא המכניס ידו לבית המנוגע ונגע בו מבפנים רבי מטמא וראב"ש מטהר עד שיכניס ראשו לתוכו וכן היה רבי יהושע בן קרחה מטהר משום רבי אלעזר בן עזריה בית המוסגר כו' ע"כ. ונראה דמחלוקת זה דרש"י ורבינו דלרש"י בית המוסגר מטמא מתוכו במגע ולרבינו דאינו מטמא במגע הוא מחלוקת תנאים ולא ידעתי למה לא הביאו התוספתא הלזו:

## הלכה ו

**טהור שהכניס ראשו ורובו לבית טמא וכו'**. דין הטלית שאם הכניס ממנה שלש על שלש שנטמאה הוא אפילו שנשאר רוב הטלית בחוץ דכיון דמה שבפנים יש בו שיעור לקבל טומאה נטמא כל הטלית אף מה שהוא בחוץ וכמ"ש מהר"ם מטראני בס' קרית ספר יע"ש ומתני' דפי"ג דנגעים מ"ח דתנן טלית טהורה שהכניס ממנה שלש על שלש לבית טמא נטמאת בכה"ג מיירו דהיינו אפילו שרובה בחוץ ובתוספתא פליגי בזה והביאה הר"ש עלה דמתניתין דתניא טלית טהורה שהכניס ממנה שלש על שלש לבית טמא נטמאת ורבי נחמיה מטהר עד שיכניס את רובה אך מה שאני מסתפק היא בטלית טהורה שאין בה כי אם שלש על שלש והכניס רובה מהו ולא ראיתי דין זה מבואר ולכאורה נראה דלא גרע טלית משאר כלים דמשיכנסו רובם טמאים ובטלית הוא שיש בו חומרא יתירה דאפילו לא נכנס רובו אלא שלש על שלש טמא אבל לעולם דאם נכנס רובו אף שאין שלש על שלש נטמא כדין שאר כלים ומ"מ עדיין אין ולאו ורפיא בידי. והא דאמרינן דטהור שהכניס ראשו ורובו לבית טמא דנטמא כתב הר"ש דתניא בת"כ והבא אל הבית כשיכניס ראשו ורובו דבציר מהכי לא חשיב ביאה וכן מה שהזכיר הכתוב בכ"ג על כל נפשות מת לא יבוא וגבי נזיר נמי דכתיב על נפש מת לא יבוא מוכח בפרק ג' מינים עלה מ"ג דלא חשיב ביאה אם הכניס אחד מאיבריו. וכן טמא שנכנס למקדש דאזהרתיה מדכתיב ואל המקדש לא תבא דקי"ל דביאה במקצת לא שמה ביאה אך קשה לי מהא דכתיב כל הבא אל האהל וקי"ל דאפילו הכניס ידו או ראשי אצבעותיו או חוטמו לאהל המת ה"ז נטמא כולו וכמו שפסק רבינו בפ"א מהלכות טומאת מת דין י"א. ודע דאמרינן בפ"ב דזבחים (דף כ"ו) דקרא דכתיב והביאום לה' וקרא דבבואם אל אהל מועד לא מהני רוב ואם היו ציצתו בחוץ לא מהני וכן גבי חלה כתיב בבואכם

ואמרינן דלא נתחייבו בימי עזרא משום דלא באו כולם ובמקומות אחרים דכתיב כי תבואו נתחייבו בימי עזרא ודבר זה צריך אריכות דברים ובמקום אחר נאריך:

**ומ"ש משיכניס רובו נטמא מיד בד"א בכלים שנכנסו חלוצין וכו'. דין זה הוא במשנה פי"ג דנגעים מ"ט ובת"כ למדו זה מהכרח הפסוקים מדכתיב והבא אל הבית יטמא עד הערב דמשמע שאינו מטמא בגדים וכתיב והאוכל בבית יכבס בגדיו ולמדנו מכאן שהשוהה מטמא בגדים ובת"כ האריכו בזה יע"ש. ואני תמיה בדרשא זו דמנ"ל לרז"ל שאם נכנס והוא לבוש בבגדיו שלא נטמאו הבגדים עד ששהה שם כדי אכילת פרס אימא דלעולם אימא לך דכל היכא שנכנסו הבגדים לבית המנוגע נטמאו הבגדים מיד בין שהיה לבוש בהם בין שהיו מונחים על כתיפו וטומאתם הוא מדכתיב ולא יטמא כל אשר בבית דכלים שבבית המנוגע טומאתם הוא מהאי קרא וכדאיתא בפרק ידיעות הטומאה עלה י"ז וקרא דכתיב והבא אל הבית יטמא עד הערב דמשמע שאינו מטמא בגדים לאו בבגדים שנכנסו עמו מיירי קרא דהנהו טומאתם אינה מכח אדם הנושאם אלא מצד עצמם היא הטומאה שכיון שנכנסו לבית המנוגע נטמאו אלא קרא מיירי בבגדים שהם חוץ לבית והאדם שנכנס נוגע בהם עד שלא פירש ממטמאיו דקי"ל דכל אב הטומאה שמטמא במגע ובמשא אדם הנוגע בו או הנושאו מטמא בגדים בשעת מגעו ובשעת נשיאותו ועושה אותם ראשון לטומאה וכמ"ש רבינו בהלכות אבות הטומאה פ"ו דין י"ב ולזה איצטריך קרא לומר דהבא אל הבית אינו מטמא בגדים אבל השוהה בבית למדנו הכתוב שהוא מטמא בגדים כדכתיב והאוכל בבית יכבס בגדיו והאי יכבס בגדיו הוו כסתם כיבוס בגדים הנאמר בתורה שאין הכוונה על הבגדים שהוא לבוש אלא על הבגדים שנוגע בהם עד שלא פירש ממטמאיו וכמ"ש בפ"ה מהלכות פרה אדומה דין ב'. וכבר ביאר כל זה רבינו ז"ל בפירוש המשנה בפ"ק דכלים הביא דבריו מרן בריש הלכות אבות הטומאה. הן אמת דלדברי רש"י שכתב בפ"ק דבתרא עלה ט' דכ"מ שנאמר בתורה יכבס בגדיו אינו מטמא אלא בגדים שהוא לבוש בהם אבל שאר בגדים לא ניחא דרשת רז"ל דע"כ יכבס בגדיו דכתיב הכא גבי האוכל מיירי בבגדים שהוא לבוש ומשמע דדוקא משום דשהה כדי שיעור אכילה אך אם לא שהה לא נטמאו וא"כ למדנו מזה שהאדם הלובשם מציל אותם מלקבל טומאה כל זמן שלא שהה אך התוספות שם דחו דברי רש"י ז"ל וכן כתבו ראשונים ואחרונים דאין הפרש בין בגדים שהוא לבוש לבגדים שהוא נוגע בהם ובגדיו לאו דוקא ולא אתא למעט אלא אדם וכלי חרס שאינם מקבלים טומאה כי אם מהאב עצמו וכדאיתא בת"כ בפרשת שמיני יע"ש וא"כ הדרא קושיין לדוכתא וכעת צ"ע: ודע** שדקדק רבינו

לומר אדם מישראל למעט עכו"ם שאינו מציל בגדים וכדאיתא בת"כ יכול אף הבהמה והעכו"ם יהיו מצילין בגדים בבית המנוגע ת"ל יכבס בגדיו כל המטמא בגדים מציל בגדים בבית המנוגע הבהמה והעכו"ם שאין מטמאין בגדים אין מצילין בגדים בבית המנוגע ע"כ. ובמ"ש רבינו אדם מישראל ממעט הבהמה והעכו"ם וכבר כתב דין זה בפירוש בסעיף ז'. ודע דהא דאמרינן דבגדים שהוא לבוש מציל אותם אין חילוק בזה בין אם נכנס דרך פנים או דרך אחוריו דבכל ענין אינו מטמא כלים שהוא לבוש אלא כששהה שם כדי אכילת פרס וכן כתבו התוספות בפרק ידיעות הטומאה עלה י"ז ד"ה אפי' ונראה דאף אם לא נכנס כולו שאינו טמא מציל הבגדים וכדתנן פי"ג דנגעים מ"י היה עומד בחוץ ופשט ידו לפנים וטבעותיו בידיו ר"י מטמא מיד וחכ"א עד שישהה כדי אכילת פרס הרי דאף דליכא טומאה באדם הלובש מציל את הבגדים אם לא שהה ומיהו לר"י נראה דדוקא בנכנס רובו דרך פניו או כולו דרך אחוריו הוא שמציל הבגדים אבל אם נכנס דרך פניו ולא הכניס רובו או שהכניס רובו דרך אחוריו אינו מציל הבגדים שהוא לבוש ואף אם שהה נטמאו כליו מיד משום דלדידיה יפה כח הטמא להציל מכח הטהור וכדאיתא בתוספתא אבל לחכמים אין חילוק בזה ולעולם כלים שהוא לבוש בהם אינם מטמאים עד שישהה:

## הלכה ח

**מי שהיה עומד בבית מנוגע וכו'**. והכי תנן בפי"ג מ"י וכתב שם הר"ש דמתניתין איירי דטבעותיו באצבעותיו והיו דרך מלבוש אבל אם היו בקומצו אע"פ ששהה טהורים דבחוץ קיימי ולא שייכי גביה כך היה נראה מתוך הסברא אבל בתוספתא משמע דאם היו בקומצו טמאין מיד ע"כ. ואני תמיה דאיך עלה בדעת הרב שיהיו טהורים דהא נטמאו משום מגע וכי תימא דאין כלים מקבלים טומאה כי אם מאב הטומאה ולא מהולד וכמו שפסק רבינו בפ"ה מהלכות טומאת מת דין ז' ואדם זה הנוגע בטבעות אינו אב הטומאה כי אם ראשון לטומאה אי משום הא לא איריא דכלל זה לא נאמר אלא לאחר שפירש ממטמאיו או בדברים שאינם מטמאים במשא אבל כל דבר שמטמא במשא אדם המתטמא בו עד שלא פירש ממטמאיו מטמא בגדים וכמ"ש רבינו בפ"ו מהלכות אבות הטומאה דין י"ב וא"כ אדם זה שנטמא בבית המנוגע אם נגע בכלים שהם חוץ לבית פשיטא שהכלים טמאים מיד ולא בעינן שהייה כיון שאינם דרך מלבוש:

## הלכה י

**הצרעת הוא שם האמור בשותפות כו'**. קרוב לזה כתב רבינו בפירוש המשנה פרק י"ב דנגעים משנה ה' יע"ש: סליקו להו הלכות טומאת צרעת